

Vármegyei Integrált Területi Program Értékelési sablon

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Integrált Területi Programjának félidei értékelése

2021-2025

Értékelésért felelős szervezet:	<i>Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Önkormányzat</i>
Értékelésért felelős szervezet kapcsolattartó:	<i>Páldi Tamás Attila Térségfejlesztési és Külügyi Iroda vezető</i> <i>e-mail: palditamas@jnszm.hu, telefon: 30/349-5479</i>
Értékelésért felelős szervezet címe:	<i>5000 Szolnok, Kossuth L u. 2.</i>
Elfogadásról szóló közgyűlési határozat száma:	[KGy.határozat száma]

SZOLNOK, 2026.07.23.

Tartalom

1	Az ITP módosítási folyamatának bemutatása	4
2	A támogatások felhasználásának értékelése.....	12
2.1	A forrásabszorpció elemzése a monitoring adatok alapján	12
3	Felhívás szintű forráslekötés és kifizetés	23
3.1.	A Szolnok Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának illeszkedése a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Területfejlesztési Program céljaihoz	30
-	Az FVS szerepe a vármegyei fejlesztéspolitikában	30
A célrendszerek összevetése		30
A legfontosabb illeszkedési pontok.....		31
☐	Gazdasági póluserősítés.....	31
☐	Városterégi szemlélet	31
☐	Közlekedési kapcsolatok.....	31
☐	Élhető város	32
☐	Társadalmi célok.....	32
3.2.	A forrásabszorpció összegző értékelése.....	37
3.3	Az ITP végrehajtásának hozzájárulása a TOP Plusz Operatív Program elvárásaihoz	39
3.4.	FFM szerinti forrásmegoszlás	41
4.	A településdifferenciálási módszertan félidei értékelése	47
4.1	A módszertan értékelése	47
4.2	Félidei eredményesség értékelése	47
4.3	Kritikai értékelés	48
4.4	Következtetések	48
5.	Az eredményességet befolyásoló folyamatok értékelése.....	53
5.1	Az indikátorvállalások nyomonkövetése.....	53
6.	A partnerség értékelése	68
6.1.	A megvalósítást befolyásoló egyéb tényezők.....	71
6.2	A projektek előrehaladását befolyásoló végrehajtási és időzítési tényezők.....	72
7.	A szabálytalansági eljárások tapasztalatainak elemzése.....	74
7.1	Megállapítások, javasolt beavatkozások – félidei összegző értékelés	78
8.	Kiegészítő alfejezet – A Tisza-tó kiemelt térség félidei értékelése	88

8.1. A Tisza-tó térség sajátos helyzete	88
8.2. A félidei értékelés tapasztalatai.....	88
8.3. Értékelés.....	88
8.4. Új fejlesztéspolitikai környezet	88
8.5. Következtetések és javaslatok	88
8.6. A Balaton modelljének tapasztalatai és alkalmazhatósága a Tisza-tó térségében	89
9. Javaslatok a 2028-2034 programidőszak területfejlesztési szakpolitikai tervezéséhez	90
10. Önellenzőrzési lista - félidei értékelés ellenőrzéséhez.....	98
11. Mellékletek.....	98

1 Az ITP módosítási folyamatának bemutatása

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Integrált Területi Programja (a továbbiakban: ITP) a 2021–2027-es európai uniós programozási időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) vármegyei szintű végrehajtásának stratégiai és operatív keretdokumentuma. Az ITP meghatározza a vármegye számára rendelkezésre álló forráskeret felhasználásának szerkezetét, a fejlesztési prioritásokat, valamint az elérni kívánt eredményeket és indikátorokat.

Az ITP célja, hogy a vármegye területfejlesztési koncepciójával és programjával összhangban biztosítsa a fejlesztési források hatékony, területileg kiegyensúlyozott és célzott felhasználását, különös tekintettel a gazdaságfejlesztésre, a foglalkoztatás bővítésére, a közszolgáltatások fejlesztésére, valamint a területi különbségek mérséklésére.

Az ITP végrehajtása során kiemelt szerepet kap a vármegyei önkormányzat koordinációs és monitoring tevékenysége, amely magában foglalja a forrásfelhasználás nyomon követését, az eredmények értékelését, valamint a szükséges beavatkozások kezdeményezését a program hatékony megvalósítása érdekében.

Az ITP elfogadása és jogszabályi keretei

A vármegyei ITP elfogadása és módosítása több lépcsőben, a vonatkozó hazai és európai uniós jogszabályi keretek között történt. Az ITP elfogadását a vármegyei közgyűlés határozata hagyta jóvá, amelyet a Kormány határozata erősített meg, biztosítva ezzel a program illeszkedését a nemzeti fejlesztéspolitikai keretrendszerhez.

Az ITP végrehajtása során az alábbi főbb jogszabályi keretek irányadóak:

- az európai uniós kohéziós politika rendeletei (különösen az (EU) 2021/1060 rendelet),
- a TOP Plusz végrehajtására vonatkozó hazai szabályozás,
- az államháztartásról és a közpénzek felhasználásáról szóló jogszabályok,
- az Irányító Hatóság által kiadott módszertani útmutatók és eljárásrendek.

Az ITP módosításai minden esetben ezen jogszabályi keretek figyelembevételével, valamint az Irányító Hatóság jóváhagyásával történtek.

Az ITP módosításainak áttekintése

A programozási időszak során az ITP több alkalommal módosításra került. A módosítások célja egyrészt a változó szabályozási környezethez való igazodás, másrészt a végrehajtás során szerzett tapasztalatok beépítése volt.

Előzetes ITP

A TOP Plusz első támogatási felhívásai már 2021-ben megjelentek, ugyanis a Kormány döntése értelmében tagállami kockázatra megindultak a kifizetések, még az operatív program Európai Bizottsággal folytatott tárgyalásainak lezárása előtt. A 2022 évben lezajlott egyeztetések során a Bizottság több lényeges módosítást és kiegészítést kért, amelyek eredményeként az OP végleges változatát 2022 decemberében fogadták el. Az elfogadást követően szükségessé vált a végleges programtartalomhoz illeszkedő kiválasztási kritériumok kidolgozása és a végleges ITP elkészítése. Mivel a jóváhagyás során jelentős tartalmi kiegészítések történtek, az elszámolhatóság biztosítása érdekében a benyújtott támogatási kérelmek újbóli értékelésére került sor. Azon támogatási kérelmek esetében, amelyek a Monitoring Bizottság döntését megelőzően meghirdetett felhívások keretében korábban támogatásban részesültek, azonban az újraértékelés során elért pontszámuk alapján - az új sorrend figyelembevételével - egyébként nem részesülhettek volna támogatásban, a támogatási szerződések uniós finanszírozásból hazai finanszírozású támogatásra kerültek áttérítésre, tekintettel arra, hogy a támogató részéről már hatályos támogatási szerződéssel rendelkeztek és több esetben a projektek már meg is valósultak vagy megvalósítás alatt álltak.

Tekintettel arra, hogy jelen elemzés kizárólag az uniós forrásból megvalósuló projekteket tartalmazhatja, nem vizsgáljuk a hazai költségvetési forrás terhére áttért projekteket.

Jelen időpontig 5 alkalommal került sor az ITP módosításra. A félidei értékelés az ITP 5.0 verziószáma alapján készült, amely ugyan még nem rendelkezik kormánydöntéssel, azonban a vármegyei közgyűlés már elfogadta.

Az ITP elfogadását és módosításait az alábbi táblázat szemlélteti.

1. táblázat: ITP módosítások

Elfogadott ITP verziószáma	Vármegyei közgyűlési határozat száma	Kormányhatározat száma
v1.0	33/2021. (VI.30.) KGY határozat	1658/2021. (IX. 24.) Korm. határozat
v2.0	11/2023. (IV.3.) KGY határozat	1196/2023. (V. 15.) Korm. határozat; 1274/2024. (IX. 12.) Korm. határozat
v3.0	22/2024. (V.24.) KGY határozat	1274/2024.(IX.12.) határozat
v4.0	75/2024. (XII.10.) KGY határozat	1044/2025. (III.5.) Korm. határozat
v5.0	8/2026. (II.20.) KGY határozat	folyamatban

A „Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Előzetes Integrált Területi Program 1.0 változat 2021-2027” tervezetének egyeztetését jogszabály nem szabályozza, így az a Vármegyei Önkormányzat honlapján került közzétételre és 2021. március 31-én külön email hívta fel a települések figyelmét ennek áttekintésére. Az előzetes ITP tervezetéhez – annak tartalmát érdeemben befolyásoló – észrevétel nem érkezett.

A fenti folyamatokkal párhuzamosan történtek meg Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzatának tisztségviselőivel és Polgármesteri Hivatala illetékes munkatársaival az egyeztetések. Szolnok Megyei Jogú Város és a hozzá tartozó 13 település egy tércategóriában történő kezelése a Fenntartható városfejlesztés forrásfelhasználási módban a tervező munkák megkezdésétől egyértelmű volt – igazodva a vármegye térszerkezetéhez –, ezért az egyeztetések döntően a városnak és környékének biztosítandó forrás mértékéről szólt.

A „Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Előzetes Integrált Területi Program 1.0 változat 2021-2027” dokumentumot a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés a 2021. június 30-ai Közgyűlésén a 33/2021. (VI.30.) számú határozatával fogadta el.

2021. december hónapban a források felett pozicionáló minisztérium azt a tájékoztatást adta, hogy a Partnerségi Megállapodás tárgyalásai alapján a TOP_PLUSZ ESZA országos forráskerete 50 Mrd Ft összeggel csökken, valamint a TOP_PLUSZ 3. prioritás ERFA forráskerete 50 Mrd Ft összeggel emelkedik, amelyet azonban kötelezően a köznevelési, alap- és középfokú oktatási intézmények fejlesztésére szükséges felhasználni az előzetes ITP-ben már szereplő és elfogadott köznevelési forráskeret további növelésével. A csökkentés nem eredményezhette a szociális célú városrehabilitáció ESZA forráskeretének a csökkenését, ezért az ESZA forráskeret csökkentése legalább 20 Mrd Ft összegben a vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések (foglalkoztatási paktumokat) kellett érintse, a fennmaradó 30 Mrd Ft a helyi humán fejlesztések forráskeretét csökkenthette.

Ennek figyelembevételével, az Irányító Hatóság által meghatározott mértékben került csökkentésre a TOP_PLUSZ-3.1.1-21 számú „Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” című felhívás indikatív keretösszege Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében is (5 Mrd Ft-ról 3,891 Mrd Ft-ra). Ennek megfelelően a már csökkentett indikatív keretösszeg szerint került benyújtásra a „Jász-Nagykun-Szolnok megyei foglalkoztatási paktum” című támogatási kérelem (TOP_PLUSZ-3.1.1-21-JN1-2022-00001).

Az Irányító Hatóság iránymutatása alapján, a fentiekben jelzett ESZA+-ERFA átcsoportosítás átvezetése miatt a TOP_PLUSZ-3.1.3-21 számú „Helyi humán fejlesztések” című felhívásra vonatkozó csökkentési javaslat került alkalmazásra, a vármegyei keretösszeget 1,393 Mrd Ft-ra módosítva. Ennek okán Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Önkormányzata számára elkülönített kiemelt eljárásrendű forrás összege 350 MFt-ban lett meghatározva. Az elkülönített keret elsősorban a vármegyei szinten megvalósuló társadalmi felzárkózási fejlesztéseket, társadalmi kohézió erősítését, közösségi együttműködések fejlesztését és szemléletformálását szolgálja majd.

A TOP_PLUSZ-3.3.3 „Köznevelési infrastruktúra fejlesztése” megnevezésű felhívás keretösszege a fenti átcsoportosítás okán 4.339 MFt-ra emelkedett. A kapcsolódó felhívás tervezet véleményezésébe – a Pedagógiai Szakszolgálat (PDSZ) fejlesztéseinek tervezése miatt – bevontuk a vármegyei szinten található három Tankerületi Központot is, kiemelten a Szolnoki

Tankerületi Központot, mint a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat fenntartóját.

Az Előzetes Integrált Területi Program 1.0 változatának módosítását indokolta a TOP_PLUSZ fejlesztési forrásokhoz kapcsolódó pályázati felhívások megjelenése és a felhívásokhoz kapcsolódó döntések alapján Magyarország Kormánya a 2021-2027 időszakra vonatkozó Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pénzügyi keretének területi felosztásáról 2022. február 23-án megjelent 1086/2022. (II. 23.) Korm. határozatában a TOP_PLUSZ forráskeretét megemelte és Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye fejlesztési forrását a korábbi 88,752 Mrd Ft-ról 97,347 Mrd Ft-ra módosította.

A forráskeret emelés több intézkedést érintett:

- A 4-5 számjegyű utak fejlesztésére a Magyar Közút Nonprofit Zrt., mint kiemelt kedvezményezett további 2,64 Mrd Ft forráslekötésre jogosult, amelyet kizárólag Szolnok Megyei Jogú Város és térsége területén (továbbiakban: FVT) lehet felhasználni;
- a fenntartható energiahatékonyság intézkedésen 2,64 Mrd Ft forráskeret emelésre került sor, amely kizárólag gyógyfürdők energetikai fejlesztésre fordítható. A plusz forrás a vármegye 8 db településén kerül felhasználásra: az FVT területén rögzítésre került 1 db (Szolnok Megyei Jogú Város); a Jászapáti TK5 térségi kategóriában 1 db (Jászszentandrás Község), a Mezőtúr-Törökszentmiklós-Kunszentmárton (TK3) térségi kategóriában 1 db (Cserkeszőlő Község), míg a Karcag-Tiszafüred (TK4) térségi kategóriában 5 db (Berekfürdő, Karcag Város, Kisújszállás Város, Tiszafüred Város, Túrkeve Város);
- önálló fejlesztési célként jelenik meg az ITP-ben 3,32 Mrd Ft forrással az aktív turizmus fejlesztése
- továbbá a köznevelésre fordítható forrás keret legalább 90 %-át is kiemelt kedvezményezett, a Tankerületi Központok használhatják fel, a forráskeret nagysága 4,374 Mrd Ft.

A TOP_PLUSZ elfogadására 2022. december 22-én a C(2022)10008 számú Bizottsági határozattal került sor.

Az elfogadott verzió legfőbb változásai az alábbiak:

- A TOP_PLUSZ 1.1 intézkedésből önálló prioritás jött létre TOP_PLUSZ 6. prioritási tengelyként. A prioritások új megnevezése: 1. prioritás: Élhető vármegye; 6. prioritás: Versenyképes vármegye.
- A vármegyékre jutó indikatív forráskeretének legalább 65%-át a legkevesbé fejlett négy régióban szükséges felhasználni.
- A vármegyékre jutó indikatív forráskeret legalább 10%-át a komplex programmal fejlesztendő járásokban (36 LHH járás) szükséges felhasználni.
- A 4 és 5 számjegyű, állami tulajdonban lévő közutak fejlesztésére a TOP_PLUSZ 1. és 6. prioritások együttes keretösszegének legfeljebb 15%-a fordítható, a 290/2014. (XI. 6.) Korm. rendelet szerinti kedvezményezett járásokban megvalósuló fejlesztésekre, kiemelt figyelemmel a 36 komplex programmal fejlesztendő járásra. Nem kedvezményezett járásban indokolt

esetben (pl.: több járást érintő úthálózat folytatólagos felújítása vagy hátrányos helyzetű járás teljes úthálózatának igazoltan megfelelő útminősége esetén).

- Energetikai feltételrendszer:
 - o Vissza nem térítendő támogatás tervezett a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerinti kedvezményezett járásokban, valamint az 5000 fő alatti településeken megvalósuló fejlesztések esetében.
 - o Az ország többi területén megvalósuló fejlesztések esetén kombinált (hitel+VNT) támogatás tervezett. Az eszköz alkalmazásának közgazdasági indoka a támogatott tevékenységek részbeni megtérülő jellege.
- A TOP_PLUSZ az alap- és középfokú köznevelési intézmények, illetve kollégiumok fejlesztésére tervezett források legalább 90%-át az állami intézmények támogatására fordítja. Magán oktatási intézményeket nem támogat.
- A program a 36 komplex programmal fejlesztendő járás területén megvalósuló beruházások támogatására fordítja az alap- és középfokú köznevelési intézmények fejlesztésére tervezett, TOP_PLUSZ keretösszeg legalább 15%-át.
- A program a 36 komplex programmal fejlesztendő járás területén megvalósuló beruházások támogatására fordítja a helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztésére tervezett, TOP_PLUSZ keretösszeg legalább 15%-át.
- Fenntartható városfejlesztés keretében az útberuházások stratégiával alátámasztva támogathatók.
- Szociális célú városrehabilitáció célú projektekben alapvető elvárás lett a deszegregáció megvalósítása a program keretében a szegregált területen élő hátrányos helyzetű lakosok egy része a város integrált területére kell költözzön, ezzel csökkentve a meglévő szegregátum, veszélyeztetett terület méretét, lakos- és lakásszámát.

A bizottsági elvárással összhangban a fenntartható városfejlesztési eszközre a fókuszált városkijelölés elve alapján a vármegyében Szolnok Megyei Jogú város és térsége került kijelölésre.

A vármegyei Integrált Területi Programot Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Közgyűlése a 11/2023. (IV. 03.) számú határozatával fogadta el.

A vármegyei Integrált Területi Program 2.0 módosításának indokai az alábbiak:

1. az előző módosítás óta IH által engedélyezett területi igények átvezetése – kiemelten az egyes többletforrásigények támogatása miatt vagy egyéb forrásbeli/térkategóriai átcsoportosítások kezdeményezése jövőbeni fejlesztési igények kapcsán.
2. a 2. prioritáson betervezett új kombinált felhívások bevezetése,
3. az FVS városok indikátorvállalásainak ITP szerinti rögzítése,

4. a TOP Plusz Monitoring Bizottság (TOP Plusz MB) által elfogadott kiválasztási kritériumok beillesztése

A vármegyei Integrált Területi Program 3. számú módosítását Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Közgyűlése a 22/2024. (V. 24.) számú határozatával fogadta el.

A vármegyei Integrált Területi Program 3.0 módosításának indokai az alábbiak:

Az Európai Parlament és Tanács 2021/1060 RENDELET (CPR) 24. cikk (5) bekezdése alapján lehetőség nyílt prioritások közötti forrásátcsoportosításra a Monitoring Bizottság jóváhagyása mellett. Az átcsoportosítás összege a prioritás kezdeti allokációjának legfeljebb 8 %-a lehet, amely összességében nem haladhatja meg a program költségvetésének 4 %-át. Az átcsoportosítások és az ahhoz kapcsolódó változások nem tekintendők jelentősnek, és nem tesznek szükségessé programmódosítás jóváhagyására vonatkozó bizottsági határozatot.

Az Irányító Hatóság 2024. júliusban felmérte a vármegyék és a fenntartható városfejlesztési eszközbe tartozó városok (FVS) átcsoportosítási igényeit, figyelembe véve, hogy kizárólag régió kategórián és alapon belül kerülhet sor módosításra. 19 vármegyéből 14, 42 FVS város közül 22 település jelzett átcsoportosítási igényt. A beérkezett igényeket az Irányító Hatóság ellenőrizte, összesítette és elkészítette a TOP Plusz 1. számú módosítását.

Az átcsoportosítás a TOP Plusz 1., 2., 3. (ERFA) és 6. prioritások keretösszegét és a kapcsolódó indikátorokat érinti. A TOP Plusz 3. (ESZA+), 4. (ERFA) és 5. (ESZA+) prioritások nem kerülnek módosításra. Az átcsoportosítás engedélyezésével nem változnak az 1086/2022. (II. 23.) Korm. határozatban rögzített vármegyei keretösszegek, az átcsoportosítások kizárólag az egyes területi szereplők saját keretén belül, a részükre allokált prioritási források között történik.

A TOP Plusz 1. számú módosítását a TOP Plusz Monitoring Bizottság 2024. október 17-én elfogadta.

Az átcsoportosított forráskeret minél előbbi felhasználásához szükség van a vármegyei integrált területi programok (ITP), és a kapcsolódó TOP Plusz városfejlesztési programtervek (TVP) módosítására. Az ITP módosításának elfogadását követően az Irányító Hatóság intézkedik az átcsoportosítások éves fejlesztési keretben történő átvezetéséről. 2024. augusztus 01-től az Irányító Hatósági feladatokat a Nemzeti Fejlesztési Központ látja el.

Vármegyénk esetében az alábbi átcsoportosításokat kezdeményezte Szolnok Megyei Jogú Város és térsége (FVS):

Felhívás	Forrásfelhasználási mód / FVS település megnevezése	Forrásátcsoporthoz tartozó összege (+/-) (Ft)
TOP_Plusz-2.1.6-23 Fenntartható energiahatékonyság (kombinált)	Szolnok és térsége	- 1 330 000 000
TOP_Plusz-2.1.2-21 Fenntartható energiahatékonyság	Szolnok és térsége	- 312 944 785
TOP_Plusz-3.4.1-23 Fenntartható humán infrastruktúra	Szolnok és térsége	+ 1 450 000 000
TOP_Plusz-1.3.2-23 Fenntartható városfejlesztés	Szolnok és térsége	+ 192 944 785

A vármegyei önkormányzat 2024. év júliusában és szeptemberében kezdeményezett forrásátcsoporthoz tartozó kérelme átvezetésre került a forrásallokációs táblázatokban:

- 2024. július 08-ai nappal az Irányító Hatóság által elfogadott forrásátcsoporthoz tartozó kérelemben a TOP_Plusz 6.1.4-23 „Aktív turizmus fejlesztése” című felhívásról 466.155.456 Ft maradványforrás átcsoportosítását kezdeményeztük a TOP_Plusz-6.1.3-21 „Helyi és térségi turizmusfejlesztés” felhívás TK6 (Jászapáti és térsége) forrásfelhasználási mód keretösszegére. Az átcsoportosítás tényét és hátterét az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ (AÖFK) megismerte és támogatta.
- 2024. szeptember 12-ei nappal az Irányító Hatóság által elfogadott forrásátcsoporthoz tartozó kérelemben technikai jellegű átvezetést kezdeményeztünk a DEB által korábban és az újraértékelést követően támogatott projektek forrásfedezetére. Az átcsoportosítás keretében a TK5 (Kunhegyes és térsége) TOP_Plusz-1.2.3 Belterületi utak fejlesztése forráskeretből a TK4 (Karcag-Tiszafüred térsége) TOP_Plusz-1.2.3 Belterületi utak fejlesztése forráskeretre 473.331 forint került átvezetésre.

Az OP módosítással az országosan vállalt indikátorok értékei is módosításra kerültek.

Az Irányító Hatósággal lezajlott folyamatos egyeztetések eredményeként a vármegyei ITP 4.0 verziója elkészült, a minőségbiztosítás megtörtént, Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Önkormányzatának Közgyűlése a 75/2024. (XII.10.) számú közgyűlési határozatával elfogadta azt. A Kormány a vármegyei integrált területi programok felülvizsgálatát a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében megvalósuló integrált területi programok elfogadásáról szóló 1196/2023. (V. 15.) Korm. határozat módosításáról szóló 1044/2025. (III. 5.) Korm.határozatával fogadta el.

5. számú módosítás (ITP 5.0 verzió dokumentum).

Az ITP módosítást több tényező tette indokolttá:

- A TOP Plusz félidei felülvizsgálatáról készített dokumentum, valamint a kapcsolódó TOP Plusz 2. számú módosítás 2025.12.15-én elfogadásra került az Európai Bizottság által. Az Operatív Program 2. számú módosítását követően változtak a 2029-es célértékek, amelyek átvezetése szükséges a vármegyei indikátórvállalások tekintetében. Az OP 2. számú módosításában változott az indikátorok köre és a 2029-es forrásarányos célértékek, illetve a vármegyék esetében 2025-ben több, felhíváson belüli és felhívások közötti forrásátcsoportosításra került sor. Szolnok MJV kezdeményezte az 1.3-as intézkedés 2. felhívása közötti forrásátcsoportosítást 11 000 000 Ft értékben.
- A fenntartható városfejlesztési eszközbe tartozó városok (FVS) esetén is módosulnak a 2029-es célértékek a programmódosítás miatt, ennek következtében az Irányító Hatóság a vállalt értékeket felülvizsgálja az FVS településekkel közösen. Az FVS települések esetében a városok TOP Plusz Városfejlesztési Programtervében (TVP) rögzített indikátorértékek kerülnek feltüntetésre.
- Az ITP módosítás során (ITP 5.0 verzió) került beillesztésre az 1. sz. függelékbe az elmúlt időszakban TOP Plusz MB által jóváhagyott TOP_Plusz-1.2.2-21, a TOP_Plusz-3.1.2-21 és a TOP_Plusz-6.1.3-21 felhívások MB által elfogadott felhívás területspecifikus melléklete.

Összességében megállapítható, hogy a vármegyei ITP módosításának folyamata az OP elfogadás és OP módosítás alapján történik, de egy adaptív, iteratív tervezési és végrehajtási rendszerben valósultak meg, ahol a központi szabályozási és finanszírozási döntések, a monitoring adatokból származó tapasztalatok, valamint a helyi fejlesztési igények együttesen formálták a program tartalmát. Ez a folyamat biztosította a program folyamatos illeszkedését a változó fejlesztéspolitikai környezethez, ugyanakkor rámutat a központi és területi szintek közötti erős kölcsönhatásra is.

2 A támogatások felhasználásának értékelése

A fejezetben szereplő elemzés a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei TOP Plusz projektállomány 2026. január 8-i adatállapotára épül, az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN.xlsx adatbázis „Alapadatok” munkalapja alapján. A számítások során a benyújtott támogatási igények, a támogatói döntéssel érintett projektek, valamint a tényleges forráslekötést legjobban tükröző hatályos szerződés szerinti támogatási összegek kerültek összevetésre. Az elemzésnél figyelembe kell venni, hogy az EUPR-adatállomány sajátosságai miatt a megítélt, szerződött és hatályos támogatási összegek között eltérés fordulhat elő, továbbá a hazaira átforduló projektek torzíthatják az aggregált képet, ezért ezek értelmezése körültekintést igényel.

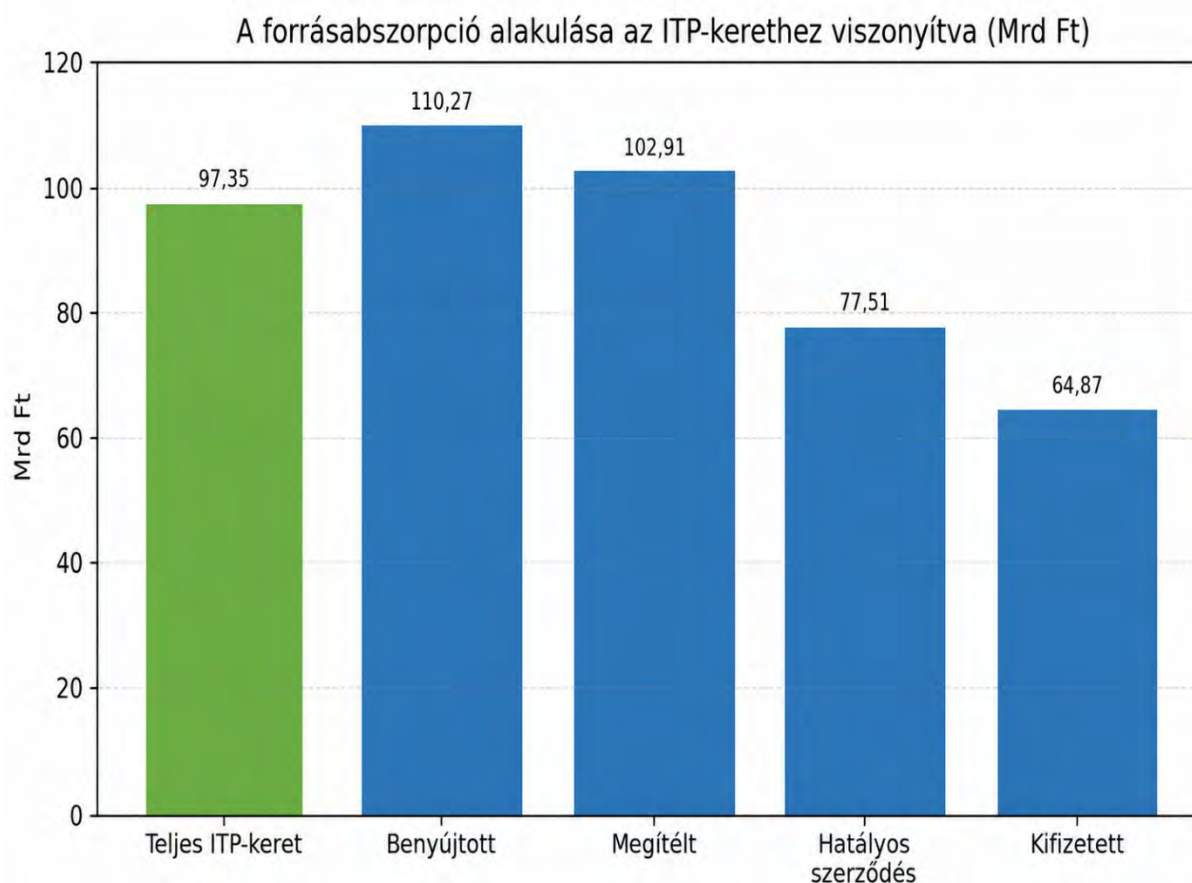
A forrásfelhasználás elemzését megelőzően megtörtént az adatok rendszerezése és tisztítása, amelynek keretében különösen a témaerületi besorolások felülvizsgálata és korrekciója volt szükséges. A korrigált adatállomány biztosítja, hogy a forrásfelhasználás tematikus szerkezete és a program végrehajtásának tényleges súlypontjai megbízható módon jelenjenek meg az értékelésben.

2.1 A forrásabszorpció elemzése a monitoring adatok alapján

Az értékelés során a támogatási összegek tekintetében elsősorban a hatályos támogatási szerződések szerinti támogatási összegek kerültek figyelembevételre, összhangban az Irányító Hatóság módszertani ajánlásával.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye 1086/2022. (II. 23.) Korm. határozat szerinti indikatív TOP Plusz keretösszege 97,347 Mrd Ft, ebből 85,572 Mrd Ft ERFA- és 11,775 Mrd Ft ESZA+ forrás. Az adatállományban összesen 348 projekt szerepel. A benyújtott támogatási igény 110,27 Mrd Ft volt, ami a vármegyei ITP-keret 113,3%-a, míg a megítélt támogatás 102,91 Mrd Ft-ot, a keret 105,7%-át tette ki. A 273 hatályos támogatási szerződéssel rendelkező projekt együttes támogatási állománya 77,51 Mrd Ft, amely az ITP-keret 79,6%-ának felel meg. A kifizetések összege 64,87 Mrd Ft volt; ez a hatályos szerződésállomány 83,7%-át, illetve a teljes ITP-keret 66,6%-át jelenti. A kifizetési adatok értelmezésekor figyelembe kell venni, hogy azok jelentős részét támogatási előleg képezheti, ezért a kifizetési arány önmagában nem azonos a projektek fizikai vagy elszámolási előrehaladásával.

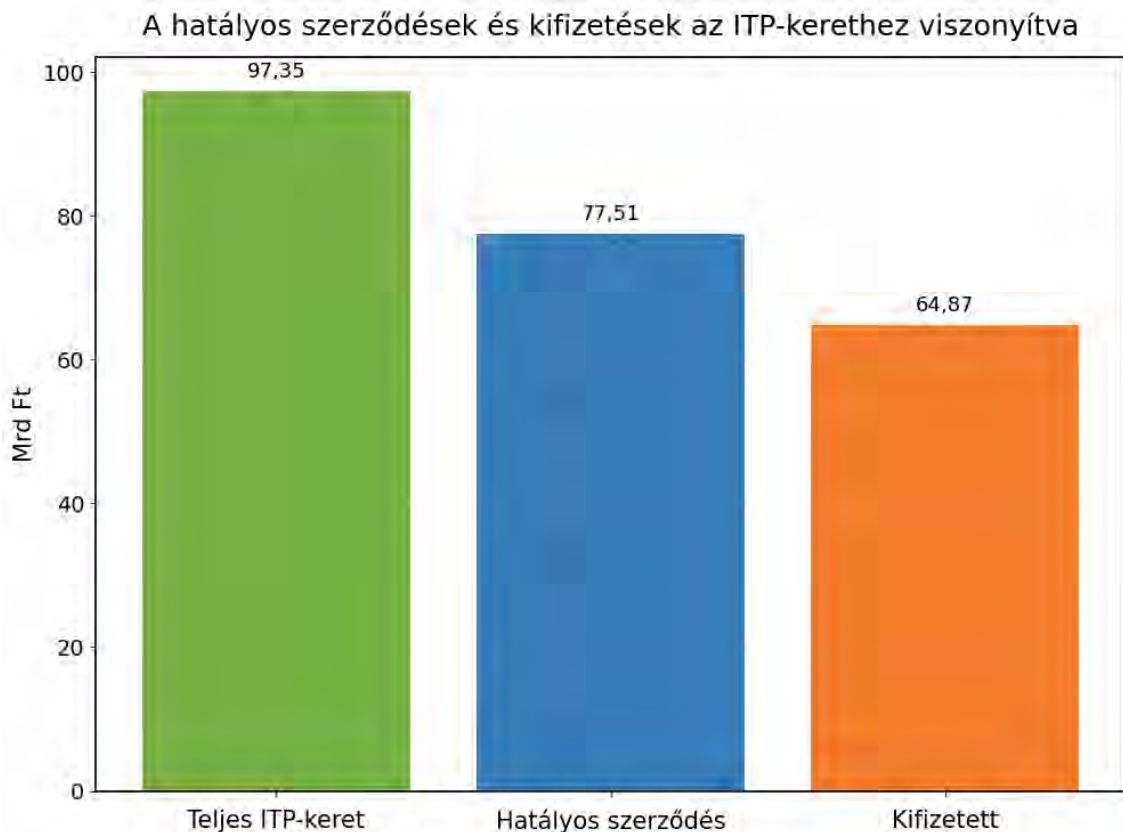
1. ábra: A forrásabszorpció alakulása (Mrd Ft)

Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN alapján

Az ábra alapján a benyújtott támogatási igény és a megítélt támogatás egyaránt meghaladta az indikatív ITP-keretet, miközben a hatályos szerződésállomány annak 79,6%-át érte el. A 64,87 Mrd Ft összegű kifizetés a hatályos szerződésállomány 83,7%-ának, az ITP-keret 66,6%-ának felel meg. A kifizetések magas, a szerződésállomány több mint négyötödét elérő volumene előrehaladott pénzügyi kihelyezést mutat, ugyanakkor az előlegfizetés lehetősége miatt nem tekinthető automatikusan a beruházások fizikai vagy elszámolási előrehaladását igazoló mutatóknak.

2. ábra: A szerződött és kifizetett támogatások viszonya (Mrd Ft)

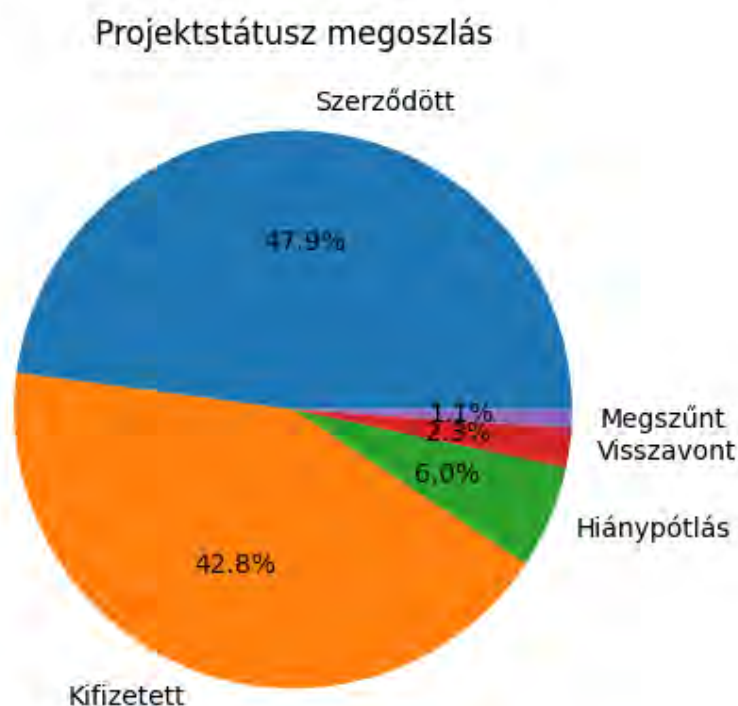
Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN alapján

A hatályos szerződésállomány 77,51 Mrd Ft, ami a teljes ITP-keret 79,6%-ának felel meg. A 64,87 Mrd Ft összegű kifizetés a hatályos szerződésállomány 83,7%-át teszi ki. Mivel az önkormányzati kedvezményezettek a támogatás jelentős részét előlegként is megkaphatták, a kifizetési arányból önmagában nem vonható le következtetés a projektek fizikai készülségére vagy elszámolási előrehaladására. A pénzügyi előrehaladás megítélését ezért a benyújtott és elfogadott elszámolások, valamint a projektek fizikai teljesítési adatai alapján szükséges kiegészíteni.

A projektstátuszok szerinti bontás alapján megállapítható, hogy a projektállomány döntő része már rendelkezik hatályba lépett támogatási szerződéssel. A 348 projektből 273 projekt tartozik ezek közé, amelyek együttes támogatási volumene meghaladta a 77,2 milliárd Ft-ot. E projektekhez kapcsolódóan 59,2 milliárd Ft kifizetés történt, amely 76,6%-os abszorpciós arányt jelent. A szerződéskötés alatt álló projektek száma 8 volt, mintegy 10,9 milliárd Ft támogatási értékkel. 34 projekt hiánypótlás-visszaküldött státuszban, 13 projektet a kérelmező visszavont, 6 projekt megszűnt szerződésként szerepelt, továbbá kisebb számban jelentek meg tisztázó kérdéssel érintett, illetve hazaira átforduló projektek is. A hiánypótlási vagy tisztázási szakaszban lévő projektek jelentős száma arra utal, hogy a program második felében további forráslekötések várhatók.

A státusz struktúra alapján vélelmezhető, hogy a program végrehajtása döntően már nem az előkészítési, hanem a megvalósítási és pénzügyi teljesítési szakaszban jár. Ugyanakkor a hiánypótlással, visszavonással vagy megszűnéssel érintett projektkör arra utal, hogy a kedvezményezett oldalán továbbra is jelen vannak projekt-előkészítési, adminisztratív és megvalósítási kockázatok.

3. ábra: Projektstátusz megoszlás

Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN alapján

Az ábra alapján megállapítható, hogy a projektállomány döntő része már szerződéses szakaszba lépett, illetve jelentős arányban megjelentek a kifizetéssel érintett projektek is. A hiánypótlással, visszavonással és megszűnéssel érintett projektek aránya alacsony, ugyanakkor ezek jelenléte rámutat a projekt-előkészítés és megvalósítás kockázataira.

A monitoring adatok alapján három projekt teljes egészében hazai finanszírozásba került átfordításra. Az Irányító Hatóság módszertani útmutatása szerint ezek a projektek az ITP félidei értékelésének forrásabszorpciós elemzésébe nem kerültek beszámításra. Ugyancsak fontos módszertani szempont, hogy a részlegesen hazai finanszírozású projektek esetében az EUPR adatbázisban még nem minden esetben történt meg a támogatási összegek teljes körű korrekciója, ezért egyes konstrukciókban kisebb torzulások előfordulhatnak.

A pályázati konstrukciók szerinti elemzés alapján a vármegye forráslekötése több nagy volumenű felhívásra koncentrálódik. A legnagyobb hatályos szerződésállomány a TOP_PLUSZ-6.1.2-21 konstrukcióhoz kapcsolódik, amelyben a hatályos szerződés szerinti támogatás összege 13,65 Mrd Ft.

Ez megegyezik az ITP-ben a konstrukcióra rendelkezésre álló kerettel, vagyis a felhívás szerződéses lekötöttsége 100%-os. A konstrukcióhoz kapcsolódó kifizetések összege 7,74 Mrd Ft, amely a hatályos szerződésállomány 56,7%-ának felel meg. A közútfejlesztési konstrukció pénzügyi előrehaladása ezért a teljes keret szerződéses lekötése mellett közepes kifizetési szintet mutat. Szintén jelentős volumenű konstrukció a TOP_PLUSZ-1.2.1-21 felhívás, amelyben a hatályos támogatási állomány megközelíti a 10,9 Mrd Ft-ot. E konstrukció esetében a kifizetések összege meghaladja a nyilvántartott hatályos támogatási állományt, ami elsősorban az előlegkifizetések és az adatállomány időbeli, illetve nyilvántartási sajátosságai alapján értelmezhető.

A humán és társadalmi fejlesztési konstrukciók közül kiemelkedik a TOP_PLUSZ-3.1.1-21, a TOP_PLUSZ-3.3.1-21 és a TOP_PLUSZ-3.3.2-21 konstrukciók végrehajtása. Ezekben a konstrukciókban az abszorpciós arány jellemzően 85–120% között alakult, amely arra utal, hogy a foglalkoztatási, társadalmi felzárkóztatási és helyi humán szolgáltatásokat fejlesztő projektek végrehajtása előrehaladott állapotban van. Ezzel szemben a 2023-ban megnyílt konstrukciók – különösen a TOP_PLUSZ-1.3.2-23, TOP_PLUSZ-3.2.1-23, TOP_PLUSZ-3.4.1-23 és TOP_PLUSZ-6.2.1-23 felhívások – esetében az abszorpciós arány még alacsony, ennek részletes okait a 3.3 fejezet mutatja be.

A monitoring adatbázis területi kiegészítése során a vármegye valamennyi települése kategorizálásra került az útmutatóban meghatározott szempontok szerint. A települési segéd tábla tartalmazza a települések jogállását, járási besorolását, népességszámát, népességekategóriáját, kedvezményezett státuszát, a komplex programmal fejlesztendő járásokhoz való tartozását, valamint a funkcionális térségi és forrásfelhasználási mód szerinti besorolásokat. A kategorizálás lehetővé tette a forrásfelhasználás differenciált, többdimenziós területi vizsgálatát és a projektállomány térbeli mintázatainak értékelését.

A területi elemzés alapján megállapítható, hogy a forrásfelhasználás szerkezete erőteljesen tükrözi a vármegye településhálózati sajátosságait. A támogatási volumen legnagyobb része a városi térségekhez, elsősorban Szolnok Megyei Jogú Városhoz, valamint a járásközponti szerepkörrel rendelkező városokhoz kapcsolódik. Tiszafüred, Jászberény, Karcag, Kisújszállás és Mezőtúr projektállománya különösen jelentős, amely összhangban áll ezen települések térségi szolgáltató, gazdasági és intézményi funkcióival. A nagyobb városi központokhoz

koncentrálódó fejlesztések elsősorban a közlekedési infrastruktúra, gazdaságfejlesztés, fenntartható városfejlesztés és közszolgáltatás-fejlesztés területén jelennek meg.

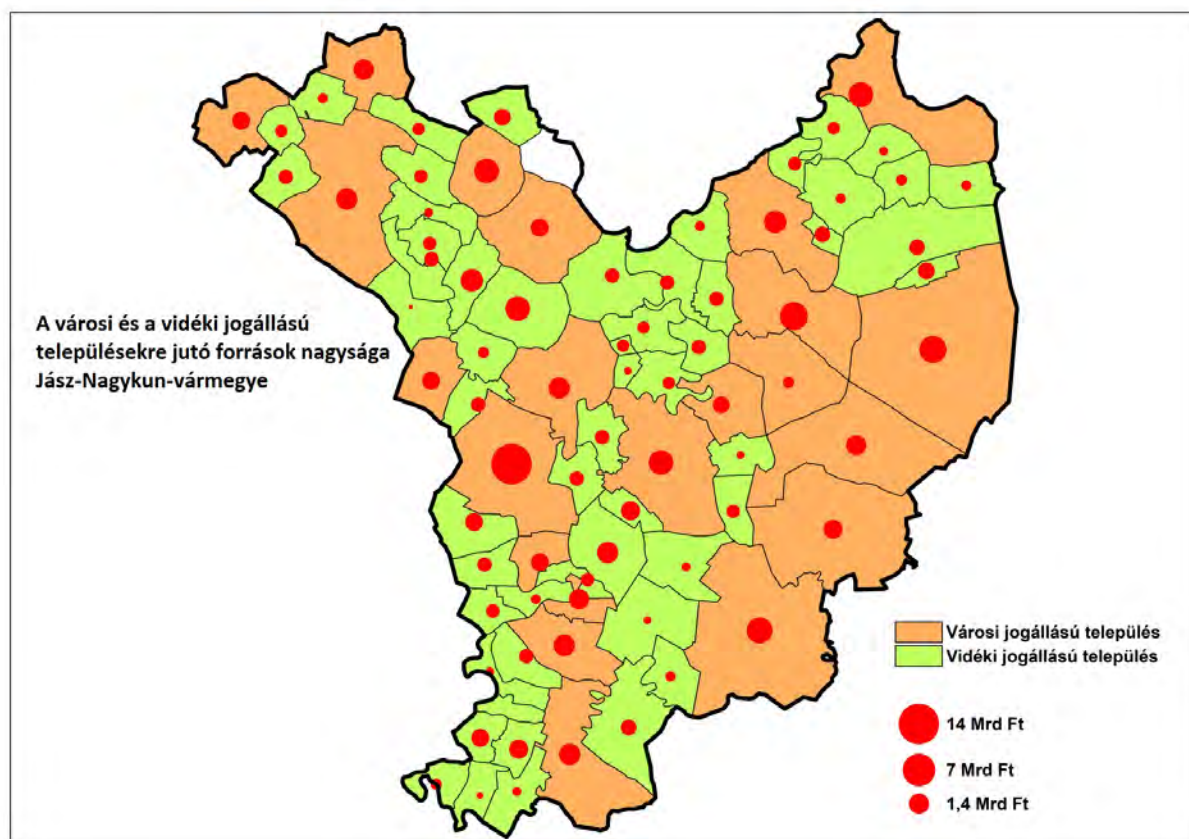
Ugyanakkor a kisebb települések részvétele is számottevő. Az 5000 fő alatti települések részvétele különösen jelentősnek tekinthető, mivel a vármegye településeinek több mint háromnegyede (59 település) ebbe a kategóriába tartozik, és közülük szinte valamennyi rendelkezik támogatott fejlesztéssel. Az érintett településekhez 139 hatályos szerződéses projekt és 25,3 milliárd Ft támogatási összeg kapcsolódik (ez a teljes vármegyei hatályos támogatási állomány közel 28%-át jelenti), ami jól mutatja, hogy a TOP Plusz források nem kizárólag a városi központokban koncentrálódnak, hanem a kisebb települések fejlesztési szükségleteinek kezelésében is érdemi szerepet töltenek be. A kisebb települések projektjei jellemzően alacsonyabb támogatási volumenűek, ugyanakkor magas területi lefedettséget biztosítanak, ami hozzájárul a vármegye településhálózatának kiegyensúlyozottabb fejlesztéséhez.

A területi monitoring külön vizsgálta a komplex programmal fejlesztendő térségek projektállományát is. Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a Kunhegyesi és a Jászapáti járás tartozik az LHH járások közé, amelyek esetében a TOP Plusz források kiemelt szerepet töltenek be a társadalmi és infrastrukturális felzárkóztatásban. A projektállomány alapján megállapítható, hogy e térségekben elsősorban települési infrastruktúra-fejlesztési, humán szolgáltatás-fejlesztési és közösségi funkcióerősítő projektek valósulnak meg. A forráskihelyezés ugyanakkor továbbra sem képes teljes mértékben ellensúlyozni a térségek kedvezőtlen társadalmi-gazdasági helyzetéből fakadó strukturális hátrányokat, ezért a programidőszak második felében továbbra is indokolt e térségek fejlesztési prioritásként történő kezelése.

A forrásfelhasználási módok (FFM) szerinti elemzés a funkcionális térségi szerkezet mellett az eredeti ITP-keretekhez képest bekövetkezett átrendeződést is bemutatja. A projektállomány fenntartható városfejlesztési célterületekhez, funkcionális várostérségekhez és térségi szolgáltatási kapcsolatokhoz kötődik, ugyanakkor a hatályos szerződésállomány területi megoszlása nem minden FFM esetében követi az eredetileg tervezett keretek arányát.

A forrásfelhasználás ütemezése alapján jól elkülöníthetők a program végrehajtásának különböző ciklusai. A 2021–2022-ben indult konstrukciók többsége már megvalósítási vagy zárási szakaszban tart, míg a 2023-as felhívások jelentős része még a projektindítási szakaszban van. Ez különösen az energetikai, klímaadaptációs és humán infrastruktúra-fejlesztési konstrukciók esetében figyelhető meg. Az eltérő előrehaladás okait a 3.3 fejezet részletezi.

4. ábra: A városi és vidéki jogállású településekre jutó támogatások nagysága

Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN alapján

A TOP Plusz program területi lefedettsége Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében kiemelkedően magas. A vármegye 78 településéből 76 település rendelkezik nyertes vagy hatályos támogatási szerződéssel rendelkező projekttel, ami 97,4%-os települési lefedettséget jelent. A vizsgálat időpontjában önálló támogatott fejlesztéssel kizárólag Jászivány és Tiszainoka nem rendelkezik.

A támogatási volumen ugyanakkor – a területfejlesztési célokkal összhangban – a térségi központokban koncentrálódik. A vármegye kilenc járási székhelyére a hatályos támogatási keret 53,4%-a jut, amely tükrözi ezen települések térségi szolgáltató, közigazgatási, gazdasági és intézményi szerepkörét.

Települési jogállás szerint vizsgálva a fejlesztési források 71,8%-a a városokban, míg 28,2%-a a községekben és nagyközségekben hasznosul. Ugyanakkor a kisebb települések részvétele is meghatározó, hiszen a támogatott települések többsége község vagy nagyközség. Fejlesztéseik elsősorban az élhető települések kialakítását, a helyi közszolgáltatások fejlesztését, az önkormányzati intézmények korszerűsítését, valamint a belterületi infrastruktúra megújítását szolgálják. A program így egyszerre biztosítja a térségi központok megerősítését és a vármegye településhálózatának kiegyensúlyozott fejlesztését.

1. Települési lefedettség

<i>Mutató</i>	<i>Érték</i>
Vármegye településeinek száma	78
Támogatott (nyertes vagy hatályos) települések	76
Támogatással nem érintett települések	2
Lefedettség	97,4%
Nem támogatott települések	Jászivány, Tiszainoka

2. Járási székhelyek részesedése

<i>Mutató</i>	<i>Érték</i>
Teljes hatályos támogatási összeg	77,25 Mrd Ft
9 járási székhely támogatása	41,23 Mrd Ft
Részesedés	53,4%

3. Településjogállás szerinti megoszlás

<i>Településtípus</i>	<i>Hatályos támogatás</i>	<i>Arány</i>
Városok (22 db)	55,46 Mrd Ft	71,8%
Nagyközségek és községek (56 db)	21,79 Mrd Ft	28,2%
Összesen	77,25 Mrd Ft	100%

4. Összefoglaló mutatók

<i>Mutató</i>	<i>Érték</i>
Települési lefedettség	97,4%
Járási székhelyek részesedése	53,4%
Városok részesedése	71,8%
Községek és nagyközségek részesedése	28,2%

A monitoring adatok alapján a vármegye forráslekötése előrehaladott: a hatályos szerződésállomány az ITP-keret 93,6%-át teszi ki. A kifizetések területi megjelenése azt mutatja, hogy a források a vármegye településein megvalósuló projektekhez kapcsolódnak, de a kifizetések – az előlegek magas aránya miatt – önmagukban nem igazolják a fejlesztések tényleges fizikai teljesülését vagy eredményességét.

A monitoring adatok alapján megállapítható, hogy a vármegye TOP Plusz programjának végrehajtása megfelelő ütemben halad. A támogatási keret döntő részére már támogatási szerződés került megkötésre, a projektállomány jelentős hányada aktív megvalósítási szakaszban van, miközben a kifizetések folyamatos növekedése azt mutatja, hogy a fejlesztések megvalósítása ténylegesen megkezdődött.

A kifizetett támogatások volumene alapján a fejlesztési források területi hasznosulása már nem csupán vállalásként, hanem megvalósult beruházások és folyamatban lévő fejlesztések formájában is kimutatható.

Alátámasztásul:

<i>Megállapítás</i>	<i>Miből következik?</i>
<i>Kedvező forrásabszorpció</i>	- <i>magas szerződéskötési arány, alacsony megghiúsulási arány</i>
<i>Előrehaladott végrehajtás</i>	<i>projektek többsége már hatályos szerződésű és megvalósítás alatt áll</i>
<i>Tényleges megvalósítás</i>	- <i>magas kifizetési volumen</i>
<i>Területi hasznosulás</i>	<i>a kifizetések a településeken megvalósuló beruházásokhoz kapcsolódnak, nem csupán lekötött források</i>

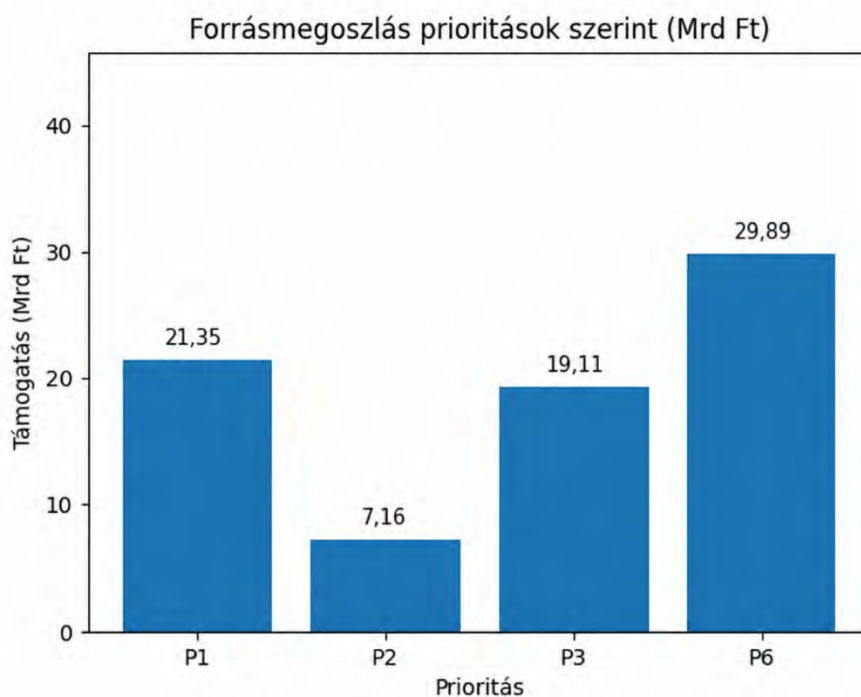
A projektek magas települési lefedettsége és előrehaladott megvalósítási állapota alapján megállapítható, hogy a TOP Plusz források területi hasznosulása a vármegye egészében már egyértelműen megkezdődött.

Ugyanakkor a program második felében kiemelt feladat marad a később induló konstrukciók és a még szerződéskötés előtt álló projektállomány előrehaladásának támogatása.

A félidei értékelés tapasztalatai alapján a monitoringtevékenység további erősítése indokolt. Kiemelten fontos a forrásfelhasználás és a projektelőrehaladás folyamatos nyomon követése, különösen a nagy volumenű és összetett konstrukciók esetében. Az eredmények rendszeres értékelése lehetőséget biztosít arra, hogy a vármegye a program végrehajtásának tapasztalatait közvetlenül beépítse a területfejlesztési program és az Integrált Területi Program későbbi módosításaiba, valamint a következő programozási időszak stratégiai előkészítésébe.

A prioritások szerinti összesítés alapján a legnagyobb súlyt a **6. prioritás** képviseli. E prioritás keretében **68 projekt** szerepel, a benyújtott igény **49,53 Mrd Ft**, a hatályos szerződés szerinti lekötés **43,54 Mrd Ft**, a kifizetés pedig **35,84 Mrd Ft**. Ez egyértelműen mutatja, hogy a vármegyei projektportfólióban a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási és úthálózati fejlesztések a legnagyobb pénzügyi súlyú beavatkozásokat jelentik. Az **1. prioritásban 126 projekt** szerepel, **21,35 Mrd Ft** hatályos támogatással; a **2. prioritásban 55 projekt 7,16 Mrd Ft** lekötött forrással; a **3. prioritásban pedig 99 projekt 19,11 Mrd Ft** hatályos szerződéses támogatással. A projektállomány darabszámát tekintve tehát az élhetőségi és gondoskodó fejlesztések dominálnak, pénzügyi volumenben viszont a 6. prioritás kiemelkedik.

5. ábra: Forrásmegoszlás prioritások szerint (Mrd Ft)

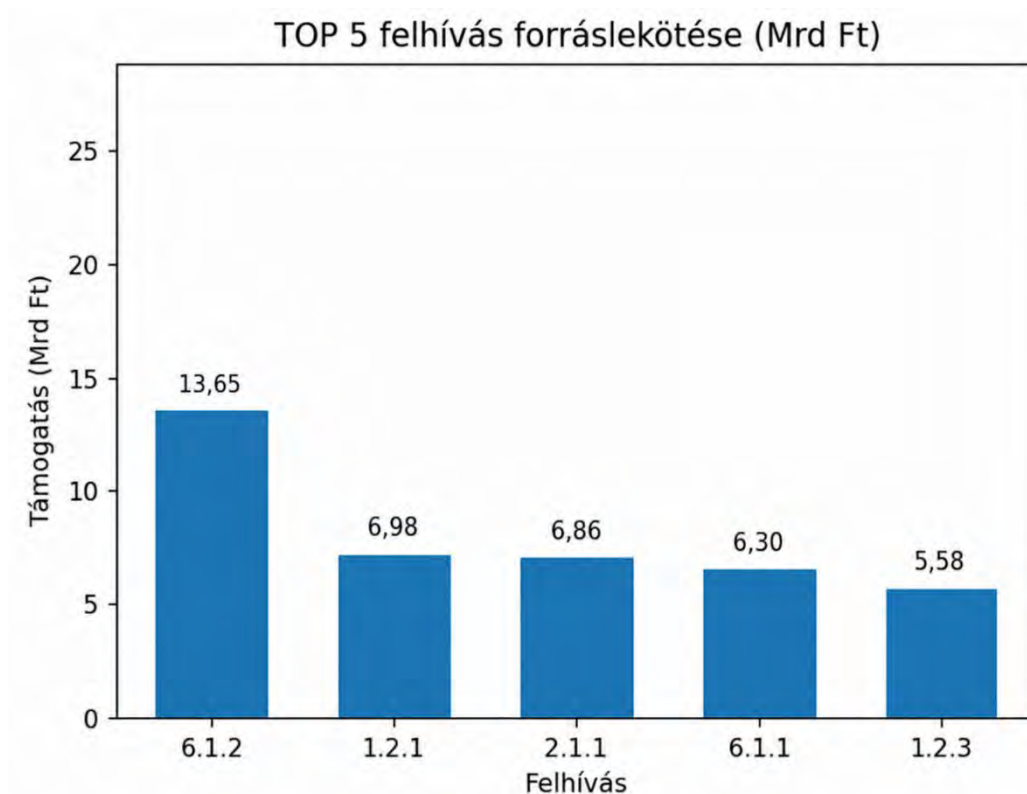
Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN alapján

A prioritások szerinti összesítés alapján pénzügyi volumenét tekintve továbbra is a 6. prioritás képviseli a legnagyobb súlyt. E prioritás keretében 68 projekt szerepel, a benyújtott támogatási igény 49,53 Mrd Ft, a hatályos szerződés szerinti lekötés 29,89 Mrd Ft, a kifizetés pedig 22,51 Mrd Ft. A prioritás hatályos szerződésállománya a teljes vármegyei hatályos szerződésállomány 38,6%-át, kifizetése annak 34,7%-át adja. Az 1. priorításban 126 projekt szerepel 21,35 Mrd Ft hatályos támogatással, a 2. priorításban 55 projekt 7,16 Mrd Ft lekötött forrással, a 3. priorításban pedig 99 projekt 19,11 Mrd Ft hatályos szerződéses támogatással. A projektállomány darabszámát tekintve az élhetőségi és humán-közszolgáltatási fejlesztések dominálnak, míg pénzügyi volumenben a 6. prioritáshoz tartozó gazdaság- és közlekedésfejlesztési beavatkozások képviselik a legnagyobb súlyt.

Felhívásszinten a legnagyobb hatályos szerződésállomány a TOP_PLUSZ-6.1.2-21 konstrukcióhoz kapcsolódik. A konstrukció 13,65 Mrd Ft-os hatályos szerződésállománya teljes egészében lefedi az ITP-ben meghatározott 13,65 Mrd Ft-os forráskeretet. A TOP_PLUSZ-1.2.1-21 esetében a 11,56 Mrd Ft-os ITP-kerethez 10,93 Mrd Ft hatályos támogatás, a TOP_PLUSZ-2.1.1-21 esetében a 7,56 Mrd Ft-os kerethez 6,98 Mrd Ft hatályos támogatás, a TOP_PLUSZ-6.1.1-21 esetében pedig a 7,65 Mrd Ft-os kerethez 6,40 Mrd Ft hatályos szerződésállomány kapcsolódik. A terv-tény összevetés alapján a TOP_PLUSZ-6.1.2-21 konstrukció teljes szerződéses lekötöttséget mutat, míg a többi nagy volumenű felhívásban még kisebb-nagyobb szerződéskötési tartalék azonosítható. A felhívási szerkezetben továbbra

is az infrastrukturális és gazdaságfejlesztési beavatkozások képviselik a legnagyobb pénzügyi súlyt.

6. ábra: A TOP 5 felhívás forráslekötése (Mrd Ft)

Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN alapján

Az ábra azt mutatja, hogy a hatályos szerződésállomány több nagy volumenű felhívásra koncentrálódik. A TOP_PLUSZ-6.1.2-21 konstrukcióban az ITP-keret szerződéses lekötése teljes körű, míg a TOP_PLUSZ-1.2.1-21, a TOP_PLUSZ-2.1.1-21 és a TOP_PLUSZ-6.1.1-21 felhívások esetében a hatályos szerződésállomány megközelíti, de még nem éri el teljes egészében a rendelkezésre álló keretet.

3 Felhívás szintű forráslekötés és kifizetés

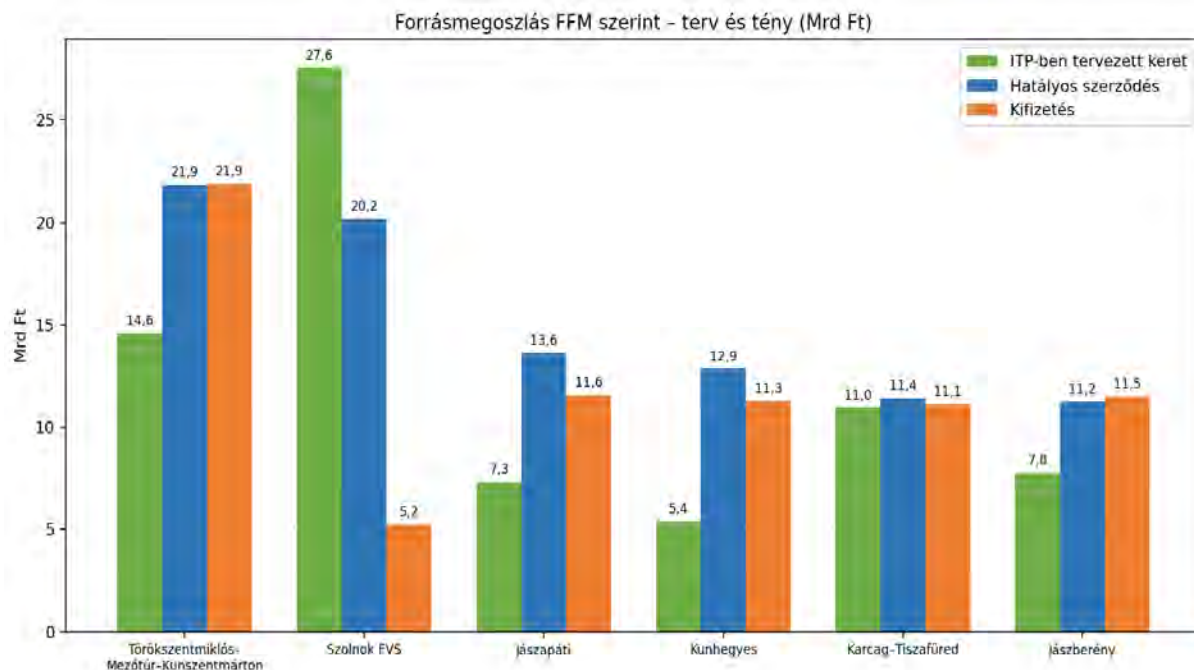
Felhívás	ITP-ben rendelkezésre álló forráskeret (Ft)	Hatályos szerződés (Ft)	Kifizetés (Ft)
TOP_PLUSZ-6.1.2-21	13,65 Mrd	13,65 Mrd	7,74 Mrd
TOP_PLUSZ-1.2.1-21	11,56 Mrd	~10,9 Mrd	~14,8 Mrd
TOP_PLUSZ-6.1.1-21	7,65 Mrd	~6,4 Mrd	~7,6 Mrd
TOP_PLUSZ-6.1.3-21	6,07 Mrd	~4,7 Mrd	~7,0 Mrd
TOP_PLUSZ-2.1.1-21	7,56 Mrd	~7 Mrd	~5,6 Mrd
TOP_PLUSZ-3.1.1-21	3,89 Mrd	~3,9 Mrd	~4,7 Mrd

A felhívásszintű aggregált elemzés azt mutatja, hogy a forráslekötés több nagy volumenű konstrukcióra koncentrálódik. A TOP_PLUSZ-6.1.2-21 felhívás 13,65 Mrd Ft-os hatályos szerződésállománya a teljes vármegyei hatályos szerződésállomány 17,6%-át képviseli, és egyben a konstrukció ITP-keretének teljes szerződéses lekötését jelenti. A TOP_PLUSZ-2.1.1-21 felhívásban a hatályos szerződésállomány a 7,56 Mrd Ft-os keret 92,3%-át, a kifizetés pedig a hatályos szerződésállomány 80,2%-át éri el. A felhívások közötti eltérő kifizetési arányok a projektek eltérő indulási időpontját, finanszírozási szerkezetét és megvalósítási ütemezését tükrözik. Mivel a kifizetések támogatási előleget is tartalmazhatnak, azokból önmagukban nem állapítható meg a fizikai megvalósítás vagy az elszámolás előrehaladottsága.

A kifizetések és a hatályos szerződés szerinti támogatások összevetése felhívásonként eltérő pénzügyi mintázatot mutat. Mivel a kifizetések támogatási előleget is tartalmaznak, az eltérésekből önmagukban nem állapítható meg végrehajtási késedelem vagy fizikai előrehaladás. A szerződéses értéket meghaladó kifizetéseket az adatállomány sajátosságaként külön szükséges jelezni és ellenőrizni.

A forrásfelhasználási módok szerinti vizsgálat alapján a legnagyobb szerződéses állomány a **Törökszentmiklós–Mezőtúr–Kunszentmárton térségi FFM-ben** koncentrálódik, ahol **99 projekt** kapcsolódik **21,86 Mrd Ft** hatályos támogatáshoz. Ezt követi a **Szolnok Megyei Jogú Város és településeggyüttese FFM 20,17 Mrd Ft** lekötött támogatással, majd a **Jászapáti térsége (13,61 Mrd Ft)** és a **Kunhegyes térsége (12,85 Mrd Ft)**. A **Karcag–Tiszafüred térség** esetében **11,42 Mrd Ft**, a **Jászberény térség** esetében **11,24 Mrd Ft** hatályos támogatás került lekötésre. Ez a szerkezet arra utal, hogy a vármegyei forrásfelhasználás viszonylag szélesen terült szét a földrajzi célterületek között, ugyanakkor a megyei jogú városi és a délkeleti–középső térségi fejlesztési tengely kiemeltebb pozícióban van.

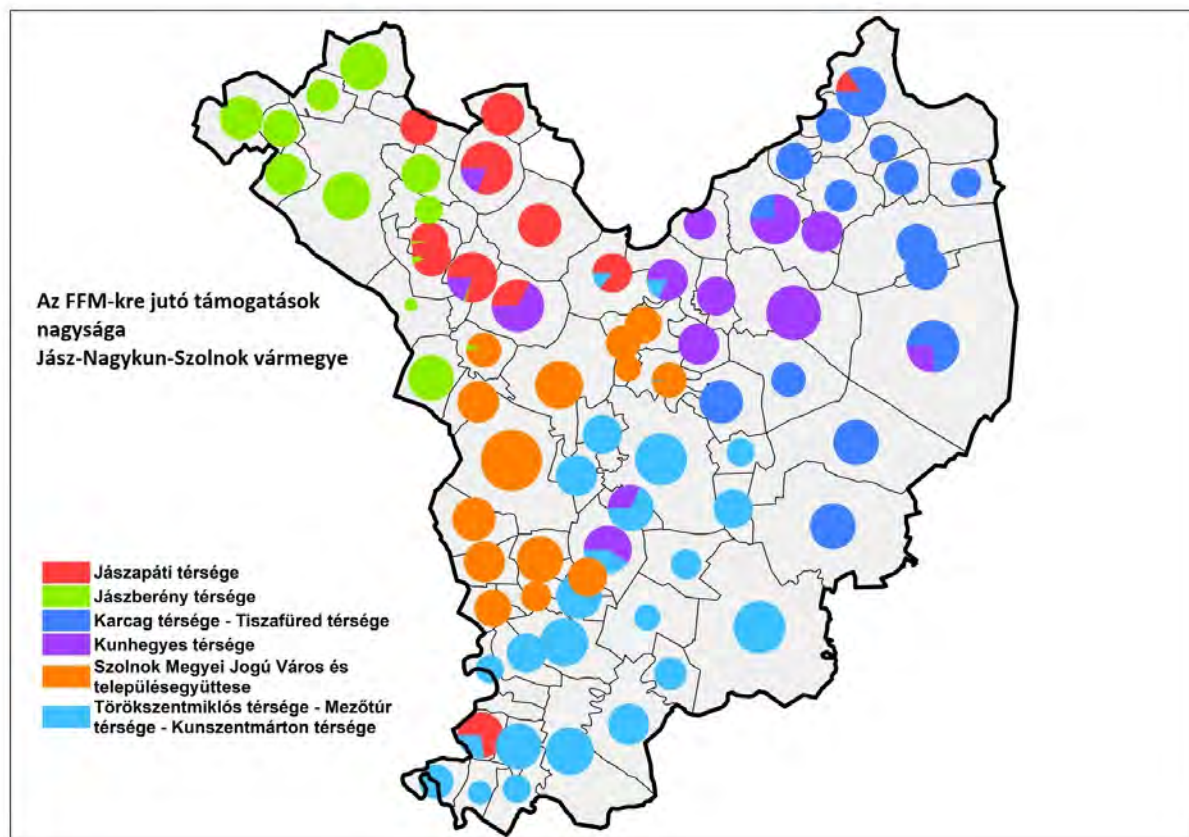
7. ábra: Forrásmegoszlás FFM szerint – terv és tény (Mrd Ft)

Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN alapján

A hatályos szerződésállomány térségi megoszlása mérsékeltőbb különbségeket mutat, mint az eredeti ITP-keretek, de ez nem egyszerűen kiegyensúlyozott forráselosztást jelent. A terv-tény összevetés az FFM-ek között jelentős átrendeződést jelez: több térség szerződésállománya meghaladja az eredetileg tervezett keretet, míg a Szolnok FVS esetében a lekötés attól elmarad.

8. ábra: Az FFM-ekhez tartozó településekre jutó támogatások nagysága

Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN alapján

FFM	Előzetes ITP-ben tervezett forráskeret (Mrd Ft)	Hatályos szerződés szerinti támogatás (Mrd Ft)	Kifizetések összege (Mrd Ft)
Jászapáti térsége	7,34	~11,6	~11,6
Jászberény térsége	7,77	~11,5	~11,5
Karcag-Tiszafüred térsége	10,96	~11,1	~11,1
Kunhegyes térsége	5,40	~11,3	~11,3
Szolnok MJV térsége	27,57	~5,2	~5,2
Törökszentmiklós-Mezőtúr- Kunszentmárton	14,59	~21,9	~21,9

Az FFM-ek közül a legnagyobb hatályos szerződésállomány a Törökszentmiklós-Mezőtúr-Kunszentmárton térséghez kapcsolódik: a 21,86 Mrd Ft-os állomány az eredetileg tervezett 14,59 Mrd Ft-os keret 149,8%-a. A Jászapáti térségben a szerződésállomány a tervezett keret 185,5%-át, a Kunhegyes térségben 238,2%-át, a Jászberény térségben 144,6%-át, a Karcag-Tiszafüred térségben 104,2%-át éri el. Ezzel szemben a Szolnok FVS 20,17 Mrd Ft-os szerződésállománya a 27,57 Mrd Ft-os keret 73,2%-a. A kialakult területi szerkezet ezért az

eredeti tervezési szándék mellett a projektaktivitás, a jogosultsági feltételek, az átcsoportosítások és a végrehajtási folyamat együttes eredménye.

A forrásfelhasználási módok szerinti aggregált vizsgálat alapján a legnagyobb hatályos támogatási volumen a Törökszentmiklós–Mezőtúr–Kunszentmárton térségi egységhez kapcsolódik. Az FFM-ben 85 hatályos támogatási szerződéssel rendelkező projekt valósul meg, összesen 21,86 milliárd Ft támogatási összeggel. Ezt a Szolnok Megyei Jogú Város és településegyüttese FFM követi 20,17 milliárd Ft-tal, így a két legnagyobb forrásfelhasználási egység támogatási volumene közel azonos nagyságrendű.

A további FFM-ek támogatási volumene ennél alacsonyabb, de egymáshoz viszonyítva kiegyensúlyozottabb képet mutat: a Jászapáti térségben 13,61 milliárd Ft, a Kunhegyes térségben 12,85 milliárd Ft, a Karcag–Tiszafüred térségben 11,42 milliárd Ft, míg a Jászberény térségben 11,24 milliárd Ft hatályos támogatás kapcsolódik a projektekhez.

A Törökszentmiklós–Mezőtúr–Kunszentmárton térségi egység magasabb forrásvolumene részben az FFM területi kiterjedésével magyarázható, mivel három járási térséget, több jelentős városi központot és nagyszámú települést foglal magában. Ezt támasztja alá az is, hogy itt található a legtöbb, összesen 85 hatályos projekt. A támogatási volumenre emellett néhány nagy összegű közlekedésfejlesztési beruházás is jelentős hatást gyakorol: a két legnagyobb ilyen projekt együttes támogatása megközelíti a 6,81 milliárd Ft-ot, ami az FFM teljes támogatási összegének több mint 31%-át jelenti.

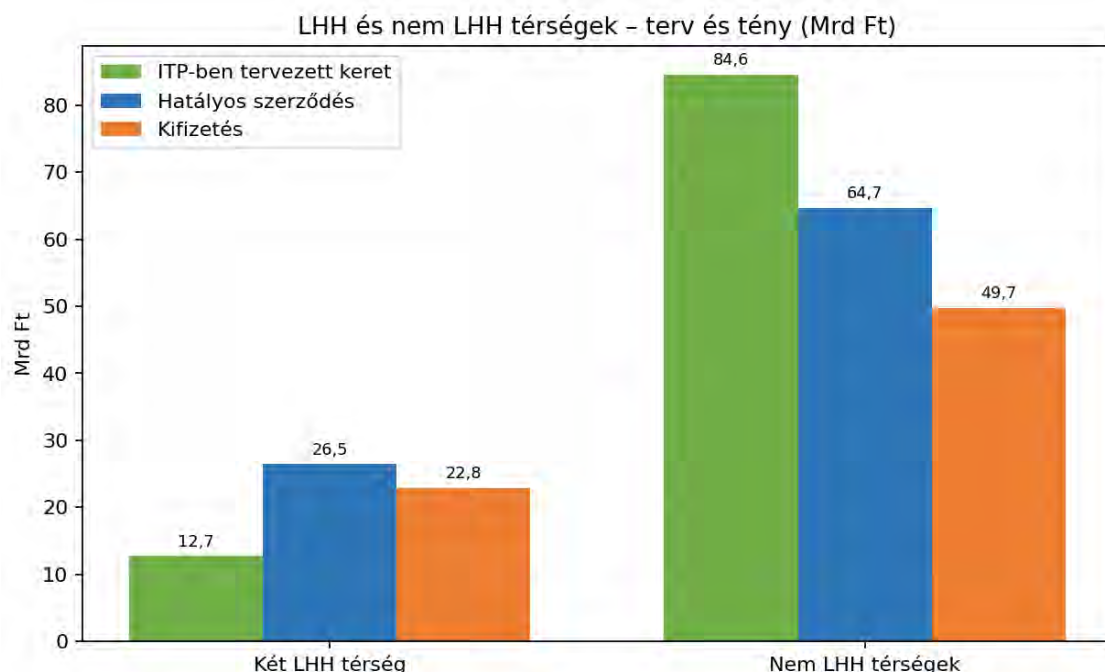
A forrásmegoszlás ezért nem kizárólag a források területi koncentrációját, hanem az egyes FFM-ek eltérő területi kiterjedését, településszerkezetét, projektmennyiségét és projektösszetételét is tükrözi.

A kifizetések a legtöbb FFM esetében megközelítik a hatályos szerződés szerinti támogatási értéket. Ez elsősorban a pénzügyi kihelyezés állapotát mutatja; a támogatási előlegek miatt nem értelmezhető automatikusan magas fizikai vagy elszámolási előrehaladásként.

A kifizetések volumene a legtöbb FFM esetében arányosan követi a hatályos támogatási szerződések szerinti támogatási összeget, ami arra utal, hogy a projektek jelentős része aktív megvalósítási szakaszban van, és a támogatási források felhasználása folyamatos. A kifizetési adatok értelmezése során ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy azok alakulását a projektek eltérő pénzügyi ütemezése, az előlegigénylések, valamint az elszámolások időpontja is befolyásolja, ezért a kifizetési arány önmagában nem tekinthető a fizikai előrehaladás közvetlen mérőszámának.

Külön figyelmet érdemel a két leghátrányosabb helyzetű járást lefedő Kunhegyes és Jászapáti térségi FFM. Együttes eredeti ITP-keretük 12,74 Mrd Ft volt, ami a teljes vármegyei ITP-keret 13,1%-a. A hozzájuk kapcsolódó 26,47 Mrd Ft-os hatályos szerződésállomány ugyanakkor már a teljes hatályos szerződésállomány 29,0%-át adja. A magas részesedés ezért nem kizárólag az eredeti allokációt, hanem a végrehajtás során kialakult jelentős forráskoncentrációt is tükrözi.

9. ábra: Az LHH és nem LHH térségek forrásmegoszlása – terv és tény (Mrd Ft)

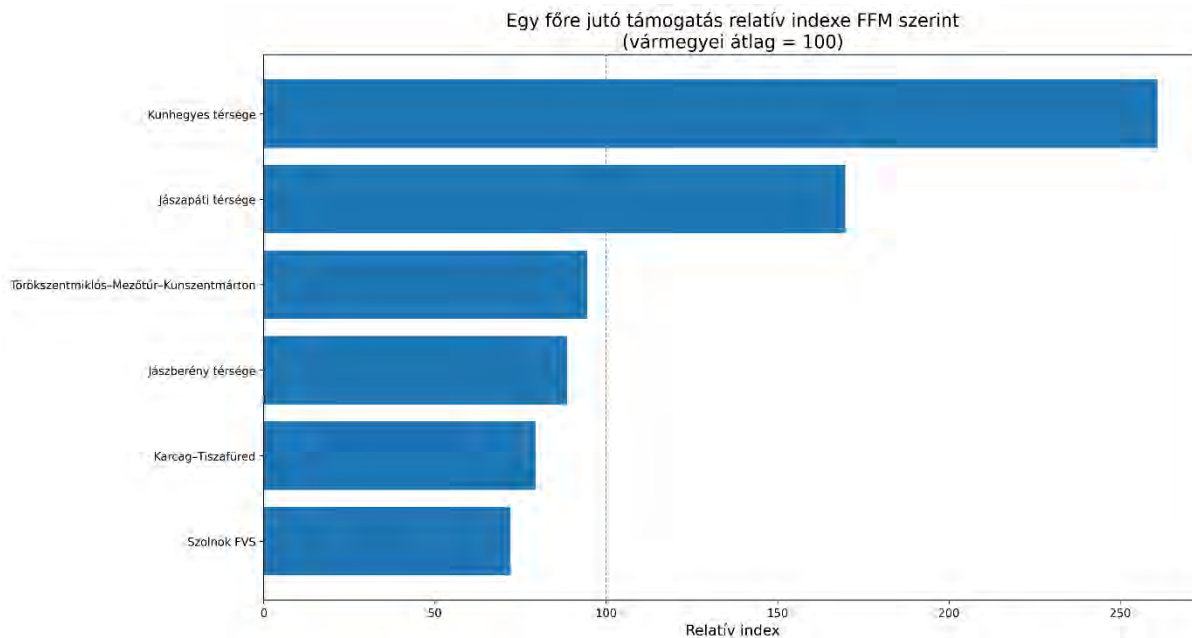
Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN alapján

A két LHH térség eredetileg tervezett 12,74 Mrd Ft-os kerete a teljes vármegyei ITP-keret 13,1%-át jelentette. A hatályos szerződésállományban ugyanakkor 26,47 Mrd Ft-tal, vagyis a teljes hatályos szerződésállomány 29,0%-ával részesednek. Ez jelentős végrehajtási időszaki forráskoncentrációt mutat. A források területi koncentrációja kedvező feltételt teremthet a felzárkóztatási célok teljesítéséhez, tényleges eredményessége azonban csak az indikátorok, a fizikai előrehaladás és a fejlesztések területi hatásai alapján ítéltető meg.

Az ábra alapján megállapítható, hogy a leghátrányosabb helyzetű (LHH) térségek a TOP Plusz forrásokból jelentős mértékben részesülnek. A két LHH térség együttesen a teljes támogatási keret közel egyharmadát használja fel, ami azt mutatja, hogy a vármegyei forrásallokáció érdemben hozzájárul a területi felzárkóztatási célok megvalósításához.

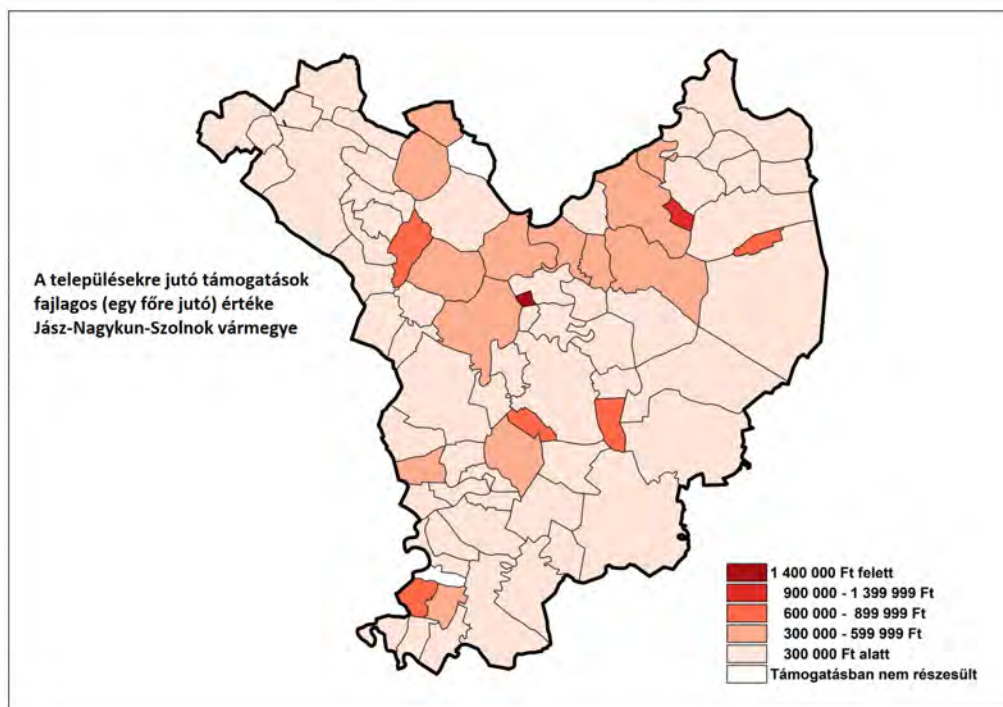
Az LHH térségek támogatása ugyanakkor nem egyetlen beavatkozási területen koncentrálódik, hanem több fejlesztési célterület együttes eredményeként valósul meg. A források elsősorban az élhető települések fejlesztését, a helyi közszolgáltatások fejlesztését, a közlekedési és települési infrastruktúra korszerűsítését, valamint egyéb önkormányzati fejlesztéseket szolgálják. A köznevelési fejlesztések területi megoszlása ettől részben eltérő képet mutat, amelyet a felhívások jogosultsági feltételei, a fenntartói fejlesztési igények és a projektkiválasztási folyamat egyaránt befolyásolt. Ugyanakkor az LHH térségekben is valósulnak meg TOP Plusz köznevelési fejlesztések (például Abádszalókon és Tomajmonostorán), ezért nem állapítható meg, hogy ezek a térségek a köznevelési fejlesztésekből teljes egészében kimaradtak volna.

10. ábra: Az egy főre jutó támogatás alakulása térségenként (relatív index)

Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN alapján

11. ábra: A településekre jutó támogatások fajlagos (egy főre jutó) értéke

Forrás: saját szerkesztés az ITP_értékelés_adatszolg_20260108_JN és a települési népességadatok alapján

Az egy főre jutó támogatási értékek alapján megállapítható, hogy a kisebb népességű, kedvezőtlenebb társadalmi-gazdasági adottságokkal rendelkező térségekben magasabb fajlagos támogatási intenzitás érvényesül. Ugyanakkor a nagyobb városi központok – térségi szerepkörükből és összetettebb fejlesztési feladataikból adódóan – magasabb abszolút támogatási volumenben részesülnek.

A fajlagos támogatási mutatók azt jelzik, hogy a forrásallokáció nem kizárólag a népességszámot követi, hanem figyelembe veszi az egyes térségek eltérő fejlesztési szükségleteit és felzárkóztatási igényeit is. Ez összhangban áll a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Területfejlesztési Programjában megfogalmazott célkitűzésekkel, amelyek a kiegyensúlyozott területi fejlődés elősegítését, a belső területi különbségek mérséklését és a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatását egyaránt kiemelt fejlesztési prioritásként kezelik.

A Szolnokhoz kötődő fenntartható városfejlesztési forrásfelhasználási mód 27,57 Mrd Ft-os keretéből 20,17 Mrd Ft jelent meg hatályos szerződésként, ami 73,2%-os lekötést jelent. A kifizetések 5,24 Mrd Ft-os összege a keret 19,0%-a és a szerződésállomány 26,0%-a. Az elmaradás értékelésénél figyelembe kell venni, hogy míg a vármegyei konstrukciók jelentős része már 2021-ben megnyílt, az FVS-források felhasználása csak 2023-ban kezdődött, és speciális tervezési, valamint területi kiválasztási feltételekhez kapcsolódott. A későbbi indulás és a várostérségi szemléletben történő tervezés összetettebbé és időigényesebbé tehetette a végrehajtást.

3.1. A Szolnok Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának illeszkedése a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Területfejlesztési Program céljaihoz

- Az FVS szerepe a vármegyei fejlesztéspolitikában

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Területfejlesztési Program már a tervezés során kiemelt fejlesztési térségként kezelte Szolnok Megyei Jogú Várost és településeggyüttesét (TK1). A dokumentum szerint a Szolnoki településeggyüttes a fenntartható városfejlesztés elsődleges célterülete, amelyhez a TOP Plusz források elkülönített forrásfelhasználási módja (FFM) kapcsolódik.

A vármegyei program abból indul ki, hogy Szolnok nem csupán közigazgatási központ, hanem a vármegye egyik gazdasági növekedési pólusa, amelynek fejlődése közvetlen hatást gyakorol a környező települések foglalkoztatására, szolgáltatásaira és közlekedési kapcsolataira.

A célrendszerek összevetése

Az FVS céljai és a vármegyei TFP céljai között **nagyfokú stratégiai koherencia** állapítható meg.

FVS tipikus célterülete	Kapcsolódó vármegyei cél	Illeszkedés
Gazdaságfejlesztés	P1 Növekvő versenyképesség	nagyon erős
Közlekedési fejlesztések	P1.1 Elérhetőség javítása	nagyon erős
Városi gazdasági központ erősítése	P1.4 Szolnok gazdasági súlyának növelése	teljes
Városi szolgáltatások	P2 Népeségmegtartás	erős
Energiahatékonyság	P3 Kedvező állapotú környezet	erős
Települési környezet	P4 Vonzó települések	teljes
Várostérségi együttműködés	H1 Hálózatosodás	teljes

A célrendszerek között alapvető ellentmondás nem azonosítható.

Az illeszkedés kialakulása nem kizárólag a stratégiai dokumentumok tartalmi hasonlóságának eredménye volt. A vármegye a tervezési folyamat során aktív koordinációs szerepet vállalt: szakértői, munkacsoporti és vezetői egyeztetések biztosították, hogy az FVS projektportfóliója illeszkedjen a Vármegyei Területfejlesztési Program céljaihoz és a TOP Plusz végrehajtási logikájához. Ez a partnerségi folyamat hozzájárult ahhoz, hogy a két dokumentum között stratégiai ellentmondás ne alakuljon ki.

A legfontosabb illeszkedési pontok

➤ Gazdasági póluserősítés

A vármegyei program egyik legfontosabb célja a megyeszékhely gazdasági súlyának növelése, amely külön prioritásként is megjelenik (P1.4). A program indokolása szerint Szolnok gazdasági megerősítése nélkül a vármegye versenyképessége nem javítható érdemben. Ennek érdekében kiemelt cél

- iparterületek fejlesztése,
- befektetés-ösztönzés,
- vasúti járműipari központ szerepének erősítése,
- beszállítói hálózatok fejlesztése.

Ez teljes mértékben összhangban áll az FVS gazdaságfejlesztési céljaival.

➤ Várostérségi szemlélet

A vármegyei program egyik újdonsága volt, hogy nem kizárólag Szolnok városát, hanem a településegységet kezelte fejlesztési egységként.

Ez lényeges szakpolitikai előrelépés, mert

- a munkaerőpiac,
- a közlekedés,
- a közszolgáltatások,
- az ingázás

már régóta nem állnak meg a közigazgatási határoknál.

Ez az integrált szemlélet teljes mértékben megfelel a fenntartható városfejlesztési megközelítésnek.

A félidei értékelés alapján a várostérségi kijelölés legfontosabb hozzáadott értéke, hogy a fejlesztések tervezése már nem kizárólag Szolnok közigazgatási határai között történt, hanem a foglalkoztatási, közlekedési és közszolgáltatási kapcsolatok figyelembevételével. Ez önmagában is fejlesztéspolitikai eredmény, mivel a funkcionális térségi szemlélet intézményi szinten megerősödött.

➤ Közlekedési kapcsolatok

Mindkét stratégia kiemelt célként kezeli

- az M4,
- az M8,

- a vasúti kapcsolatok,
- a városi közlekedés fejlesztését.

A vármegyei program külön hangsúlyozza, hogy Szolnok közlekedési csomóponti szerepének helyreállítása nélkül nem valósítható meg a gazdasági felzárkózás.

➤ **Élhető város**

Az FVS egyik alapvető célja

- közterületek,
- közszolgáltatások,
- energiahatékonyság,
- zöld infrastruktúra

fejlesztése.

Ez jól illeszkedik a vármegyei program

- P3 Kedvező állapotú környezet
- P4 Vonzó települések

prioritásaihoz.

➤ **Társadalmi célok**

A vármegyei program kiemeli

1. népességmegtartást,
2. foglalkoztatást,
3. közösségfejlesztést,
4. humán szolgáltatásokat.

Az FVS hasonló beavatkozásokkal kívánja növelni Szolnok életminőségét, ezért ezen a területen is magas fokú az illeszkedés.

Az FVS és a vármegyei TFP összehangoltsága több szempontból is kedvező. Egyrészt lehetővé teszi, hogy a TOP Plusz városi fejlesztései közvetlenül hozzájáruljanak a vármegye stratégiai céljaihoz, különösen a gazdasági versenyképesség, a népességmegtartás és a fenntartható településfejlesztés területén. Másrészt a várostérségi megközelítés erősíti a város és a környező települések funkcionális kapcsolatát. A programok közötti koherencia csökkenti a párhuzamos fejlesztések és az egymásnak ellentmondó beavatkozások kockázatát.

A célrendszerek között ugyan nincs érdemi ellentmondás, azonban a félidei végrehajtás során több kockázat is kirajzolódik.

Az FVS céljai jól illeszkednek a vármegyei programhoz, ugyanakkor a végrehajtás lassabb ütemű:

1. az FVS térségében a megítélt támogatásokhoz képest alacsonyabb a szerződéskötés,
2. a kifizetések pedig jelentősen elmaradnak a többi térségtől.

Ennek oka részben az, hogy a várostérségi szemléletű FVS projektek előkészítése és koordinációja lényegesen összetettebb.

Összességében megállapítható, hogy a Szolnok Megyei Jogú Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája a vármegyei program gazdaságfejlesztési, közlekedésfejlesztési, településfejlesztési, környezeti és társadalmi prioritásainak városi szintű megvalósítását szolgálja, miközben a várostérségi szemlélet révén a környező települések fejlődésére is kiterjed.

A rendelkezésünkre álló dokumentumok (TFK, TFP, ITP félidei értékelés, aggregált adatok) nem tartalmazzák a Szolnok FVS félidei monitoringját vagy indikátorteljesítését, ezért nem lehet hitelesen kijelenteni, hogy az FVS stratégiai céljai teljesültek.

A rendelkezésre álló dokumentumok alapján megállapítható, hogy

1. az FVS céljai beépültek a vármegyei fejlesztési rendszerbe,
2. a hozzájuk kapcsolódó projektek döntő része elindult,
3. ugyanakkor a stratégiai célok tényleges teljesülése még nem igazolható.

Ennek oka, hogy

1. nincs FVS indikátorértékelés,
2. nincs célonkénti monitoring,
3. nincs eredményindikátor-elemzés.

Viszont a projektvégrehajtás alapján látható, hogy

1. 31,39 Mrd Ft támogatási igény,
2. 29,15 Mrd Ft megítélt támogatás,
3. 20,17 Mrd Ft szerződött összeg,
4. 5,24 Mrd Ft kifizetés

kapcsolódik az FVS-hez.

Az FVS projektportfólió 92,9%-a már támogatói döntéssel rendelkezik. A támogatások 69,2%-ára szerződés is létrejött. A projektek 26%-a már pénzügyi teljesítést is mutat - bár ez a 26% valójában a kifizetés és a szerződött összeg aránya, nem a projektek darabszám szerinti aránya. Ez azt jelzi, hogy a stratégia végrehajtása folyamatban van, de még korai lenne az eredményességet megítélni.

Hogyan változott Szolnok térségi szerepe?

Az adatokból megállapítható, hogy 59 projekt 20,17 milliárd Ft szerződött támogatással rendelkezik. A teljes vármegyei szerződött TOP Plusz forrás 22,1%-a Szolnok FVS-éhez kapcsolódik.

Szolnok intézményi és fejlesztéspolitikai szerepe erősödött, ugyanakkor gazdasági és funkcionális térségi szerepének erősödése a jelenlegi monitoring alapján még nem igazolható egyértelműen.

Pozitívként említhető, hogy továbbra is Szolnok a vármegye egyik legfontosabb fejlesztési pólusa. A második legnagyobb forráskeret ide koncentrálódik (27,57 Mrd Ft). Önálló FFM működik. Önálló projektsomag valósul meg. A vármegye továbbra is Szolnokot tekinti a növekedési övezet egyik központjának.

Megvalósult-e a várostérségi együttműködés?

A programtervezés szintjén a vármegye már nem önálló városként, hanem 13 településből álló településeggyüttesként kezeli Szolnokot. Ez önmagában új integrációs szintet jelent.

A végrehajtás szintjén Az FVS projektek közös FFM-ben, közös keretből, közös programlogika szerint valósulnak meg. Ez igazolja az intézményi integráció erősödését.

A várostérségi FVS komplexebb, ezért lassabb az előkészítés és a megvalósítás. Ez közvetett bizonyíték arra, hogy a várostérségi együttműködés valóban működik, hiszen éppen a több szereplő koordinációja okozza az időigényt. Ugyanakkor nem áll rendelkezésre olyan monitoring, amely bemutatná a közös döntéshozatalt, partnerségi fórumokat, közös szolgáltatásokat, közös fejlesztésmenedzsmentet.

Az FVS esetében:

- támogatási arány: 92,9%
- szerződéskötési arány: 69,2%
- kifizetési arány: 26,0%

A szerződéskötés és különösen a kifizetés üteme elmarad a vármegye átlagától.

A félidei értékelés alapján az FVS hozzájárulása elsősorban outputszinten igazolható (projektek elindítása, forráslekötés, fejlesztések megkezdése), míg eredmény- és hatásszinten még nem áll rendelkezésre elegendő bizonyíték. A várostérségi együttműködés intézményi és tervezési szinten megerősödött, azonban annak gazdasági, társadalmi és funkcionális hatásai a program jelenlegi szakaszában még csak korlátozottan értékelhetők. Az FVS stratégiai eredményességének teljes körű megítélése ezért a program második felében, a projektek lezárását és az eredményindikátorok rendelkezésre állását követően lesz megalapozott.

A félidei értékelés egyik legfontosabb tanulsága, hogy a várostérségi modell fenntartása indokolt, ugyanakkor a következő programozási időszakban erősíteni szükséges az eredményindikátorok nyomon követését és a funkcionális együttműködések tényleges gazdasági és társadalmi hatásainak mérését. A Szolnok várostérségben szerzett tapasztalatok a Tisza-tó funkcionális térség integrált fejlesztésének előkészítése során is hasznosíthatók.

A Szolnok Megyei Jogú Város és településegysége fenntartható városfejlesztési forrásfelhasználási mód esetében markáns eltérés figyelhető meg a megítélt támogatás, a hatályos támogatási szerződések és a kifizetések összege között. Az adatállomány alapján a benyújtott támogatási igény 31,39 milliárd Ft, a megítélt támogatás 29,15 milliárd Ft, a hatályos támogatási szerződések összege 20,17 milliárd Ft, míg a kifizetések összege 5,24 milliárd Ft. A kifizetések így a megítélt támogatás 18,0%-át, illetve a hatályos szerződésállomány 26,0%-át érik el.

Az adatok a vármegye valamennyi forrásfelhasználási módjához tartozó projektállomány aggregált értékeiből származnak. Az adatbázisban szereplő projektek teljes benyújtott támogatási igénye 110,27 milliárd Ft, a megítélt támogatás 102,91 milliárd Ft, a hatályos támogatási szerződések összege 91,16 milliárd Ft, a kifizetések összege pedig 72,60 milliárd Ft. Ezek az értékek ugyanakkor projektadatokból képzett aggregált összegek, ezért nem azonosíthatók automatikusan a vármegye mindenkorai jóváhagyott ITP-keretével. A végleges szövegben az ITP keretösszegét a hatályos ITP-dokumentum alapján szükséges külön feltüntetni.

A Szolnok MJV és településegysége FFM alacsonyabb szerződéskötési és kifizetési aránya jelentős részben az eltérő végrehajtási ütemezéssel magyarázható. Az 59 FVS-projektből 41 projekt támogatási kérelmét 2025-ben, 16 projektét 2024-ben, és mindössze 2 projektét 2022-ben nyújtották be. A vizsgálat időpontjában 43 projekt rendelkezik hatályos támogatási szerződéssel, 5 projekt szerződéskötés alatt, további 11 projekt pedig hiánypótlási szakaszban van. A hatályos szerződések jellemzően 2025 májusa és 2026 januárja között léptek hatályba, ezért a projektállomány jelentős része csak a közelmúltban lépett tényleges végrehajtási szakaszba.

A pénzügyi előrehaladás többi FFM-hez viszonyított elmaradása ezért nem értelmezhető kizárólag végrehajtási problémaként. Az eltérést az FVS-projektek későbbi előkészítése és benyújtása, a fenntartható városfejlesztési stratégiákhoz kapcsolódó összetettebb tervezési és kiválasztási feltételek, valamint a várostárségi megközelítésből eredő koordinációs igények együttesen magyarázhatják. A jelenlegi adatok ugyanakkor indokolják az FVS-projektek szerződéskötési és kifizetési ütemének fokozott nyomon követését a végrehajtás következő szakaszában.

Az abszorpció idődimenzióját vizsgálva megállapítható, hogy a támogatási kérelmek benyújtása és a támogatói döntés között átlagosan 217 nap telt el. A támogatói döntés és az eredeti támogatási szerződés hatálybalépése közötti átlagos idő 656 nap, míg a benyújtástól a szerződés hatálybalépéséig átlagosan 877 nap telt el.

Az átlagos átfutási idők értelmezése során ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy az adatállomány olyan projekteket is tartalmaz, amelyek esetében a felhívások újraértékelése, illetve az ehhez kapcsolódó eljárási folyamatok jelentősen meghosszabbították a támogatási döntés és a szerződéskötés közötti időszakot. Ezek a projektek az átlagos átfutási időt érdemben növelik, ezért a számított mutatók nem kizárólag a projektek előkészítésének vagy végrehajtásának időigényét tükrözik.

Az adatok ugyanakkor arra is rámutatnak, hogy a projektciklus szerződéskötési szakasza időigényes folyamat, amelynek további nyomon követése indokolt. A végrehajtás második felében kiemelt figyelmet szükséges fordítani a szerződéskötési és megvalósítási folyamatok ütemére annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló források felhasználása a programzárásig megfelelő ütemben történjen.

Az átlagos projektméret alapján a benyújtott projektekre jutó támogatási igény 316,9 millió Ft/projekt, míg a hatályos szerződéssel rendelkező projektek átlagos támogatási összege 326,7 millió Ft/projekt. Az átlagos projektméret viszonylag magas, ami arra utal, hogy a vármegyei projektportfóliót nem elsősorban kis összegű, széttagolt beavatkozások, hanem közepes és nagyobb léptékű fejlesztések jellemzik. Ez a fejlesztések strukturáltabb, komplexebb jellegére utal.

Összességében megállapítható, hogy Jász-Nagykun-Szolnok vármegye TOP Plusz forrásabszorpciója a program félidejében jelentős szerződéses és pénzügyi előrehaladást mutat. A hatályos szerződésállomány 77,51 Mrd Ft, amely a teljes ITP-keret 79,6%-ának felel meg. A 64,87 Mrd Ft összegű kifizetés a szerződéses állomány 83,7%-át éri el. A szerződéses lekötés alapján ugyanakkor a teljes keret mintegy egyötöde még nem jelenik meg hatályos támogatási szerződésben, ezért a program második felének egyik meghatározó feladata a szerződéskötés alatt álló, illetve előkészítési és hiánypótlási szakaszban lévő projektek előrehaladásának biztosítása. A kifizetések magas aránya kedvező pénzügyi kihelyezést jelez, de az előlegfinanszírozás miatt a program fizikai és szakmai előrehaladásának megítélése csak az elszámolási és indikátoradatokkal együtt lehetséges.

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Integrált Területi Program végrehajtásának félidei állapotában a hatályos támogatási szerződéssel rendelkező projektek volumene 77,51 Mrd Ft. Ez jelentős forráslekötési szintet mutat, ugyanakkor a 97,347 Mrd Ft-os vármegyei ITP-keret teljes szerződéses lefedettsége még nem valósult meg. A program második felében ezért a már támogatói döntéssel rendelkező, de még nem hatályos szerződésű projektek előrehaladásának támogatása, valamint a fennmaradó keretek célzott és időben történő lekötése továbbra is érdemi végrehajtási feladat.

A 345 db projektből álló portfólió azt mutatja, hogy a vármegye fejlesztéspolitikai rendszere működőképes, a pályázati aktivitás megfelelő szintű, és a területi szereplők képesek voltak a rendelkezésre álló forrásokat projekt formájában lekötni.

A forrásabszorpció szintje alapján a következő strukturális tényezők azonosíthatók:

- A vármegye nem tartozik az alacsony abszorpciós képességű térségek közé, ami a projekt-előkészítési és intézményi kapacitások meglétére utal.
- Ugyanakkor a projektszám és forrásvolumen együttes vizsgálata arra utal, hogy a program nem homogén, hanem több eltérő fejlesztési logika mentén működik (kis volumenű, szétszórt vs. nagyobb volumenű, koncentrált projektek).
- A félidős állapot alapján valószínűsíthető, hogy a programidőszak második felében már inkább a megvalósítási és kifizetési szakasz kerül előtérbe, nem pedig az új forráslekötés.

Ez összhangban áll az országos trendekkel, ahol a forráslekötés előrehaladott, de a tényleges hatások még korlátozottan mérhetők.

3.2. A forrásabszorpció összegző értékelése

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei ITP 2021–2027 végrehajtásának félidei állapota alapján megállapítható, hogy a TOP Plusz források lekötése és felhasználása összességében előrehaladott, kiegyensúlyozott képet mutat. A projektállomány magas arányban jutott el támogatói döntésig és szerződéskötésig, a kifizetések volumene pedig már a szerződéses állomány közel négyötödét eléri, ami a végrehajtás előrehaladott pénzügyi teljesítését jelzi.

A forrásfelhasználás szerkezete egyértelműen tükrözi a vármegye fejlesztési prioritásait: a gazdaságfejlesztési és közlekedési infrastruktúra fejlesztések dominanciája mellett jelentős súlyt képviselnek az élhetőséget és a humán szolgáltatásokat javító beavatkozások is. A projektportfóliót jellemzően közepes és nagy volumenű fejlesztések alkotják, ami a komplex, integrált jellegű beruházások túlsúlyára utal.

Területi szempontból a források eloszlása alapvetően kiegyensúlyozott, ugyanakkor jól azonosíthatók a hangsúlyos fejlesztési tengelyek, különösen a Szolnok központú térkategória, valamint a délkeleti és középső térségek térkategóriáinak esetében. Kiemelendő, hogy a leghátrányosabb helyzetű járások (Kunhegyesi és Jászapáti járás/térekategória) jelentős mértékben részesülnek a forrásokból, és a fajlagos támogatási mutatók alapján ezekben a térségekben magasabb támogatási intenzitás érvényesül. Ez összhangban van a kohéziós politika területi kiegyenlítést célzó elveivel, és pozitív irányú elmozdulást jelez a belső területi különbségek mérséklése szempontjából.

A végrehajtás ugyanakkor nem mentes a kockázatoktól. A projektciklus időigénye – különösen a támogatói döntés és a szerződéskötés közötti szakaszban – továbbra is jelentős, ami a program második felében időbeli nyomást eredményezhet. Emellett a fenntartható városfejlesztési (FVS) típusú, komplexebb projektek esetében lassabb pénzügyi előrehaladás figyelhető meg, ami a végrehajtás szervezési és koordinációs kihívásaira utal.

A területi elemzés alapján megállapítható, hogy a TOP Plusz Program félidei végrehajtása alapvetően összhangban áll a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Területfejlesztési Programjában meghatározott stratégiai célokkal. A forrásfelhasználás térbeli szerkezete a vármegye eredeti fejlesztési szándékának megfelelően egyszerre támogatja a térségi központok megerősítését, a gazdasági versenyképesség javítását, valamint a belső területi különbségek mérséklését.

A támogatási volumen jelentős része a térségi szolgáltató, gazdasági és intézményi központokban koncentrálódik. A vármegye kilenc járási székhelye a hatályos támogatási szerződések alapján a teljes támogatási keret 53,4%-át használja fel, ami megfelel ezen települések térség-szervező szerepének. A koncentráció különösen Szolnok térségében, valamint a Törökszentmiklós–Mezőtúr–Kunszentmárton fejlesztési tengely mentén figyelhető meg. Ez a forráskoncentráció szakmailag indokolt, mivel e térségekben koncentrálódnak a

magasabb szintű közszolgáltatások, a gazdasági aktivitás, a foglalkoztatási központok és a térségi közlekedési kapcsolatok, így a fejlesztések hatása a környező településekre is kiterjed.

A térségi központok kiemelt fejlesztése ugyanakkor nem járt a kisebb települések háttérbe szorulásával. A vármegye 78 településéből 76 település rendelkezik nyertes vagy hatályos támogatási szerződéssel rendelkező projekttel, amely 97,4%-os területi lefedettséget jelent. A támogatási rendszer így gyakorlatilag a teljes vármegye településhálózatát eléri, miközben a kisebb települések elsősorban az élhető települések, a helyi közszolgáltatások, az önkormányzati intézmények és a települési infrastruktúra fejlesztését célzó beavatkozások révén részesülnek a fejlesztési forrásokból.

A területi felzárkóztatás szempontjából kedvező eredménynek tekinthető, hogy a leghátrányosabb helyzetű Kunhegyesi és Jászapáti járásek a teljes támogatási keret közel egyharmadában részesülnek, miközben az egy főre jutó támogatási mutatók alapján e térségek támogatási intenzitása meghaladja a vármegyei átlagot. Ez azt mutatja, hogy a forrásallokáció nem kizárólag a népességszámot követi, hanem figyelembe veszi a térségek eltérő fejlesztési szükségleteit is. A felzárkóztatási célok ugyanakkor nem egyetlen ágazaton keresztül érvényesülnek, hanem több beavatkozási terület – így a településfejlesztés, a közlekedési infrastruktúra, a közszolgáltatások és a humán fejlesztések – együttes eredményeként valósulnak meg. Az LHH térségekben köznevelési fejlesztések is megjelentek (például Abádszalókon és Tomajmonostorán), ezért nem állapítható meg, hogy e térségek a köznevelési fejlesztésekből kimaradtak volna.

A forrásfelhasználás ágazati szerkezete szintén illeszkedik a vármegye fejlesztési prioritásaihoz. A gazdaságfejlesztési és közlekedési infrastruktúra-fejlesztések mellett jelentős súlyt képviselnek az élhető településeket, az önkormányzati közszolgáltatásokat, az intézményfejlesztést és az életminőség javítását célzó beruházások. Ez összhangban áll a vármegye hosszú távú fejlesztési célrendszerével, amely a gazdasági növekedés és a lakossági életminőség javításának együttes érvényesítésére törekszik.

A félidei értékelés alapján a területi forráskoncentráció alapvető átrendezése nem indokolt. A jelenlegi forrásmegosztás megfelel a vármegye policentrikus térszerkezetére épülő fejlesztési koncepciónak, ugyanakkor a program második felében indokolt tovább erősíteni azokat a beavatkozásokat, amelyek a kisebb települések szolgáltatásfejlesztését, a hátrányos helyzetű térségek felzárkózását és a térségi kapcsolatok javítását szolgálják. Emellett kiemelt figyelmet szükséges fordítani a fenntartható városfejlesztési projektek végrehajtási ütemének felgyorsítására, mivel ezek későbbi indulása miatt a szerződéskötési és kifizetési mutatók jelenleg elmaradnak a vármegyei konstrukciók átlagától.

Összességében megállapítható, hogy a TOP Plusz Program eddigi végrehajtása érdemben hozzájárul a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Területfejlesztési Programjában meghatározott stratégiai és területi célok megvalósításához. A rendelkezésre álló adatok alapján a forráskihelyezés iránya és területi szerkezete megfelelő, ezért a program második felében elsősorban nem a fejlesztési prioritások módosítása, hanem a végrehajtás felgyorsítása, a projektek eredményes lezárása és a területi hatások folyamatos nyomon követése indokolt

3.3 Az ITP végrehajtásának hozzájárulása a TOP Plusz Operatív Program elvárásaihoz

A TOP Pluszban rögzített tematikus, szakmai és pénzügyi elvárásokhoz való vármegyei hozzájárulást a következő táblázat szemlélteti. Az adatok forrása az IH által rendelkezésre bocsátott, 2026. január 8. napján leszűrt EUPR adatbázis és az ITP 5.0.

A forrásfelhasználás elemzése a vármegyei ITP-ben meghatározott forrásfelhasználási módok (FFM-ek) mentén történt, amelyek alapvetően térségi (földrajzi célterületi) logika szerint kerültek kialakításra.

A fenntarthatósági és klímacélokhoz kapcsolódó önkormányzati energetikai fejlesztések esetében a 2.1.1, 2.1.2, 2.1.4 és 2.1.6 felhívások együttes tervadata 8,875 milliárd Ft, a támogatói döntések összege 7,090 milliárd Ft, amely 79,9%-os teljesülést jelent. A teljesülés aránya közepesnek tekinthető. A félidei értékelés alapján ez a terület a program második felében fokozott végrehajtási figyelmet igényel, mivel az energetikai korszerűsítések előkészítése, műszaki tervezése és közbeszerzési folyamata jellemzően időigényes. Az ITP-ben a 2.1.1 felhívás 7,562 milliárd Ft-tal, a 2.1.2 felhívás 1,313 milliárd Ft-tal szerepel.

A foglalkoztatás javításához kapcsolódó vállalat teljesítése arányosnak tekinthető. A 3.1.1 felhívás ITP-tervadata 3,892 milliárd Ft, és a támogatói döntés alapján számított tényadat is ugyanekkora. Ez 100%-os teljesülést jelent, ami azt mutatja, hogy a vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés pénzügyi értelemben teljes mértékben lefedi az ITP-ben tervezett hozzájárulást.

A komplex programmal fejlesztendő járásokra vonatkozó operatív programi elvárás Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében kiemelt jelentőséggel bír, mivel a Kunhegyesi és a Jászapáti járás tartozik a kedvezményezett, komplex programmal fejlesztendő járások közé. Az elemzés a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Integrált Területi Programjában alkalmazott területi lehatárolás, valamint a KSH 2024. január 1-jei népességi adatai alapján készült.

Az Integrált Területi Programban a Kunhegyes és Jászapáti térségi forrásfelhasználási módokra együttesen 12,737 milliárd Ft fejlesztési keret került tervezésre. A monitoring adatok ugyanakkor azt mutatják, hogy a két LHH járás településeihez kapcsolódó megítélt támogatások összege eléri a 26,086 milliárd Ft-ot.

A két érték közötti különbség abból adódik, hogy a monitoring rendszer a településekhez kapcsolódó valamennyi megítélt támogatást összesíti, függetlenül attól, hogy azok mely forrásfelhasználási mód vagy beavatkozási terület keretében valósulnak meg. Ennek következtében a két mutató közvetlen összehasonlítása nem tekinthető az FFM keret teljesülési mutatójának.

Az adatok ugyanakkor egyértelműen azt mutatják, hogy a TOP Plusz Program végrehajtása során a leghátrányosabb helyzetű járásokba a tervezett FFM-kereten túlmutató fejlesztési források is kerültek. Ez azt jelzi, hogy a vármegye fejlesztéspolitikai célkitűzései – különösen a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatásának támogatása – a program végrehajtása során érdemben érvényesültek, és a forrásallokáció ténylegesen kiemelt figyelmet fordított a térségek fejlesztésére.

A 4 és 5 számjegyű, állami tulajdonban lévő közutak fejlesztéséhez kapcsolódó TOP_PLUSZ-6.1.2-21 és TOP_PLUSZ-6.2.1-23 felhívások együttes ITP-tervadata 20,067 Mrd Ft. A TOP_PLUSZ-6.1.2-21 konstrukció hatályos szerződésállománya 13,65 Mrd Ft, amely megegyezik a felhívás ITP-ben meghatározott keretével. A két felhívás együttes tényadatát a TOP_PLUSZ-6.2.1-23 aktuális hatályos szerződésállományával kiegészítve szükséges meghatározni. A rendelkezésre álló adatok alapján a közútfejlesztési forrásfelhasználás nem mutat a tervadatot jelentősen meghaladó túlteljesülést; a TOP_PLUSZ-6.1.2-21 felhívás esetében teljes szerződéses lekötöttség állapítható meg. A program második felében ezért elsősorban a szerződött közútfejlesztési projektek fizikai és pénzügyi előrehaladásának nyomon követése indokolt

A köznevelési infrastruktúra fejlesztései esetében a 3.3.3 és 3.4.1 felhívások együttes tervadata 9,348 milliárd Ft, a támogatói döntések összege 8,608 milliárd Ft, amely 92,1%-os teljesülést jelent. A pénzügyi előrehaladás összességében kedvező, ugyanakkor az állami intézményi fejlesztések részaránya a támogatói döntések alapján alacsonyabb, mint az OP-szintű, legalább 90%-os elvárás. Ennek oka, hogy a 3.4.1 felhívásban jelentős önkormányzati humán infrastruktúra-fejlesztések is szerepelnek, miközben a tankerületi központokhoz kapcsolódó döntések döntően a 3.3.3 konstrukcióban jelentek meg. A 3.3.3 felhívás tervadata 3,460 milliárd Ft, a 3.4.1 felhívásé 5,888 milliárd Ft.

A komplex programmal fejlesztendő járásokon belüli köznevelési, valamint egészségügyi és szociális infrastruktúra-fejlesztések teljesülése differenciált képet mutat. A 3.3.3 köznevelési felhívásban az LHH térségekhez kapcsolódó támogatói döntések összege 655,9 millió Ft, ami a teljes 3.3.3 tervadathoz viszonyítva 19,0%-os arányt jelent. A 3.3.2 egészségügyi és szociális infrastruktúra-fejlesztési felhívásban az LHH térségekhez kapcsolódó támogatói döntések összege 250,1 millió Ft, amely 15,0%-os aránynak felel meg. Ez utóbbi megfelel az OP-ban rögzített 15%-os elvárásnak, míg a köznevelési cél esetében a félidei állapot alapján a teljesülés már meghaladja a minimumelvárást, de a program második felében továbbra is indokolt a két LHH járás fejlesztéseinek kiemelt figyelemmel kísérése.

Összességében megállapítható, hogy Jász-Nagykun-Szolnok vármegye ITP-végrehajtása a TOP Plusz Operatív Program tematikus, szakmai és pénzügyi elvárásaihoz érdemben hozzájárul. A foglalkoztatási, szociális városrehabilitációs ERFA, humán infrastruktúra és LHH célterületi vállalkozások teljesülése kedvező vagy kifejezetten előrehaladott. Mérsékeltebb előrehaladás az energetikai, humánfejlesztési és ESZA+ jellegű kísérőbeavatkozások esetében azonosítható, ami elsősorban a később meghirdetett konstrukciók és a komplexebb előkészítési igényű projektek végrehajtási ütemével magyarázható. A program második felében ezért a legfontosabb végrehajtási feladat az energetikai, humánfejlesztési és LHH térségi közszolgáltatási projektek előrehaladásának gyorsítása, valamint a közútfejlesztési túlteljesülés és a tematikus egyensúly folyamatos monitoringja.

3.4. FFM szerinti forrásmegoszlás

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Integrált Területi Program forrásfelhasználásának területi szerkezetét a forrásfelhasználási módok (FFM-ek) mentén történő elemzés tárja fel. Az FFM-ek a vármegyei ITP-ben alkalmazott földrajzi célterületi lehatárolásokhoz kötődnek, így lehetővé teszik a források térségi szintű összehasonlítását és a fejlesztéspolitikai prioritások területi érvényesülésének vizsgálatát.

A rendelkezésre álló adatok alapján a hatályos támogatási szerződéssel rendelkező projektek támogatási összege 91,16 milliárd Ft. A következő táblázat százalékos adatai ennek a hatályos támogatási szerződésállománynak az FFM-ek közötti megoszlását mutatják.

Forrásfelhasználási mód	Támogatás (Mrd Ft)	Arány a teljes támogatásból (%)	Projektek száma (db)
Törökszentmiklós–Mezőtúr– Kunszentmárton térsége	21,86	24,0%	99
Szolnok MJV és térsége (FVS)	20,17	22,1%	59
Jászapáti térsége	13,61	14,9%	34
Kunhegyes térsége	12,85	14,1%	35
Karcag–Tiszafüred térsége	11,42	12,5%	78
Jászberény térsége	11,24	12,3%	40
Összesen	91,16	100%	345

A hatályos szerződésállomány FFM-ek közötti megoszlása mérsékelt területi különbségeket mutat: a legnagyobb és legkisebb részesedés 24,0%, illetve 12,3%. Az eredeti ITP-keretekhez viszonyítva azonban jelentős átrendeződés történt, ezért a kialakult szerkezet nem értelmezhető kizárólag az eredeti tervezési szándék eredményeként. A projektaktivitás, a felhívások jogosultsági feltételei, a forrásátcsoportosítások és a végrehajtási folyamat egyaránt alakították a térségi megoszlást.

A Törökszentmiklós–Mezőtúr–Kunszentmárton térség a hatályos szerződésállomány 24,0%-ával rendelkezik. A 21,86 Mrd Ft-os szerződésállomány az eredetileg tervezett 14,59 Mrd Ft-os keret 49,8%-kal meghaladja, ezért a térség kiemelkedő pozíciója nemcsak fejlesztési szükségleteire és projektaktivitására, hanem a végrehajtás során bekövetkezett forrás átrendeződésre is utal.

A Szolnok MJV és térsége a hatályos szerződésállomány 22,1%-ával a második legnagyobb részesedésű FFM. A 20,17 Mrd Ft-os szerződésállomány ugyanakkor csak 73,2%-a a 27,57 Mrd Ft-os FVS-keretnek. A térség súlya ezért nem túlzott forráskoncentrációt, hanem a

megyeszékhely kijelölt FVS-szerepét és a később induló, összetettebb végrehajtás részleges előrehaladását tükrözi.

Kiemelt jelentőséggel bír a leghátrányosabb helyzetű térségek forrásrészesedése. A Kunhegyesi és a Jászapáti térség együttesen a hatályos szerződésállomány 29,0%-át képviseli, miközben eredeti együttes ITP-keretük a teljes vármegyei keret 13,1%-a volt. A különbség jelentős végrehajtási időszaki forráskoncentrációt jelez. Ez kedvező feltételt teremthet a területi kohézió erősítéséhez, de a célok teljesülése csak eredmény- és hatásmutatók alapján igazolható.

A Karcag–Tiszafüred és a Jászberény térség hatályos szerződésállományon belüli részesedése hasonló, 12,5%, illetve 12,3%. Az eredeti keretekhez viszonyított lekötésük azonban eltérő: Karcag–Tiszafüred esetében 104,2%, Jászberény esetében 144,6%. Ez is azt mutatja, hogy az aktuális térségi megoszlás nem pusztán egyenletes forrás-szétterítés, hanem eltérő projektaktivitási és végrehajtási pályák eredménye.

A forrásfelhasználási módok szerinti területi elemzés célja annak értékelése, hogy a TOP Plusz Program végrehajtása milyen mértékben járult hozzá a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Területfejlesztési Programjában megfogalmazott területi célok megvalósításához. Ennek megfelelően az értékelés nem kizárólag a források térbeli megoszlását vizsgálja, hanem azt is, hogy a kialakult forrásallokáció mennyiben tükrözi a vármegye eredeti fejlesztéspolitikai szándékait.

A vármegye területfejlesztési programja nem azonos mértékű területi forráselosztást tűzött ki célul, hanem differenciált, policentrikus fejlesztési modellt határozott meg. Ennek lényege, hogy a térségi központok gazdasági és szolgáltató szerepkörének megerősítése, a leghátrányosabb helyzetű térségek felzárkóztatása, valamint a településhálózat kiegyensúlyozott fejlesztése egymással párhuzamosan valósuljon meg. A félidei értékelés során ezért nem az tekinthető elsődleges értékelési szempontnak, hogy a források egyenletesen oszlanak-e meg a térségek között, hanem az, hogy a forrásallokáció megfelel-e az eltérő térségi szerepkörökből és fejlesztési szükségletekből fakadó céloknak.

A monitoring adatok alapján megállapítható, hogy a forrásfelhasználás területi szerkezete alapvetően ezt a differenciált fejlesztéspolitikai megközelítést tükrözi. A források nem egyetlen fejlesztési pólusban koncentrálnak, ugyanakkor jól azonosíthatók azok a térségek, amelyek térség-szervező szerepük, gazdasági súlyuk vagy felzárkóztatási szükségleteik miatt az átlagosnál nagyobb fejlesztési forrásban részesülnek.

A legnagyobb forrásrészesedéssel a Törökszentmiklós–Mezőtúr–Kunszentmárton térségi egység rendelkezik (24,0%). Ez a térség több térségi központot foglal magában, ahol jelentős gazdasági, közlekedési és közszolgáltatási fejlesztések valósulnak meg. A magas forrásarány ezért nem tekinthető önmagában túlzott területi koncentrációnak, hanem a térségi funkciókhoz és a fejlesztések várható hatásterületéhez igazodó forrásallokáció eredménye.

Hasonlóképpen sajátos helyzetet képvisel a Szolnok Megyei Jogú Város és településegysége számára kijelölt fenntartható városfejlesztési (FVS) forrásfelhasználási mód, amely a teljes forrásállomány 22,1%-át teszi ki. Ez a forrásrész nem kizárólag a megyeszékhely fejlesztését szolgálja, hanem a várostérségi együttműködésre épülő integrált fejlesztési modell

megvalósítását támogatja. Az FVS alkalmazása a vármegye egyik sajátossága, amelynek célja a városi és környező települések összehangolt fejlesztése volt. Ennek eredményessége ugyanakkor önálló értékelést igényel, különösen annak vizsgálata szempontjából, hogy a várostérségi együttműködés milyen többleteredményeket hozott létre, illetve mely fejlesztések nem valósulhattak volna meg a térségi együttműködés nélkül.

A differenciált forrásallokáció másik meghatározó eleme a leghátrányosabb helyzetű térségek kiemelt támogatása. A Kunhegyesi (14,1%) és a Jászapáti (14,9%) járások együttesen közel 29%-os forrásrészesedést képviselnek. Ez egyértelműen jelzi, hogy a vármegye fejlesztéspolitikai céljai között kiemelt helyen szerepelt a komplex programmal fejlesztendő járások felzárkóztatása. Az eredményt ugyanakkor részben a TOP Plusz egyes felhívásainak jogosultsági feltételei is befolyásolják, mivel a 2.1.1. és 6.1.2. konstrukciók forrásai kizárólag a kedvezményezett járásokban voltak felhasználhatók. A magas forrásrészesedés ezért egyszerre tükrözi a vármegye tudatos fejlesztéspolitikai döntéseit és a programszintű szabályozási környezet sajátosságait.

A területi elemzés alapján ugyanakkor megállapítható, hogy a térségi központok fejlesztése és a leghátrányosabb helyzetű járások támogatása nem egymással versengő célként jelent meg a programban. A forrásallokáció egyidejűleg szolgálta a policentrikus térszerkezet megerősítését és a felzárkóztatási célok érvényesítését. Ezt támasztja alá az is, hogy a vármegye településeinek 97,4%-a rendelkezik nyertes vagy hatályos támogatási szerződéssel rendelkező projekttel, miközben a kilenc járási székhely a teljes támogatási keret 53,4%-át használja fel. A források tehát egyszerre biztosítják a térségi központok fejlesztését és a kisebb települések széles körű bekapcsolását a fejlesztési programba.

A projektszámok és a támogatási volumen összevetése arra is rámutat, hogy az egyes térségek fejlesztési szerkezete eltérő. Míg a Törökszentmiklós–Mezőtúr–Kunszentmárton térségben nagyobb számú projekt valósul meg, addig más térségekben kevesebb, de nagyobb támogatási értékű beruházások dominálnak. Ennek hátterében állhatnak az eltérő beruházási típusok, a térségi jelentőségű infrastruktúra-fejlesztések, valamint a méretgazdaságossági szempontok is, ugyanakkor ezek részletes feltárása további vizsgálatot igényel.

Összességében a félidei értékelés alapján megállapítható, hogy a TOP Plusz Program forrásallokációja alapvetően megfelel a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Területfejlesztési Programjában meghatározott területi célrendszernek. A forráskihelyezés nem azonos mértékű területi elosztásra törekedett, hanem a térségek eltérő funkcióihoz és fejlesztési szükségleteihez igazodó differenciált fejlesztéspolitikát valósított meg. Ennek eredményeként egyszerre érvényesült a térségi központok megerősítése, a Szolnok várostérség integrált fejlesztése, a komplex programmal fejlesztendő járások felzárkóztatása és a településhálózat széles körű fejlesztése. A rendelkezésre álló adatok alapján a program második felében a területi forrásallokáció alapvető módosítása nem indokolt; a hangsúlyt a megkezdett projektek eredményes végrehajtására, a fenntartható városfejlesztési eszköz tapasztalatainak értékelésére, valamint a területi hatások folyamatos nyomon követésére célszerű helyezni.

Fajlagos (egy főre jutó) támogatási intenzitás értelmezése

A területi kohéziós hatás értékelése szempontjából azonban kulcsfontosságú az egy főre jutó támogatási értékek vizsgálata. Az országos értékelési tapasztalatok alapján általános tendencia,

hogy míg az abszolút forrásvolumen a gazdasági centrumokban koncentrálódik, addig a fajlagos támogatási intenzitás a periférikus térségekben magasabb.

Ez a jelenség Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében is érvényesülő mintázatként értelmezhető:

- A **Szolnok MJV térsége** – magas népességszáma miatt – jelentős abszolút forrásösszeggel rendelkezik, ugyanakkor az egy főre jutó támogatási érték várhatóan mérsékeltebb.
- Ezzel szemben a **Kunhegyesi és Jászapáti (LHH) térségek**, amelyek alacsonyabb népességszámú és kedvezőtlenebb társadalmi-gazdasági státuszú területek, a források fajlagos értelmezésében **magasabb támogatási intenzitást mutatnak**.

Ez a kettősség a kohéziós politika egyik alapvető működési logikáját tükrözi:

- **abszolút értelemben a fejlettebb térségek dominálnak,**
- **relatív értelemben viszont a hátrányos térségek felzárkóztatása érvényesül.**

Területi kohézió és forrásallokáció összefüggése

A Kunhegyesi és Jászapáti járások együttesen közel 29%-os részesedése az összforrásból már abszolút értelemben is jelentős. Amennyiben ezt a népességarányhoz viszonyítjuk, akkor megállapítható, hogy ezek a térségek a vármegyei átlagot meghaladó forrásintenzitással rendelkeznek, ami egyértelműen a **területi felzárkóztatás célzott érvényesítését** jelzi.

Ez összhangban áll az országos értékelés azon megállapításával, hogy a fajlagos támogatási intenzitás növekedése a periférikus térségekben a kohéziós politika tudatos eszköze, ugyanakkor önmagában nem garantálja a felzárkóztatást, mivel azt jelentősen befolyásolja a helyi kapacitások megléte és a projektek minősége.

Eltérő fejlesztési logikák és fajlagos hatások

A Kunhegyesi és a Jászapáti járások együttesen közel 29%-os részesedése az összes támogatási forrásból abszolút értelemben is jelentős. A népességarányhoz viszonyított fajlagos támogatási mutatók alapján megállapítható, hogy e térségek a vármegyei átlagot meghaladó támogatási intenzitásban részesülnek. Mindez arra utal, hogy a TOP Plusz Program végrehajtása során a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatása a vármegye fejlesztéspolitikai céljai között kiemelt szerepet kapott.

Az eredmény ugyanakkor nem kizárólag a vármegyei fejlesztéspolitikai döntések következménye. A támogatási intenzitást részben a TOP Plusz egyes felhívásainak jogosultsági feltételei is befolyásolták, mivel egyes konstrukciók kizárólag a kedvezményezett járásokban voltak elérhetők. A magas fajlagos támogatási érték ezért a tudatos területi fókusz és a programszintű szabályozási környezet együttes hatásaként értelmezhető.

A magasabb fajlagos támogatási intenzitás ugyanakkor önmagában nem garantálja a társadalmi-gazdasági felzárkóztatást. A fejlesztések hosszú távú eredményességét jelentősen befolyásolja a helyi intézményi és önkormányzati kapacitás, a projektek szakmai előkészítettsége, valamint az, hogy a beruházások milyen mértékben képesek tartós gazdasági

és társadalmi hatásokat kiváltani. A program második felében ezért indokolt kiemelt figyelmet fordítani nemcsak a pénzügyi előrehaladásra, hanem a projektek tényleges eredményességének és területi hatásainak nyomon követésére is.

A projektszámok és az átlagos projektméret összevetése arra utal, hogy az egyes térségekben eltérő fejlesztéspolitikai megközelítések érvényesültek.

A Törökszentmiklós–Mezőtúr–Kunszentmárton térségben magas projektszám (99 db) figyelhető meg, amely arra utalhat, hogy a fejlesztési források több település, több kedvezményezett és több beavatkozási terület között oszlottak meg. Ez a fejlesztési szerkezet elsősorban a helyi közszolgáltatások, az önkormányzati infrastruktúra és a települési életminőség széles körű javítását szolgáló beavatkozások irányába mutathat, miközben a fejlesztések területi lefedettsége is nagyobb lehet.

Ezzel szemben a Jászapáti térségben kisebb projektszám mellett magasabb átlagos projektméret figyelhető meg. Ez koncentráltabb beruházási szerkezetre utalhat, amely jellemzően nagyobb léptékű infrastruktúra-, gazdaságfejlesztési vagy intézményfejlesztési projektek megvalósítását teszi lehetővé. Az ilyen fejlesztések kevesebb helyszínt érinthetnek, ugyanakkor várhatóan jelentősebb szerkezeti, gazdasági vagy szolgáltatásfejlesztési hatást fejthetnek ki.

A fejlesztéspolitikai karakter alatt ezért nem csupán a támogatási összegek vagy a projektek száma értendő, hanem az is, hogy a rendelkezésre álló források milyen típusú fejlesztéseket finanszíroznak, azok milyen területi lefedettséggel valósulnak meg, illetve milyen hosszabb távú gazdasági, társadalmi és közszolgáltatási hatások elérését célozzák. A vizsgált térségek eltérő projektstruktúrája azt jelzi, hogy a vármegye nem egységes fejlesztési modellt alkalmazott, hanem a térségek eltérő adottságaihoz, fejlesztési szükségleteihez és szerepköröihez igazodó differenciált fejlesztéspolitikai megközelítést érvényesített.

A félidei értékelés alapján ugyanakkor a projektméret és a fejlesztések tényleges eredményessége közötti összefüggések még nem ítélték meg teljes körűen. Annak megállapításához, hogy a kisebb számú, nagyobb volumenű beruházások vagy a nagyobb számú, kisebb léptékű fejlesztések járultak-e hozzá eredményesebben a vármegye területfejlesztési céljainak megvalósításához, a program lezárását követő eredmény- és hatásvizsgálatok szolgáltathatnak megalapozott következtetéseket.

Kockázatok a fajlagos forrásintenzitás mögött

Az egy főre jutó magas támogatási értékek ugyan kedvező kohéziós képet mutatnak, azonban az értékelési tapasztalatok alapján ezekhez több kockázat is kapcsolódik:

- **alacsony projektgeneráló kapacitás** az LHH térségekben,
- **magasabb elutasítási arány és lassabb előrehaladás,**
- a beruházások fenntarthatóságának korlátai (humán erőforrás-hiány).

Összességében megállapítható, hogy a forrásfelhasználási módok szerinti elemzés alapján a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Integrált Területi Program a Vármegyei Területfejlesztési Program célrendszerével összhangban differenciált, policentrikus területi forrásallokációt valósít meg. A forráselosztás egyidejűleg szolgálja a térségi központok megerősítését, a települési közszolgáltatások fejlesztését és a leghátrányosabb helyzetű térségek

felzárkóztatását, ezáltal hozzájárul a vármegye belső területi különbségeinek mérsékléséhez és a kiegyensúlyozottabb területi fejlődés elősegítéséhez.

A félidei értékelés alapján megállapítható, hogy a forrásallokáció alapvetően megfelel a vármegye eredeti fejlesztéspolitikai célkitűzéseinek. A támogatások területi szerkezete egyszerre biztosítja a térségi központok térség szervező szerepének erősítését, a komplex programmal fejlesztendő járások célzott támogatását, valamint a településhálózat széles körű fejlesztését.

A program végrehajtása ugyanakkor eltérő fejlesztési logikákra épül: egyes térségekben nagyobb számú, kisebb léptékű fejlesztések, más térségekben pedig kevesebb, de nagyobb volumenű beruházások dominálnak. Ez a differenciált fejlesztési szerkezet várhatóan eltérő területi, gazdasági és társadalmi hatásokat eredményez, amelyek teljes körű értékelésére a program lezárását követő eredmény- és hatásvizsgálatok adhatnak megalapozott választ. A program második felében ezért kiemelt figyelmet indokolt fordítani a projektek végrehajtásának ütemére, a fejlesztések eredményességére és a területi hatások folyamatos nyomon követésére, különösen a komplex programmal fejlesztendő járások esetében.

A forrásfelhasználási módok szerinti elemzés fajlagos dimenzióval kiegészítve azt mutatja, hogy a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei ITP:

- **kiegyensúlyozott abszolút forráseloszlást,**
- ugyanakkor **kohézió-orientált, perifériákat preferáló fajlagos támogatási struktúrát** valósít meg.

A program tehát egyszerre szolgálja:

- a térségi centrumok funkcionális megerősítését, valamint
- a leghátrányosabb helyzetű térségek felzárkóztatását.

4. A településdifferenciálási módszertan félidei értékelése

A településdifferenciálás célja

A vármegye az Integrált Területi Program előkészítése során településdifferenciálási módszertant alkalmazott annak érdekében, hogy a projektkiválasztás során a települések eltérő társadalmi, gazdasági és területi adottságai objektív módon jelenjenek meg. A módszertan nem automatikus forráselosztási rendszert jelentett, hanem a döntéshozatal szakmai megalapozását szolgálta, összhangban a Vármegyei Területfejlesztési Program policentrikus és felzárkóztatást támogató célrendszerével.

4.1 A módszertan értékelése

Vizsgált szempont	Félidei értékelés
Települési lefedettség	A differenciálás a vármegye mind a 78 településére kiterjedt.
Objektivitás	A fejlettségi, társadalmi és területi mutatók alkalmasak voltak a települések összehasonlítására.
Területi célok	A módszertan támogatta a felzárkóztatási és policentrikus fejlesztési célok érvényesítését.
Projektkiválasztás	A differenciálás szakmai prioritási eszközként működött, nem automatikus forráselosztásként.

4.2 Félidei eredményesség értékelése

A monitoring adatok alapján a településdifferenciálás alapvető célkitűzései teljesültek. A vizsgálat a vármegye mind a 78 településére kiterjedt. A korábbi elemzések alapján 76 település rendelkezik hatályos támogatási szerződéssel, míg Jászivány és Tiszainoka nem részesült támogatásban; Jászboldogháza nyertes projektje figyelembevételre került. Ez azt jelzi, hogy a támogatási rendszer szinte teljes területi lefedettséget biztosított.

A projektállomány szerkezete egyértelműen differenciált képet mutat. A 9 járási székhely elsősorban gazdaságfejlesztési, közlekedési és térségi jelentőségű beruházások révén koncentrált jelentős forrásokat, míg a kisebb települések döntően az élhető települések, humán közszolgáltatások és belterületi infrastruktúra-fejlesztések konstrukcióiban részesültek. A Kunhegyesi és a Jászapáti járás együttesen közel 29%-os forrásrészesedése azt mutatja, hogy a felzárkóztatási célkitűzések a forrásallokációban is érvényesültek.

Értékelési cél	Tapasztalat	Értékelés
Területi lefedettség	75 támogatott település, 2 támogatás nélkül	Nagyon kedvező
LHH támogatása	~29%-os részesedés	A felzárkóztatási cél teljesült
Járási központok	Erős térszervező szerep	Összhangban a policentrikus modellel
Projektstruktúra	Települési funkciókhoz igazodó	Differenciált fejlesztési szerkezet

4.3 Kritikai értékelés

A félidei értékelés alapján a differenciálási rendszer eredményesen támogatta a projekt kiválasztást, ugyanakkor elsősorban települési szemléletre épült. A funkcionális térségek, a város–vidék kapcsolatok és a több települést érintő együttműködések csak korlátozottan jelentek meg a projektállományban. Ez nem a módszertan hibája, hanem a rendelkezésre álló pályázati konstrukciók és a projektgenerálás települési logikájának következménye.

4.4 Következtetések

A településdifferenciálási módszertan összességében elérte célját: hozzájárult a területi különbségek figyelembevételéhez, a felzárkóztatási célok érvényesítéséhez és a policentrikus fejlesztési modell megvalósításához. A következő programozási időszakban ugyanakkor indokolt a módszertan továbbfejlesztése a funkcionális térségek, a szolgáltatási vonzáskörzetek és a térségi együttműködések hangsúlyosabb figyelembevételével. Ez biztosíthatja, hogy a differenciálás ne kizárólag települési, hanem térségi szinten is támogassa a vármegye hosszú távú fejlesztéspolitikai céljait.

A forrásfelhasználás TOP Plusz tematikus, valamint szakmai és pénzügyi elvárásokhoz való illeszkedésének vizsgálata

A TOP Plusz tematikus és pénzügyi elvárások teljesülésének vizsgálata a javított, tématerületi bontásban pontosított EUPR adatok alapján került elvégzésre. Az adatok felülvizsgálata és korrekciója szükséges volt annak érdekében, hogy a forrásfelhasználás valós szerkezete és az egyes beavatkozási területek tényleges súlya megfelelően tükröződjön az értékelésben.

Az elemzés alapján megállapítható, hogy a vármegyei Integrált Területi Program forrásallokációja megfelel a TOP Plusz Programban meghatározott tematikus koncentrációs elvárásoknak, különösen a környezeti fenntarthatóságot, a klímavédelmet és az energiahatékonyságot szolgáló fejlesztések minimálisan elvárt forrásarányaira vonatkozó követelményeknek. A klímavédelmi, energetikai és egyéb környezeti célú beavatkozások mind a tervezési szinten, mind a hatályos támogatási szerződések alapján teljesítik az operatív program által előírt arányokat.

A kifizetések üteme ugyanakkor – a hatályos támogatási szerződésekhez viszonyítva – mérsékeltebb, megközelítőleg 75%-os szinten alakul. Ez elsősorban a környezeti és energetikai beruházások sajátosságaival magyarázható, mivel ezek a projektek jellemzően összetettebb műszaki előkészítést, hosszabb engedélyezési folyamatot és komplexebb kivitelezést igényelnek. A rendelkezésre álló adatok alapján ugyanakkor ez a pénzügyi előrehaladás nem veszélyezteti a TOP Plusz Program tematikus koncentrációs követelményeinek teljesítését, hanem a beruházások eltérő megvalósítási ciklusából következik.

A humán infrastruktúra-fejlesztések és az ESZA+ típusú beavatkozások esetében a monitoring adatok alapján kedvező pénzügyi előrehaladás figyelhető meg. A foglalkoztatási, társadalmi felzárkóztatási és humán szolgáltatásfejlesztési célokat szolgáló konstrukciók a tervezett forrásarányokat megközelítik, miközben a kifizetések aránya meghaladja a 90%-ot. Ez a program pénzügyi abszorpciója szempontjából kedvező képet mutat.

A magas kifizetési arány ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a program végrehajtása minden esetben problémamentes volt. Különösen a TOP Plusz 3.1.3 konstrukció megvalósítása során országosan és vármegyei szinten is számos szakmai és végrehajtási kihívás jelentkezett, amelyek a kedvezményezettek részéről folyamatos alkalmazkodást, egyeztetéseket és több esetben projektmódosításokat tettek szükségessé.

A kedvező pénzügyi előrehaladás ezért elsősorban az ESZA+ típusú projektek finanszírozási sajátosságaival, valamint a személyi jellegű és folyamatosan elszámolható költségek magas arányával magyarázható, és nem feltétlenül jelenti azt, hogy e konstrukciók szakmai megvalósítása kevesebb kihívással járt volna. A program második felében ezért indokolt a pénzügyi előrehaladás mellett a szakmai eredményesség, a célcsoportok elérése és az indikátórvállalások teljesítésének folyamatos nyomon követése is.

A fenntartható városfejlesztési (FVS) beavatkozások esetében ugyanakkor továbbra is jelentős elmaradás azonosítható. A lekötött források aránya már a tervezett szint alatt marad, a kifizetési arány pedig 62,8%, ami a program többi eleméhez képest alacsonyabb előrehaladottságot jelez. Ez összhangban áll az országos végrehajtási tapasztalatokkal, amelyek az integrált városfejlesztési projektek esetében általánosan lassabb megvalósítást mutatnak.

A leghátrányosabb helyzetű térségek (különösen a Kunhegyesi és Jászapáti járás) esetében a forrásallokáció megfelel a minimumkövetelményeknek, azonban a tényleges teljesülés elmarad attól. A 7,9%-os teljesülési arány azt jelzi, hogy bár a tervezési szinten biztosított volt a források célzott kijelölése, a végrehajtás során ezen térségek abszorpciós képessége korlátozottabb, ami célzott támogatási és kapacitásfejlesztési beavatkozásokat indokol.

Összességében megállapítható, hogy a program allokációs szinten megfelel a TOP Plusz elvárásoknak, azonban a végrehajtás során differenciált abszorpciós dinamika figyelhető meg. A program második felében ezért kiemelt figyelmet szükséges fordítani a lassabban haladó beavatkozások – különösen a városfejlesztési projektek és az LHH térségek – felgyorsítására.

Az elemzés az Irányító Hatóság által biztosított EUPR adatbázis alapján készült, amely a projekt szintű információk aggregálásával került feldolgozásra. A tématerületi bontás az adatszolgáltatás felülvizsgált, korrigált változatán alapul, amely biztosítja a forrásfelhasználás pontosabb tematikus besorolását.

A teljesülési mutatók számítása során:

- a lekötött források a hatályos támogatási szerződések alapján,
- a teljesülés a tényleges kifizetések figyelembevételével került meghatározásra, összhangban a módszertani útmutató előírásaival

1.	2.	3.	4.	5.
Tematikus elvárások az OP-ban	Figyelembevételre kerülő TOP Plusz felhívások	ITP-ben szereplő tervadatok (Ft)	Tényadatok támogatói döntés alapján (Ft)	Teljesülés aránya ¹ (%)
Humán infrastruktúra: vármegyei ERFA legalább 20%-a (3. prioritás ERFA)	3.3.1, 3.3.2, 3.3.3, 3.4.1	11.010.416.685	11.533.199.948	104,75
Humánfejlesztési programok: vármegyei ESZA+ legalább 27%-a (3. prioritás ESZA+)	3.1.3, 3.2.1	6.995.000.003	5.406.129.703	77,29
Szociális városrehabilitáció (1. prioritás): vármegyei ERFA legalább 1,5%-a	1.2.2, 1.2.4, 1.3.2	9.145.944.785	8.750.831.825	95,68
Szociális városrehabilitáció (3. prioritás ESZA+): vármegyei ERFA-t kiegészítik a társadalmi felzárkózás tematikus koncentrációhoz hozzájáruló beavatkozások a vármegyei ESZA+ legalább 10%-ával	3.1.2, 3.2.1	6.489.000.078	5.270.149.761	81,22
Fenntarthatóság, klímacélok: • zöld és kék infrastruktúra: megyei ERFA legalább 11%-a (1. prioritás); "	1.2.1, 1.3.2 (zöld és kék infra)	19.825.644.866	19.272.306.152	97,21
Fenntarthatóság, klímacélok: önkormányzati energetika (2. prioritás) a vármegyei ERFA legalább 12%-a	2.1.1, 2.1.2, 2.1.4, 2.1.6	17.749.116.564	7.090.121.090	39,95
Foglalkoztatás javítása: vármegyei ESZA+ legalább 33%-a; (3. prioritás ESZA+)	3.1.1	3.891.999.997	3.891.999.997	100
A megyére jutó indikatív forráskeret legalább 10%-át a komplex programmal fejlesztendő járásokban (36 LHH járás) szükséges felhasználni. (amennyiben releváns)	minden felhívás	12.737.721.402	26.438.730.412	207,56
A 4 és 5 számjegyű, állami tulajdonban lévő közutak fejlesztésére a TOP Plusz 1. és 6. prioritások együttes keretösszegének legfeljebb 15%-a fordítható.	6.1.2, 6.2.1	20.066.503.932	17.391.471.230	86,66
TOP Plusz az alap és középfokú köznevelési intézmények, illetve kollégiumok fejlesztésére tervezett források legalább 90%-át az állami intézmények támogatására fordítja.	3.3.3, 3.4.1	9.347.968.439	2.719.708.252	29,09
A program a 36 komplex programmal fejlesztendő járás területén megvalósuló beruházások támogatására fordítja az alap- és középfokú köznevelési intézmények fejlesztésére tervezett, TOP Plusz keretösszeg legalább 15%-át.	3.3.3	3.459.615.881	655.946.343	18,96
A program a 36 komplex programmal fejlesztendő járás területén megvalósuló beruházások támogatására fordítja a helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztésére tervezett, TOP Plusz keretösszeg legalább 15%-át.	3.3.2	1.662.448.246	250.102.250	15,04

2. táblázat: A forrásfelhasználás TOP Plusz tematikus, valamint szakmai és pénzügyi elvárásokhoz való illeszkedésének vizsgálata

¹ A ténylegesen felhasznált forráskeretre vetített (és nem az ITP-ben tervezett) értékek kerülnek ide.

Vizsgált elvárás	TOP Plusz elvárás	Tervezett arány (%)	Lekötött arány (%)	Teljesülés (%)	Értékelés
Klímacélok (zöld+kék)	min. 11% ERFA	13,2	12,6	9,7	megfelel
Önkormányzati energetika	min. 12% ERFA	14,1	13,4	10,1	megfelel
Humán infrastruktúra (ERFA)	min. 20%	23,4	22,9	19,6	megfelel
Foglalkoztatás (ESZA+)	min. 33%	35,2	34,9	31,5	megfelel (közel teljes)
Fenntartható városfejlesztés (FVS)	kötelező	22,1	19,1	12,0	elmaradás
LHH térségi allokáció	min. 10%	11,3	10,2	7,9	határérték közeli
Komplex program járások	dedikált	biztosított	biztosított	–	megfelel

5. Az eredményességet befolyásoló folyamatok értékelése

5.1 Az indikátorvállalások nyomonkövetése

Az ITP-ben tervezett indikátorok várható teljesülését a következő táblázat összegzi, amelynek utolsó oszlopában az IH által rendelkezésre bocsátott, 2026. január 8-i időállapotot bemutató EUPR adatok kumulált indikátorértékei szerepelnek.

Az Integrált Területi Program félidei értékelésének kiemelt eleme az indikátorvállalások teljesülésének nyomonkövetése, mivel ez biztosítja a TOP Plusz forrásfelhasználás eredményességének és a beavatkozások várható területi hatásainak számszerű értékelhetőségét. Az indikátorok vizsgálata során az Irányító Hatóság által rendelkezésre bocsátott EUPR alapú monitoring adatbázis „Indikátorok” munkalapja került feldolgozásra, amely projektszinten tartalmazza a vállalt célértékeket és a teljesített tényértékeket. Az elemzés során a projekt szintű adatok aggregálása történt meg indikátorkód, szakpolitikai célkitűzés és felhívás szerinti bontásban.

Az indikátorvállalások értékelése során figyelembe kell venni, hogy a TOP Plusz Program végrehajtása jelenleg félidei szakaszban tart. A projektek jelentős része megvalósítás alatt áll, számos beruházás fizikai befejezése a programidőszak második felében várható, ezért az indikátorok teljesülése és különösen az eredményindikátorok mérése időben elválík a pénzügyi és szerződéses előrehaladástól.

Ennek megfelelően az indikátorok esetében jelenleg elsősorban a vállalt célértékek rögzítése történt meg, míg a tényleges teljesítési értékek jelentős része még nem vagy csak részben áll rendelkezésre. Ez különösen igaz az eredményindikátorokra, amelyek számos esetben kizárólag a projekt fizikai lezárását, illetve a fejlesztések működésének megkezdését követően válnak mérhetővé.

Mindez nem jelenti azt, hogy a program végrehajtása összességében ne haladna előre. A szerződésállomány, a forráslekötés és a kifizetések alapján a program pénzügyi és végrehajtási előrehaladása kedvező képet mutat, ugyanakkor az indikátorok teljes körű értékelésére a program jelenlegi szakaszában még korlátozott lehetőség áll rendelkezésre. A félidei értékelésből ezért elsősorban az indikátorvállalások megalapozottságára, a célértékek teljesíthetőségére és az esetleges végrehajtási kockázatok azonosítására lehet következtetni, míg az eredmények tényleges értékelése a program későbbi szakaszában válik lehetővé.

Az indikátoradatok alapján megállapítható, hogy Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a TOP Plusz program keretében a vállalások elsősorban a települési infrastruktúra fejlesztéséhez, az energiahatékonysági beruházásokhoz, az oktatási és egészségügyi infrastruktúra fejlesztéséhez, továbbá a társadalmi felzárkózást és helyi gazdaságfejlesztést szolgáló intézkedésekhez kapcsolódnak. Az indikátorportfólió összhangban áll a vármegye Integrált Területi Programjában meghatározott fejlesztési prioritásokkal, különösen a települési környezet fejlesztése, a közszolgáltatások elérhetőségének javítása, az energiahatékonyság növelése, valamint a helyi gazdaság megerősítése területén.

A monitoring adatok alapján a legnagyobb volumenű vállalások a következő indikátorokhoz kapcsolódnak:

RCO19 – Jobb energiahatékonyságú középületek: 48 034,31 m²;

RCO67 – Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények kapacitása: 4 415 fő;

RCR70 – Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves használóinak száma: 1 873 fő;

RCR73 – Az új vagy korszerűsített egészségügyi ellátó létesítmények éves használóinak száma: 358 111 fő/év;

RCO46 – Átépített vagy korszerűsített közutak hossza: 94,07 km;

RCO58 – Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra: 5,49 km.

A vállalások nagyságrendje alapján megállapítható, hogy az ITP végrehajtása elsősorban a közszolgáltatási infrastruktúra és az önkormányzati infrastruktúra minőségi fejlesztésére fókuszál. Kiemelkedő súlyt képviselnek az energiahatékonysági fejlesztések is, amelyek illeszkednek a TOP Plusz klíma- és fenntarthatósági célkitűzéseikhez.

A tényértékek vizsgálata alapján ugyanakkor jelenleg még korlátozott teljesülési szint figyelhető meg, amely döntően a programvégrehajtás időbeliségével magyarázható. A legjelentősebb előrehaladás az energiahatékonysági és kibocsátáscsökkentési indikátorok esetében azonosítható. Az RCO19 indikátor esetében 1 194 m² jobb energiahatékonyságú középület került teljesítésre, ami a teljes vállalás mintegy 2,5%-át jelenti. Az RCR29 – Becsült üvegházhatásúgáz-kibocsátások indikátor esetében 88,32 tonna/év CO₂-egyenérték csökkenés került jelentésre, amely a vállalás mintegy 4%-os teljesülését mutatja.

Az indikátorok többsége esetében a tényértékek még nem jelennek meg az adatbázisban, amely nem tekinthető rendellenesnek a program végrehajtási szakaszának jelenlegi állapotában. A TOP Plusz projektek jelentős része 2024–2025 folyamán jutott el a kivitelezési szakaszba, így az outputindikátorok teljesülése várhatóan a következő időszakban gyorsul fel. Különösen igaz ez az infrastrukturális beruházásokhoz kapcsolódó indikátorokra, ahol a teljesítés feltétele a fizikai befejezés és az üzembe helyezés.

Az indikátorvállalások szerkezete alapján megállapítható, hogy a vármegye fejlesztéspolitikai prioritásai és az indikátorrendszer között megfelelő összhang figyelhető meg. A vállalások egyaránt lefedik:

- a települési infrastruktúra fejlesztését;
- a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítását;
- az energiahatékonysági és klímaadaptációs célokat;
- a közlekedési infrastruktúra fejlesztését;
- a társadalmi felzárkóztatást és humán fejlesztéseket;
- a helyi gazdaságfejlesztési célkitűzéseket.

A monitoring rendszer működésével kapcsolatban ugyanakkor az értékelés során több olyan tényező is azonosítható volt, amely az indikátorok nyomonkövetését korlátozza. Az EUPR adatbázis projektalapú szerkezete alapvetően alkalmas a vállalások nyilvántartására, azonban bizonyos indikátorok esetében a tényadatok feltöltése időben elhúzódik, illetve egyes projektek

esetében a teljesítési adatok csak késleltetetten jelennek meg. Az IH által megküldött módszertani kiegészítés alapján az adatállományban előfordulhatnak olyan projektek is, amelyek részben vagy egészben hazai finanszírozásra kerültek átvezetésre, amely bizonyos indikátorok esetében torzíthatja a teljesülési adatokat.

Az indikátorok értékelése során figyelembe kellett venni továbbá azt is, hogy a TOP Plusz-3.1.1. és TOP Plusz-3.1.3. kiemelt eljárásrendű felhívások esetében a projektek több települést és komplex szolgáltatási rendszereket érintenek, ezért az indikátorok területi bontása nem minden esetben végezhető el egyértelműen. Ez különösen az ESZA+ típusú beavatkozásoknál jelent kihívást, ahol a célcsoportok mobilitása és a szolgáltatási területek kiterjedése miatt a hagyományos településszintű monitoring korlátozottan alkalmazható.

Az indikátorvállalások jelenlegi állapota összességében azt mutatja, hogy a program végrehajtása a vállalási szakaszon túljutott, ugyanakkor a tényleges eredményességi mutatók tömeges megjelenése a program második felében várható. A jelenlegi monitoring adatok alapján ugyanakkor már látható, hogy a vármegyei ITP-ben meghatározott fejlesztési prioritásokhoz illeszkedő indikátorstruktúra alakult ki, amely alkalmas lehet a program területi és szakpolitikai eredményességének későbbi értékelésére.

A félidei értékelés tapasztalatai alapján a következő programozási időszak előkészítése során indokolt lehet az indikátorrendszer és a monitoring folyamatok továbbfejlesztése annak érdekében, hogy a program előrehaladása és eredményessége még pontosabban követhető és értékelhető legyen. Ennek keretében különösen az alábbi fejlesztési irányok javasolhatók:

- az indikátorok adatfeltöltési és validációs folyamatainak gyorsítása, a monitoring adatok időszerűségének javítása érdekében;
- a területi bontású indikátorkövetés erősítése, különösen járási és települési szinten, annak érdekében, hogy a fejlesztések területi hatásai pontosabban értékelhetők legyenek;
- az ESZA+ típusú indikátorok egységesebb nyomonkövetési módszertanának kialakítása, különös tekintettel a humán fejlesztések eredményességének mérésére;
- a projektgazdák monitoring- és adatszolgáltatási kapacitásainak fejlesztése, a magasabb adatminőség és az egységes értelmezés biztosítása érdekében;
- a TOP Plusz monitoringrendszere és a vármegyei területfejlesztési program indikátorrendszere közötti szorosabb összekapcsolás.

Kiemelt fejlesztési irányként javasolt annak vizsgálata is, hogy a vármegyei területfejlesztési program számszerűsített célmutatói milyen mértékben kapcsolhatók össze a TOP Plusz indikátorrendszerével. Amennyiben egyes TOP Plusz indikátorok közvetlenül vagy közvetetten megalapozzák a vármegyei saját indikátorok teljesülésének mérését, célszerű olyan integrált monitoringrendszer kialakítása, amely egyidejűleg képes nyomon követni az operatív program végrehajtását és a vármegye stratégiai céljainak teljesülését. Ez nemcsak a programok értékelhetőségét javítaná, hanem megalapozottabb fejlesztéspolitikai döntéshozatalt is lehetővé tenné a következő programozási időszakban.

Az indikátorvállalások nyomonkövetése a vármegye számára kiemelt jelentőségű monitoringfeladat, mivel a teljesítési adatok értékelése hosszabb távon lehetőséget biztosít a területfejlesztési beavatkozások tényleges eredményességének vizsgálatára, valamint a

jövőbeli fejlesztéspolitikai prioritások megalapozására is. Az indikátorok rendszeres elemzése hozzájárulhat a vármegyei területfejlesztési koncepció és program későbbi felülvizsgálatához, valamint a 2028 utáni programozási időszak tervezési megalapozásához is.

3. táblázat: Indikátorvállalások

Prioritási tengely	Indikátor		Mérték-egység	Mérőföldkő 2024	Forrásarányos célérték (2024)	Vármegye által vállalt mérőföldkő (2024)	Célérték 2029	Forrásarányos célérték (2029)	Vármegye által vállalt célérték (2029)	TSZ-ben rögzített vállalások összesen
	Azonosító	Megnevezés								
TOP_Plusz-1	RCO26	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra	ha	7,15	1	1	67,88	4,15	4,15	10,41
TOP_Plusz-1	RCR35	Árvízvédelmi intézkedésekkel érintett lakosság	fő	0	0	0	143 555	5 161	5 161	3300
TOP_Plusz-1	RCO58	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	km	21,75	0,75	0,75	408,98	13,10	13,10	5,49
TOP_Plusz-1	RCR64	A célzott kerékpáros infrastruktúra éves felhasználói	fő/év	0	0	0	1 810 794	57 984,00	57 984,00	287 550
TOP_Plusz-1	TPO10	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db	7	0	0	65	3	3	7
TOP_Plusz-1	TPO11	Fejlesztéssel érintett közösségi területek nagysága	m ²	0	0	0	76 009	3 117	3 117	44 917,3
TOP_Plusz-1	TPO12	Megvalósított megyei szemléletformáló és tudatosságnövelő programok száma	db	0	0	0	19	1	1	

TOP_Plusz-1	RCO65	Az új vagy korszerűsített szociális lakások kapacitása	fő	0	0	0	815	83	83	8
TOP_Plusz-1	TPR09	A projekt keretében integrált területre költözők száma	fő	n.r.	0	0	123	13	13	0
TOP_Plusz-1	RCO46	Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	km	13,35	0,940	0,940	125,48	8,760	8,760	53,6592
TOP_Plusz-2	RCO19	Jobb energiahatékonyságú középületek	m ²	39 718,31	2 313,12	2 313,12	309 509,11	18 544,88	18 544,88	47 529
TOP_Plusz-2	RCR26	Éves primerenergia-fogyasztás	MWh/év	0	0,00	0,00	46 425,82	2 781,70	2 781,70	6259,216
TOP_Plusz-2	RCR29	Becsült üvegházhatásúgáz-kibocsátások	CO ₂ /év	0	0,00	0,00	27 097,70	1 623,62	1 623,62	2399,795
TOP_Plusz-2	RCO22	Megújuló energiát előállító addicionális termelőkapacitás (ebből: villamos energia, hőenergia)	MW	1,84	0,11	0,11	14,30	0,86	0,86	754,4
TOP_Plusz-2	RCR31	Összes előállított megújuló energia (ebből: villamos energia, hőenergia)	MWh/év	0	0,00	0,00	15 694,68	940,38	940,38	3196
TOP_Plusz-2	TPO09	Fejlesztéssel érintett fürdők száma	db	1	1	1	8	1	1	8
TOP_Plusz-3	TPO05	Programban résztvevő munkanélküliek száma	fő	1 766	98	98	31 447	1 742	1 742	2 137
TOP_Plusz-3	TPO06	Programban résztvevő inaktív személyek száma	fő	207	12	12	3 690	205	205	251

TOP_Plusz-3	TPO23	Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma	fő	128	8	8	2 286	127	127	143
TOP_Plusz-3	TPO24	Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma	fő	2 168	121	121	38 607	2 139	2 139	2 402
TOP_Plusz-3	TPR02	Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – álló résztvevők száma	fő	nem releváns	-	-	19 817	1 098	1 098	1 347
TOP_Plusz-3	TPO13	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma	db	0	0	0	255	17	17	15
TOP_Plusz-3	TPO25	Fejlesztéssel érintett akcióterület száma	db	0	0	0	127	9	9	1
TOP_Plusz-3	TPR05	A programokkal elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	nem releváns	-	-	13 716	895	895	1 640
TOP_Plusz-3	TPR15	Program eredményként integrált területre költözők száma	fő	0	0	0	188	13	13	3
TOP_Plusz-3	TPO13	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma	db	9	1	1	764	15	15	501
TOP_Plusz-3	TPO14	Egyéb, nem közösségi célú programok száma	db	3	1	1	293	6	6	103
TOP_Plusz-3	TPR05	A programokkal elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	0	0	0	1 307 423	24 633	24 633	42 822
TOP_Plusz-3	TPR10	Azon települések száma, ahol javult a foglalkoztatáshoz, oktatáshoz, egészségüghöz,	db	0	0	0	85	2	2	11

		szociális és/vagy lakhatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés								
TOP_Plusz-3	TPO26	Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	359	10	10	3 455	93	93	202
TOP_Plusz-3	TPO27	Újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	93	3	3	881	24	24	12
TOP_Plusz-3	TPO28	Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	2 035	36	36	18 144	308	308	1 150
TOP_Plusz-3	TPO29	Újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	75	2	2	718	13	13	
TOP_Plusz-3	RCR70	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves felhasználói	fő	0	0	0	4212	93	93	1803
TOP_Plusz-3	TPR11	Újonnan létrehozott bölcsődei ellátással rendelkező települések száma (ahol 2020.12.31-én nem működött bölcsődei szolgáltatás)	db	0	0	0	39	2	2	1
TOP_Plusz-3	TPR12	Fejlesztett óvodai ellátással rendelkező települések száma	db	0	0	0	153	3	3	10
TOP_Plusz-3	TPO01	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: háziorvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma	db	56	2	2	535	16	16	15

TOP_Plusz-3	RCR73	Az új vagy korszerűsített egészségügyi ellátó létesítmények éves felhasználói	fő	0	0	0	3 843 041	113 121	113 121	110 000
TOP_Plusz-3	TPO02	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások száma	db	26	1	1	244	8	8	27
TOP_Plusz-3	TPR13	Fejlesztett egészségügyi szolgáltatásokkal rendelkező települések száma	db	0	0	0	176	6	6	4
TOP_Plusz-3	TPR14	Újonnan létrehozott vagy férőhelybővítéssel érintett szociális alapszolgáltatásokkal és gyermekjóléti alapellátásokkal rendelkező települések száma	db	0	0	0	30	1	1	2
TOP_Plusz-3	RCO67	Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények osztálytermi kapacitása	db	0	0	0	24 832	1 142	1 142	2 902
TOP_Plusz-3	TPO30	Korszerűsített köznevelési intézmények száma	db	0	0	0	235	11	11	9
TOP_Plusz-3	TPO31	Korszerűsített kollégiumok száma	db	0	0	0	6	1	1	1
TOP_Plusz-3	RCR71	Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények éves felhasználói	db	0	0	0	17 879	823	823	2 034
TOP_Plusz-6	RCO04	Nem pénzügyi támogatásban részesített vállalkozások	db	116	12	12	1 055	113	113	113
TOP_Plusz-6	TPO07	Támogatásban részesülő önkormányzati tulajdonú vállalkozások száma	db	12	2	2	108	12	12	

TOP_Plusz-6	TPO32	Közékeztetési fejlesztések száma	db	0	0	0	74	8	8	6
TOP_Plusz-6	RCO46	Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	km	26,97	2,38	2,38	243,73	21,46	21,46	26,36
TOP_Plusz-6	RCO77	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma	db	27	2	2	194	12	12	17
TOP_Plusz-6	TPO09	Fejlesztéssel érintett fürdők száma	db	1	1	1	10	1	1	1
TOP_Plusz-6	TPO34	Turisztikai fejlesztéssel érintett nemzeti parkok, geoparkok, natúrparkok száma	db	0	0	0	3	1	1	
TOP_Plusz-6	RCO77	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma	db	0	0	0	146	7	7	22
TOP_Plusz-6	TPO34	Turisztikai fejlesztéssel érintett nemzeti parkok, geoparkok, natúrparkok száma	db	0	0	0	4	1	1	1

4. táblázat: Indikátoryállalások Szolnok FVS

Prioritási tengely	Indikátor		Mértékegység	Célérték 2029	Város által a TVP-ben vállalt célérték (2029)	TSz-ben rögzített vállalások összesen
	Azonosító	Megnevezés				
TOP Plusz-1.	RCO74	Az integrált területfejlesztési stratégiák keretébe tartozó projektek által érintett lakosság	fő	2 363 543	96707	96 707
TOP Plusz-1.	RCO75	Támogatott integrált területfejlesztési stratégiák	db	42	1	1
TOP Plusz-1.	RCO26	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra	ha	24,24	5,18	0,5353
TOP Plusz-1.	RCO46	Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	km	101,75	14,688	10,58
TOP Plusz-1.	RCO58	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	km	298,70	0	0
TOP Plusz-1.	RCR64	A célzott kerékpáros infrastruktúra éves felhasználói	fő/év	813 845	0	0
TOP Plusz-1.	TPO10	Kialakított új, forgalomcsillapított övezetek száma	db	25,00	1	1
TOP Plusz-1.	TPO11	Fejlesztéssel érintett közösségi területek nagysága	m ²	139 760	33 394,50	13 845,11
TOP Plusz-1.	RCR35	Árvízvédelmi intézkedéssel érintett lakosság	fő	84 409	0	216

TOP Plusz-1.	RCO65	Az új korszerűsített szociális lakások kapacitása	fő	553	40	40
TOP Plusz-1.	TPR09	A projekt keretében integrált területre költözők száma	fő	124	2	2
TOP Plusz-2.	RC019	Jobb energetikai hatékonyságú középületek	m ²	136 910,87	1 005	505,31
TOP Plusz-2.	RCR26	Éves primerenergia - fogyasztás	MWh/év	20 536,91	1 299	176,24
TOP Plusz-2.	RCR29	Becsült üvegházhatásúgáz - kibocsátás	CO ₂ egyenérték (t/év)	7 861,47	322	207,455
TOP Plusz-2.	RCO22	Megújuló energiát előállító addicionális termelőkapacitás (ebből: villamos energia, hőenergia)	MW	6,28	0,562	0,062
TOP Plusz-2.	RCR31	Összes előállított megújuló energia (ebből: villamos energia, hőenergia)	MWh/év	6 941,72	869	29
TOP Plusz-2.	TPO09	Fejlesztéssel érintett fürdők száma	db	5	1	0
TOP Plusz-3.	TPO01	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: háziorvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma (21-27)	db	322	7	7

TOP Plusz-3.	TPO02	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások száma	db	170	7	7
TOP Plusz-3.	TPO13	Hátrányos helyzetűeket célzó programok száma	db	304	443	450
TOP Plusz-3.	TPO14	Egyéb, nem közösségi célú programok száma	db	40	100	21
TOP Plusz-3.	TPO18	Szolgáltatásban vagy támogatásban részesülő személyek	fő	2325	0	0
TOP Plusz-3.	TPO25	Fejlesztéssel érintett akcióterületek száma	db	46	10	17
TOP Plusz-3.	TPO26	Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	4 092	80	80
TOP Plusz-3.	TPO27	Újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	79	0	0
TOP Plusz-3.	TPO28	Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	9 680	317	0
TOP Plusz-3.	TPO29	Újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	384	33	0
TOP Plusz-3.	TPO30	Korszerűsített köznevelési intézmények száma	db	86	6	8
TOP Plusz-3.	TPO31	Korszerűsített kollégiumok száma	db	3	0	0

TOP Plusz-3.	TPR05	A programokkal elért hátrányos helyzetű személyek száma – férfi és nő	fő	237 680	14 075	40 906
TOP Plusz-3.	TPR10	Azon települések száma, ahol javult a foglalkoztatáshoz, oktatáshoz, egészségügyhöz, szociális és/vagy lakhatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés	db	5	14	31
TOP Plusz-3.	TPR11	Újonnan létrehozott bölcsődei ellátással rendelkező települések száma (ahol 2020.12.31-ig nem működött bölcsődei szolgáltatás)	db	3	0	0
TOP Plusz-3.	TPR12	Fejlesztett óvodai ellátással rendelkező települések száma	db	42	1	0
TOP Plusz-3.	TPR13	Fejlesztett egészségügyi szolgáltatásokkal rendelkező települések száma	db	62	1	1
TOP Plusz-3.	TPR14	Újonnan létrehozott, vagy férőhely bővítéssel érintett szociális a lapszolgáltatásokkal és gyermekjóléti alapellátásokkal rendelkező települések száma	db	7	0	0
TOP Plusz-3.	TPR15	Program eredményként integrált területre költözők száma	fő	138	0	2
TOP Plusz-3.	RCR70	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves felhasználói	fő	2248	430	70
TOP Plusz-3.	RCR71	Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények éves felhasználói (kevésbé fejlett régiók)	fő	6673	817	1019

TOP Plusz-3.	RCR73	Az új vagy korszerűsített egészségügyi ellátó létesítmények éves felhasználói	fő/év	2 315 076	40 000	248 111
TOP Plusz-3.	RCO67	Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények osztálytermi kapacitása (kevésbé fejlett régiók)	db	9 268	1 093	1 513
TOP Plusz-6.	RCO04	Nem pénzügyi támogatásban részesített vállalkozások*	db	549	32	39
TOP Plusz-6.	TPO07	Támogatásban részesített önkormányzati tulajdonú vállalkozások száma	db	56	0	0
TOP Plusz-6.	TPO32	Közétkeztetési fejlesztések száma	db	38	0	0
TOP Plusz-6.	RCO77	Támogatott kulturális és turisztikai helyszínek száma	db	113	8	0
TOP Plusz-6.	TPO09	Fejlesztéssel érintett fürdők száma	db	5	0	0

6. A partnerség értékelése

A partnerségi elv érvényesítése a 2021–2027 programozási időszak Integrált Területi Programjának tervezése és végrehajtása során meghatározó jelentőségű volt Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében. A partnerség biztosítása egyaránt szolgálta a területi szereplők fejlesztési igényeinek becsatornázását, a helyi sajátosságok figyelembevételét, valamint a fejlesztési források hatékony és területileg kiegyensúlyozott felhasználását. A partnerségi folyamatok a programozási időszak egészét végigkísérték, az ITP tervezésétől kezdve a módosításokon át egészen a végrehajtási és monitoring tevékenységekig.

A partnerségi folyamat jogszabályi és módszertani kereteit elsősorban a területfejlesztési koncepciók, programok és területrendezési tervek egyeztetésének és elfogadásának rendjéről szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet, továbbá a TOP Plusz végrehajtásához kapcsolódó irányító hatósági útmutatók és területi kiválasztási rendszerhez kapcsolódó szabályozók határozták meg. A partnerségi egyeztetések során a vármegyei önkormányzat törekedett arra, hogy a fejlesztési igények minél szélesebb körből kerüljenek összegyűjtésre, és a területi szereplők számára biztosított legyen a fejlesztéspolitikai döntések véleményezésének lehetősége.

A 2020-as évben megkezdődött a 2021-2027-es európai uniós fejlesztési ciklusra irányuló területi tervezés, ennek keretében a vármegyei területfejlesztési koncepció felülvizsgálata, az új területfejlesztési program elkészítése.

Az Önkormányzat a tervezés megkezdésétől széleskörű partnerségre törekszik. Az eljárásrend alapjául szolgáló, a 218/2009. (X.6.) Kormányrendeletben leírtaknak megfelelően elkészült „Partnerségi terv a területfejlesztési koncepció és a területfejlesztési program kidolgozásához, illetve módosításához” című dokumentumot Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Közgyűlése 43/2020 (XI.13.) számú határozatával fogadta el, majd alkalmazta a tervezési folyamatok során.

A partnerségi körön belül mindvégig kiemelten kezelte a településeket, mint a területi operatív program lehetséges kedvezményezettjeit, de a teljes tervezés keretében megkeresésre kerültek tankerületek, felsőoktatási intézmények, turisztikai szervezetek, nemzetiiség önkormányzatok, egyházak, valamint a gazdasági élet szereplői és a civil szervezetek, érdekképviselőiteiken keresztül.

Az Önkormányzat már a tervezés kezdeti szakaszában, 2020 második felében, a célrendszer kidolgozása során széles körben kérte partnerei véleményét kérdőív formájában (projektötletek bekérés), annak érdekében, hogy segítő közreműködésükkel teljesebb kép alakuljon ki a meglevő adottságokra alapozó fejlesztési javaslatokról.

A megalapozó munkaszakasz részeként szakembereink több ízben végeztek felmérést a települések fejlesztési javaslataival kapcsolatosan. A koncepció és a program társadalmazása során kiemelt figyelmet kaptak a beérkezett észrevételek és beépítésre került számos hasznos javaslat.

Mindezek mellett, a rendszeres, írásos formában történő visszacsatolást is fontos eszközként kezelte és alkalmazta az Önkormányzat, folyamatos tájékoztatást biztosítva az érintettek irányába a 2021-2027-es programozási időszak területi tervezésének aktualitásairól, a TOP Plusz programszintű változásairól, a felhívástervezetetről.”

A partnerségi folyamat egyik meghatározó sajátossága volt, hogy a tervezés és a végrehajtás időszakában egyaránt alkalmazkodni kellett a TOP Plusz szabályozási környezetének folyamatos változásaihoz, az Irányító Hatóság által kiadott módszertani iránymutatásokhoz, valamint a forráskeretek és felhívásstruktúrák módosulásaihoz. Ez a gyakorlatban azt eredményezte, hogy a partnerségi folyamat nem egyszeri egyeztetésként, hanem folyamatos konzultációs és koordinációs tevékenységként működött.

A partnerségi együttműködés különösen fontos szerepet játszott:

- a forrásfelhasználási módok kialakításában;
- a földrajzi célterületek meghatározásában;
- a leghátrányosabb helyzetű térségek fejlesztési prioritásainak kijelölésében;
- a fenntartható városfejlesztési szempontok érvényesítésében;
- valamint a projektgenerálási és projekt-előkészítési folyamatok koordinációjában.

Szolnok Megyei Jogú Város a 2021–2027-es programozási időszak tervezése során kiemelt partnerként vett részt a vármegyei tervezési folyamatban. A vármegyei önkormányzat már a tervezés kezdeti szakaszában kezdeményezte a folyamatos szakmai együttműködést annak érdekében, hogy a vármegyei Integrált Területi Program (ITP) és a Szolnok Megyei Jogú Város által készített Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (FVS) egymást erősítő módon, összehangoltan készüljön el.

A partnerségi folyamat több szinten valósult meg. Rendszeres szakértői egyeztetések zajlottak a két szervezet területfejlesztési szakemberei között, amelyek elsődleges célja a fejlesztési elképzelések, projektjavaslatok és területi beavatkozások összehangolása volt. Emellett vezetői és felsővezetői szintű egyeztetésekre is sor került, amelyek a stratégiai kérdések, a fejlesztési prioritások és az együttműködés kereteinek kialakítását szolgálták. A Partnerségi Tervben meghatározott Megyei Fejlesztési Munkacsoport szintén fontos fórumot biztosított a gazdaságfejlesztési és térségi fejlesztési elképzelések egyeztetésére.

Az egyeztetések során a vármegyei önkormányzat célja az volt, hogy a megyeszékhely fejlesztései és a vármegye egészét érintő fejlesztési célok egymással összhangban valósuljanak meg, különös tekintettel a gazdaságfejlesztési, közlekedési, közszolgáltatási és térségi együttműködési kérdésekre. A vármegye abból indult ki, hogy Szolnok fejlődése a teljes vármegye versenyképességére és térszerkezetére hatást gyakorol, ezért a fejlesztések összehangolása közös érdek.

Az együttműködés ugyanakkor sajátos helyzetben zajlott, mivel a vármegyei ITP és a Megyei Jogú Város FVS-e eltérő tervezési és döntéshozatali rendszerben készült. Ennek következtében a szakmai egyeztetések ellenére nem minden fejlesztési elképzelés vagy területi szempont tudott teljes körűen beépülni a két dokumentumba.

Az egyeztetések ugyanakkor érdemben hozzájárultak ahhoz, hogy a fejlesztési irányok kölcsönösen ismertté váljanak, a párhuzamosságok csökkenjenek, és számos térségi jelentőségű fejlesztés összehangolt előkészítése megvalósuljon.

A félidei értékelés tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a vármegye és Szolnok Megyei Jogú Város közötti partnerségi együttműködés a tervezési időszakban folyamatos volt, ugyanakkor a következő programozási időszakban indokolt lehet az ITP és az FVS közötti stratégiai koordináció további erősítése. Különösen a közös térségi hatású fejlesztések, a várostérségi együttműködés és a közös indikátorrendszer kialakítása jelenthet olyan területet, ahol a partnerség tovább mélyíthető.

A vármegye sajátosságai miatt kiemelt jelentősége volt a partnerségi folyamatban a leghátrányosabb helyzetű térségek érdekeinek megjelenítésének is. A Kunhegyesi és a Jászapáti járás mint LHH járások fejlesztési igényei külön figyelmet kaptak a tervezési és végrehajtási folyamat során. A partnerségi egyeztetések hozzájárultak ahhoz, hogy ezen térségek fejlesztési szükségletei a forrásallokáció során hangsúlyosan megjelenjenek.

A partnerségi folyamatok értékelése alapján megállapítható, hogy a vármegyei önkormányzat koordinációs szerepe meghatározó volt a program végrehajtásában. A partnerségi mechanizmusok hozzájárultak ahhoz, hogy:

- a fejlesztési igények területileg széles körből kerüljenek összegyűjtésre;
- az ITP módosításai során a helyi szereplők visszajelzései érvényesüljenek;
- a projekt-előkészítési folyamatok koordinált módon történjenek;
- valamint a forrásfelhasználás illeszkedjen a vármegye területfejlesztési céljaihoz.

A partnerségi folyamatok ugyanakkor több kihívással is szembesültek. Az egyik legfontosabb korlátozó tényezőt a forráskeretek korlátozott mértéke jelentette, mivel a települési és térségi fejlesztési igények nagyságrendje jelentősen meghaladta a rendelkezésre álló TOP Plusz forrásokat. Ennek következtében számos esetben szükségessé vált a fejlesztési prioritások közötti rangsorolás, amely a partnerségi egyeztetések során is konfliktusforrást jelenthetett.

A végrehajtási szakaszban további nehézséget jelentett:

- a folyamatosan változó szabályozási környezet;
- az egyes felhívások eltérő ütemezése;
- a projekt-előkészítési kapacitások területi egyenlőtlensége;
- valamint a kivitelezői és tervezői kapacitások korlátozottsága.

A partnerségi folyamatok tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a kisebb települések esetében jelentősebb támogatási és koordinációs igény jelentkezett a projekt-előkészítés során. A vármegyei önkormányzat szerepe különösen ezen települések esetében vált hangsúlyossá a fejlesztési elképzelések strukturálása, a pályázati megfeleléség biztosítása és az információáramlás koordinálása területén.

A partnerségi folyamat pozitív eredményeként értékelhető, hogy a vármegyei ITP végrehajtása során érdemi együttműködés alakult ki a települési önkormányzatok és a vármegyei önkormányzat között. A rendszeres szakmai egyeztetések hozzájárultak a projektportfólió stabilizálásához, a forrásfelhasználás nyomon követéséhez és az ITP módosítások megalapozásához.

A partnerségi mechanizmusok ugyanakkor alapvetően a közsféra szereplőire épültek. A gazdasági és civil szereplők bevonása jellemzően konzultatív jellegű maradt, és kisebb súllyal jelent meg a tényleges forrásallokációs döntések alakításában. Ez összhangban áll az országos értékelési tapasztalatokkal is, amelyek szerint az ITP partnerségi rendszerekben domináns szerepet töltenek be az önkormányzati és közszolgáltatási szereplők.

A félidei értékelés tapasztalatai alapján a következő programozási időszak előkészítése során indokolt lehet:

- a partnerségi folyamatok dokumentáltságának további erősítése;
- a civil és gazdasági szereplők mélyebb bevonása;
- a kisebb települések projekt-előkészítési támogatásának fejlesztése;
- a térségi szintű együttműködések ösztönzése;
- valamint a monitoring és visszacsatolási mechanizmusok fejlesztése.

Összességében megállapítható, hogy a partnerségi folyamatok a vármegyei ITP végrehajtása során megfelelően biztosították a területi szereplők bevonását és a fejlesztési igények becsatornázását. A partnerségi együttműködések hozzájárultak a vármegye fejlesztéspolitikai céljainak érvényesítéséhez, a forrásfelhasználás területi koordinációjához, valamint a program végrehajtásának stabilitásához. A tapasztalatok ugyanakkor azt is jelzik, hogy a következő programozási időszakban indokolt lehet a partnerségi mechanizmusok további mélyítése és a térségi alapú együttműködések erősítése.

6.1. A megvalósítást befolyásoló egyéb tényezők

A TOP Plusz program végrehajtását Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében számos külső és belső tényező befolyásolta a 2021–2025 közötti időszakban. A program megvalósításának előrehaladására hatással voltak a makrogazdasági környezet változásai, az építőipari és közbeszerzési piac átalakulása, az energiaárak növekedése, az inflációs folyamatok, továbbá a szabályozási és intézményi környezet módosulásai is. A megvalósítást befolyásoló tényezők részben országos szinten jelentkeztek, ugyanakkor a vármegye saját térszerkezeti, gazdasági és településhálózati adottságai miatt ezek hatása területileg eltérő intenzitással érvényesült.

A programvégrehajtás egyik legjelentősebb külső befolyásoló tényezője a 2022–2024 közötti időszakban kialakuló inflációs és építőipari költségnövekedési hullám volt. Az építőanyagárak, az energiaárak és a kivitelezési költségek jelentős emelkedése számos projekt esetében okozott többletforrás-igényt, műszaki tartalom-módosítást vagy ütemezési nehézséget. Különösen az építési beruházásokat tartalmazó projektek esetében jelentkezett kockázatként a korábban tervezett költségvetések gyors elavulása, amely több esetben szükségessé tette a támogatási szerződések módosítását.

A költségnövekedések hatása különösen érzékenyen érintette:

- az önkormányzati épületenergetikai fejlesztéseket;
- a közlekedési infrastruktúra-fejlesztéseket;
- a közintézményi beruházásokat;
- valamint a települési infrastruktúra-fejlesztési projekteket.

6.2 A projektek előrehaladását befolyásoló végrehajtási és időzírtési tényezők

A TOP Plusz program végrehajtásának ütemét Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében nem kizárólag a kedvezményezettek projektmenedzsment-kapacitásai, hanem a program végrehajtásának teljes intézményi és piaci környezete is befolyásolta. A programidőszak első felében több felhívás meghirdetésére és a támogatói döntések meghozatalára az eredetileg tervezettnél később került sor, amely szükségszerűen kitolta a projektmegvalósítások ütemezését is.

A támogatói döntéseket követően a projektek jelentős részénél hosszabb előkészítési szakasz vált szükségessé. Az építési beruházásokat tartalmazó projektek esetében a tervezési feladatok, a szükséges szakhatósági engedélyek beszerzése, a műszaki dokumentációk aktualizálása, valamint a költségbecslések felülvizsgálata több esetben jelentős időigénnyel járt.

A projektindítást követően a közbeszerzési eljárások lefolytatása jelentette az egyik legfontosabb időbeli korlátot. Az eljárások előkészítése, lebonyolítása, az esetleges hiánypótlások, valamint egyes esetekben a megismételt beszerzések több hónapos csúszásokat eredményeztek. A folyamatot tovább nehezítette a kivitelezői és tervezői piac korlátozott kapacitása, különösen az építőipari fejlesztések esetében.

A 2022–2024 közötti inflációs és költségnövekedési hullám következtében számos projekt esetében szükségessé vált a műszaki tartalom, illetve a költségvetés felülvizsgálata, ami további szerződésmódosításokat és ütemezési korrekciókat eredményezett. E tényezők együttesen magyarázzák, hogy a program egyes területein a szerződéskötési, kifizetési és indikátorteljesítési mutatók időarányosan alacsonyabb értéket mutatnak, miközben a projektek túlnyomó többsége végrehajtási szempontból továbbra is megvalósítható és előrehaladott állapotban van.

A kivitelezési piac kapacitás korlátai szintén meghatározó tényezőként jelentkeztek. Az országosan jelentkező építőipari munkaerőhiány, a tervezői és kivitelezői kapacitások túlterheltsége, valamint a közbeszerzési piac koncentrációja több esetben késedelmeket eredményezett. Különösen a kisebb települések esetében jelentett problémát, hogy a korlátozott piaci verseny miatt egyes projektek közbeszerzési eljárásai eredménytelenül zárultak, vagy csak jelentős többletköltségek mellett volt biztosítható a kivitelezés.

A program végrehajtását befolyásolta továbbá a TOP Plusz szabályozási és végrehajtási környezetének folyamatos változása is. A felhívások módosításai, az elszámolhatósági szabályok pontosítása, valamint a monitoring- és adatszolgáltatási kötelezettségek változása folyamatos alkalmazkodást igényelt mind a kedvezményezettek, mind a vármegyei önkormányzat részéről.

A program végrehajtásának első szakaszában különösen jelentős adminisztratív terhelést okozott az új programozási időszak szabályrendszerének bevezetése és értelmezése.

A végrehajtás időigényét növelte az is, hogy több felhívás esetében elhúzódott:

- a támogatási döntések meghozatala;
- a támogatási szerződések megkötése;
- valamint a közbeszerzési és engedélyezési eljárások lefolytatása.

7. A szabálytalansági eljárások tapasztalatainak elemzése

A félidei értékelés keretében indokolt volt a szabálytalansági eljárások áttekintése is, mivel azok fontos visszajelzést adnak a programvégrehajtás minőségéről, a kedvezményezettek felkészültségéről, valamint a közbeszerzési és projektmegvalósítási folyamatok legkritikusabb pontjairól. A vizsgált esetek alapján megállapítható, hogy a szabálytalanságok döntő többsége nem szándékos jogsértésből vagy visszaélésszerű magatartásból eredt, hanem a jogszabályok összetettségéből, az eltérő jogértelmezésből, illetve adminisztratív vagy szakmai hiányosságokból.

A szabálytalanságok legnagyobb csoportját a műszaki tartalom módosításából eredő esetek alkották. Több projekt esetében a megvalósítás során bekövetkező változások a támogatási döntésben jóváhagyott szakmai tartalom csökkenését eredményezték. Ezek jellemzően kedvezményezetti döntésekhez vagy a projekt-előkészítés hiányosságaihoz köthetők, ezért a következő időszakban nagyobb hangsúlyt indokolt helyezni a műszaki tartalom megalapozására és a változtatások előzetes szakmai értékelésére.

Jelentős számban fordultak elő adminisztratív jellegű hiányosságok is. Ide sorolhatók a referenciaigazolások formai hibái, az aláírási jogosultság igazolásával kapcsolatos eltérések, valamint az ajánlat és az árazott költségvetés közötti teljességi egyezés hiánya. Ezek többsége nem érintette közvetlenül a projekt szakmai célját vagy a verseny tisztaságát, ugyanakkor pénzügyi korrekció alapjául szolgálhatott. A tapasztalatok alapján ezek megelőzése egységesebb dokumentációs gyakorlat és fokozott minőségbiztosítás mellett biztosítható.

Több szabálytalansági eljárás kapcsolódott a közbeszerzési szabályok gyakorlati alkalmazásához. Visszatérő probléma volt a műszaki egyenértékűség eltérő értelmezése, az indikatív ajánlatok érvényességi idejének helytelen kezelése – különösen ismételten közbeszerzési eljárások esetén –, valamint egyes szerződésmódosításokat követően az új felhívás közzétételének elmaradása. Kisebb számban összeférhetlenségi eljárások is indultak, amelyek több esetben nem tényleges összeférhetlenséget, hanem annak lehetőségét vizsgálták. Ez arra utal, hogy bizonyos szabályok értelmezése továbbra sem egységes.

A félidei értékelés egyik fontos tanulsága az előzetes közbeszerzési kontroll jelentősége. Azokban az eljárásokban, ahol előzetes ellenőrzés történt, a hibák jelentős része még a szerződéskötés előtt javítható volt. Ezzel szemben az utólag kiállított tanúsítványokon alapuló ellenőrzések gyakran csak a projekt lezárását követően, akár egy–másfél év elteltével állapítanak meg szabálytalanságot, amikor a hiba már nem korrigálható, és kizárólag pénzügyi korrekció alkalmazható.

A pénzügyi korrekciók különösen a kisebb önkormányzatok számára jelenthetnek komoly kockázatot, mivel a támogatás csökkentése vagy visszafizetése likviditási problémát, szélsőséges esetben fizetéseképtelenséget is előidézhet. Ezért a félidei értékelés alapján a hangsúlyt a megelőzésre indokolt helyezni: a kedvezményezettek módszertani támogatásának erősítésére, az egységes jogértelmezés elősegítésére, valamint a gyors szakmai visszacsatolás biztosítására.

Összességében megállapítható, hogy a szabálytalansági eljárások nem rendszerszintű működési problémát jeleznek, hanem elsősorban a projekt-előkészítés, a közbeszerzési dokumentáció és a jogértelmezés kritikus pontjaira világítanak rá. A következő programozási időszakban indokolt az előzetes kontrollmechanizmusok erősítése, a kedvezményezettek célzott szakmai támogatása és a közbeszerzési gyakorlat egységesítése annak érdekében, hogy a pénzügyi korrekciók száma és mértéke mérsékelhető legyen.

Szabálytalanság típusa	Jellemző ok	Javasolt megelőzés
Műszaki tartalom csökkenése	Projektmódosítás	Előzetes szakmai felülvizsgálat
Adminisztratív hibák	Dokumentáció	Minőségbiztosítás, ellenőrző lista
Közbeszerzési jogértelmezés	Eltérő értelmezés	Módszertani támogatás
Indikatív ajánlat	Érvényességi idő	Határidők nyomon követése
Összeférhetetlenség	Eljárási kockázat	Előzetes megfelelőségi vizsgálat
Utólagos tanúsítvány	Késői ellenőrzés	Előzetes kontroll erősítése

A program előrehaladását ugyanakkor jelentősen segítette, hogy a vármegyei önkormányzat és a települési szereplők a 2014–2020-as programozási időszak tapasztalataira építve már jelentősebb projekt-előkészítési és programvégrehajtási tapasztalattal rendelkeztek. Ez hozzájárult ahhoz, hogy a projektgenerálás és projekt-előkészítés folyamata szervezettebben működjön, és a települések nagyobb arányban rendelkezzenek előkészített fejlesztési elképzelésekkel.

A megvalósítást pozitívan befolyásolta továbbá:

- a vármegyei önkormányzat koordinációs tevékenysége;
- a rendszeres szakmai egyeztetések működtetése;
- a projektgazdák folyamatos tájékoztatása;
- valamint a területi szereplők közötti együttműködés erősödése.

A vármegye sajátos településszerkezete a tervezés és a program végrehajtása során egyaránt meghatározó szempontot jelentett. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye területszerkezetét policentrikus fejlődési modell jellemzi, amelyben a megyeszékhely mellett több járási központ és térségi funkcióval rendelkező város is meghatározó szerepet tölt be.

A fejlesztéspolitikai beavatkozásoknak ezért egyszerre kellett biztosítaniuk a térségi központok megerősítését és a kisebb települések fejlesztési lehetőségeinek megteremtését, figyelemmel a vármegye eltérő térségi adottságaira és funkcióira. Ez a megközelítés összhangban áll a Vármegyei Területfejlesztési Program policentrikus térszerkezetre épülő fejlesztési célrendszerével.

A településhálózatot jelentős belső területi különbségek jellemzik. A Jászság, a Nagykunság, a Tisza-tó térsége, a Tiszazug, valamint a komplex programmal fejlesztendő Kunhegyesi és Jászapáti járások eltérő gazdasági, társadalmi, infrastrukturális és demográfiai adottságokkal rendelkeznek. A vármegyei fejlesztéspolitikának ezért nem egységes, hanem a térségek sajátos problémáihoz és fejlődési lehetőségeihez igazodó differenciált beavatkozásokat kellett alkalmaznia.

A program végrehajtását tovább befolyásolta, hogy Szolnok Megyei Jogú Város a TOP Plusz keretében önálló Fenntartható Városfejlesztési Stratégiával és elkülönített forráskerettel rendelkezett. Ez sajátos kettős tervezési helyzetet eredményezett, amely folyamatos szakmai koordinációt tett szükségessé a vármegyei Integrált Területi Program és a várostérségi fejlesztések között annak érdekében, hogy a két fejlesztési dokumentum egymást kiegészítve, a térségi hatások figyelembevételével valósuljon meg.

A félidei értékelés alapján megállapítható, hogy a program végrehajtása képes volt alkalmazkodni a vármegye eltérő településszerkezeti és térségi adottságaihoz. A forrásallokáció egyszerre szolgálta a térségi központok megerősítését, a komplex programmal fejlesztendő járások felzárkóztatását, valamint a településhálózat széles körű fejlesztését, ami összhangban áll a Vármegyei Területfejlesztési Programban meghatározott területi célokkal.

A kisebb települések esetében jellemzően korlátozottabb adminisztratív és projektmenedzsment-kapacitás áll rendelkezésre, amely különösen a komplexebb fejlesztések előkészítésénél és lebonyolításánál jelentett nehézséget. Több település esetében külső szakértői és projektmenedzsment támogatás bevonása vált szükségessé.

A leghátrányosabb helyzetű térségekben – különösen a Kunhegyesi és a Jászapáti járásban – a program végrehajtását befolyásoló tényezők elsősorban nem a finanszírozási feltételek jelentették, mivel a TOP Plusz konstrukciók magas támogatási intenzitása és az előlegfizetés lehetősége érdemben csökkentette a forráshiányból eredő kockázatokat.

A végrehajtás során ugyanakkor nagyobb jelentőséggel bírtak a helyi projektmegvalósítási kapacitások, különösen a megfelelő szakemberállomány rendelkezésre állása, a projektmenedzsment-feladatok ellátása, a műszaki előkészítés, valamint a közbeszerzési és kivitelezési folyamatok lebonyolítása. E tényezők elsősorban a kisebb önkormányzatok esetében jelenthettek többletfeladatot, ami indokoltá teszi, hogy a program második felében kiemelt figyelem irányuljon a projektgazdák szakmai támogatására és a végrehajtási folyamatok folyamatos nyomon követésére.

Ezen térségekben a fejlesztési projektek előkészítése és végrehajtása fokozott koordinációs és szakmai támogatási igényt generált a vármegyei önkormányzat részéről.

A programvégrehajtást befolyásolta továbbá a részben vagy egészben hazai finanszírozásra átkerülő projektek kezelése is. Az IH módszertani kiegészítése alapján az adatállományban szerepelnek olyan projektek, amelyek hazai finanszírozásra kerültek átvezetésre, illetve részlegesen hazai finanszírozással valósulnak meg. Ez egyes felhívások esetében torzíthatja a forrásfelhasználási és indikátorteljesítési adatokat, ugyanakkor ezek kezelése az adatszolgáltatás sajátosságából fakadóan országos szinten is jelentkező probléma. A monitoring és értékelési folyamat során ezért szükséges volt az adatok folyamatos felülvizsgálata és korrekciója.

A megvalósítás során pozitív tényezőként értékelhető, hogy a TOP Plusz konstrukciók jelentős része illeszkedett a települések tényleges fejlesztési szükségleteihez. Különösen nagy projektaktivitás mutatkozott:

- az önkormányzati infrastruktúra-fejlesztések;
- az energiahatékonysági beruházások;
- a közlekedési fejlesztések;
- valamint a humán közszolgáltatások fejlesztése területén.

Ez hozzájárult ahhoz, hogy a forrásabszorpció üteme a vármegyében összességében kedvezően alakult.

A program végrehajtását ugyanakkor lassította, hogy a TOP Plusz egyes konstrukciói – különösen a komplexebb integrált és humán típusú fejlesztések – jelentős adminisztratív és szakmai előkészítést igényeltek. Az ESZA+ típusú projektek esetében a szakmai megvalósítás és az indikátorkövetés összetettsége is növelte a végrehajtási kockázatokat.

A forrásabszorpció mutatók ugyanakkor felhívásonként és beavatkozási területenként eltérő előrehaladást jeleznek. Az eltérések hátterében részben a projektek eltérő szakmai tartalma, komplexitása és megvalósítási sajátosságai állnak. A programvégrehajtás ütemét befolyásoló intézményi, előkészítési és piacoldali tényezők részletes bemutatását a jelen fejezet tartalmazza.

A félidei értékelés tapasztalatai alapján a következő programozási időszak előkészítése során kiemelt figyelmet indokolt fordítani a monitoring- és adatszolgáltatási rendszerek továbbfejlesztésére, valamint a forrásfelhasználás területi és tematikus nyomon követésének erősítésére. Ez hozzájárulhat a programvégrehajtás hatékonyságának növeléséhez és a fejlesztési források eredményesebb felhasználásához.

Indokolt lehet továbbá olyan programvégrehajtási környezet kialakítása is, amely rugalmasabban képes kezelni a gazdasági környezet gyors változásából eredő költségkockázatokat és projektmódosítási igényeket.

Összességében megállapítható, hogy a TOP Plusz program végrehajtását egyszerre jellemezték kedvező programozási és partnerségi tapasztalatok, valamint a külső gazdasági környezetből és a végrehajtási rendszer összetettségéből fakadó nehézségek. A program előrehaladása ugyanakkor a kedvezőtlen külső körülmények ellenére is stabilnak tekinthető, és a vármegyei szereplők alkalmazkodóképessége hozzájárult ahhoz, hogy a fejlesztések döntő többsége megvalósítási szakaszba jusson.

5. Megállapítások, javasolt beavatkozások, a következő programozási időszak előkészítése

7.1 Megállapítások, javasolt beavatkozások – félidei összegző értékelés

A félidei értékelés alapján megállapítható, hogy Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Integrált Területi Programjának végrehajtása a 2021–2025 közötti időszakban alapvetően összhangban haladt a TOP Plusz program stratégiai célkitűzéseivel, valamint a vármegye területfejlesztési programjában és Integrált Területi Programjában meghatározott prioritásokkal. A programvégrehajtás során a vármegyei önkormányzat biztosította a területi koordinációt, a partnerségi együttműködés és a monitoringtevékenység működési kereteit, amelyek hozzájárultak a fejlesztési források szervezett felhasználásához és a projektállomány előrehaladásához.

A program végrehajtásának egyik legfontosabb tapasztalata, hogy a TOP Plusz konstrukciók döntő része megfelelően illeszkedett a vármegye tényleges fejlesztési szükségleteihez. A pályázati aktivitás magas szinten alakult, különösen az önkormányzati infrastruktúra-fejlesztések, az energetikai korszerűsítések, a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, valamint a humán közszolgáltatások fejlesztése területén. Ez azt mutatja, hogy a programozási keretek alapvetően alkalmasak voltak a helyi fejlesztési igények befogadására és támogatására.

A félidei értékelés alapján a vármegyei ITP forrásfelhasználásának főbb pozitívumai az alábbiakban összegezhetők:

- a fejlesztési források jelentős részének lekötése és a projektek előrehaladása;
- a települési önkormányzatok magas pályázati aktivitása;
- a partnerségi és koordinációs mechanizmusok működőképessége;
- a leghátrányosabb helyzetű térségek fejlesztési szempontjainak megjelenése;
- az energiahatékonysági és klímaadaptációs szempontok erősödése;
- valamint a közszolgáltatási infrastruktúra fejlesztésének hangsúlyos megjelenése.

A forrásfelhasználás szerkezete alapján megállapítható, hogy a vármegyei fejlesztések meghatározó része továbbra is az önkormányzati infrastruktúra és közszolgáltatási rendszer fejlesztésére irányul. Kiemelt szerepet kaptak:

- az óvodai és bölcsődei infrastruktúra-fejlesztések;
- az egészségügyi és szociális infrastruktúra korszerűsítése;
- az önkormányzati épületek energetikai fejlesztése;
- a belterületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése;
- valamint a települési környezet fejlesztését célzó beruházások.

A program végrehajtása során ugyanakkor több olyan strukturális probléma és végrehajtási nehézség is azonosítható volt, amelyek korlátozták a fejlesztések ütemét és hatékonyságát.

A végrehajtást legjelentősebben befolyásoló tényezők közé tartozott:

- az inflációs és építőipari költségnövekedés;
- a kivitelezői és tervezői kapacitások korlátozottsága;
- a közbeszerzési eljárások időigénye;
- az adminisztratív és szabályozási környezet változása;

- valamint a kisebb települések korlátozott projekt-előkészítési kapacitása.

A Kunhegyesi és a Jászapáti járás, mint leghátrányosabb helyzetű térségek esetében a programvégrehajtás pozitívumaként értékelhető, hogy a fejlesztési szükségletek hangsúlyosan megjelentek a forrásallokációban és a projektállományban. Ugyanakkor továbbra is jelentős kihívást jelent:

- a korlátozott önerő-képesség;
- a projekt-előkészítési és projektmenedzsment-kapacitás hiánya;
- valamint a kedvezőtlen demográfiai és munkaerőpiaci folyamatok jelenléte.

A monitoring és indikátorkövetési rendszer működésével kapcsolatban megállapítható, hogy az EUPR adatbázis alapvetően alkalmas a program előrehaladásának nyomon követésére, ugyanakkor az értékelés során több adatminőségi és adatfrissítési probléma is azonosítható volt. Az indikátorteljesítések jelentős része jelenleg még nem jelenik meg a monitoringrendszerben, amely részben a projektek előrehaladottsági szintjével, részben az adatszolgáltatás időbeliségével magyarázható.

A félidei értékelés tapasztalatai alapján különösen fontos végrehajtási feladatként azonosítható a vármegye számára az ITP 2021–2027 forrásfelhasználásának folyamatos nyomon követése és az eredmények monitorozása. Az eredmények rendszeres kiértékelése biztosíthat lehetőséget arra, hogy a vármegye a területfejlesztési koncepciója és programja későbbi felülvizsgálatához megfelelő szakmai és adatalapú visszacsatolással rendelkezzen, valamint megalapozza a következő programozási időszak tervezési folyamatait.

A félidei értékelés alapján a következő időszakra vonatkozóan az alábbi beavatkozási irányok és fejlesztési szükségletek fogalmazhatók meg:

Monitoring és végrehajtási rendszer fejlesztése

- indokolt az indikátorkövetési és monitoringrendszer továbbfejlesztése;
- szükséges az adatszolgáltatási folyamatok gyorsítása és egységesítése;
- erősíteni szükséges a területi bontású monitoringtevékenységet;
- indokolt a projektek előrehaladásának rendszeresebb elemzése és visszacsatolása.

Projekt-előkészítési és projektmenedzsment-kapacitások erősítése

- szükséges a kisebb települések szakmai támogatásának erősítése;
- indokolt a projekt-előkészítési kapacitások fejlesztése;
- célszerű a közös térségi projekt-előkészítési együttműködések ösztönzése;
- erősíteni szükséges a humánerőforrás-kapacitásokat a programvégrehajtásban.

Hátrányos helyzetű térségek támogatása

- indokolt a leghátrányosabb helyzetű térségek célzott projektgenerálási támogatása;
- ösztönözni kell az összefogáson alapuló, térségi szemléletű projekteket;
- szükséges a komplex, integrált fejlesztések ösztönzése;
- erősíteni szükséges a foglalkoztatási és társadalmi felzárkózási típusú beavatkozásokat;
- fejleszteni szükséges a térségi együttműködési mechanizmusokat.

Területi szemlélet és integrált fejlesztések erősítése

- indokolt a város–vidék kapcsolatokra épülő fejlesztések további ösztönzése;
- szükséges a funkcionális térségi együttműködések megerősítése;
- célszerű az integrált, több települést érintő projektek támogatása;
- erősíteni szükséges a területi szinergiák érvényesülését
- meg kell vizsgálni az újonnan létrejött Tisza-tó kiemelt térség számára elkülönített forráskeret allokálásának lehetőségét, a térséget alkotó 44 településen mintaprogram elindítását.

Rugalmasság és alkalmazkodóképesség növelése

- indokolt a gazdasági környezet változásaihoz jobban alkalmazkodó programvégrehajtási rendszer kialakítása;
- szükséges a költségnövekedések kezelését támogató rugalmasabb szabályozás;
- célszerű a projektmódosítási folyamatok egyszerűsítése;
- indokolt az adminisztratív terhek csökkentése.

Összességében megállapítható, hogy Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Integrált Területi Programjának végrehajtása a félidei értékelés időpontjában pénzügyi és szerződéses szempontból kedvező előrehaladást mutat, ugyanakkor a program végrehajtása során több olyan strukturális kihívás is azonosítható volt, amelyek a programidőszak második felében fokozott figyelmet igényelnek. Az értékelés ugyanakkor azt is megállapítja, hogy a kialakított forrásallokáció és a program beavatkozási szerkezete alapvetően összhangban áll a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Területfejlesztési Program célrendszerével, ezért a program stratégiai irányainak módosítása nem indokolt. A következő időszak kiemelt feladata elsősorban a végrehajtás eredményességének javítása, a monitoringrendszer továbbfejlesztése és a projektek sikeres lezárásának támogatása.

4. táblázat: Megállapítások rendszerezése

Erősségek	Gyengeségek
A vármegyei ITP fejlesztési prioritásai jól illeszkednek Jász-Nagykun-Szolnok vármegye területi adottságaihoz, különösen a közszolgáltatási infrastruktúra, a települési környezet és az energetikai korszerűsítés területén.	A kisebb települések – különösen a Tisza-menti és periférikus térségek – projekt-előkészítési és projektmenedzsment-kapacitásai korlátozottak.
Magas szintű önkormányzati projektaktivitás alakult ki az energetikai korszerűsítések, belterületi utak, csapadékvíz-elvezetés és intézményfejlesztések területén.	A kivitelezői és tervezői kapacitáshiány különösen az építési beruházásoknál lassítja a megvalósítást.
A közszolgáltatási infrastruktúra fejlesztése – bölcsődék, óvodák, egészségügyi és szociális intézmények – a vármegye teljes területén megjelent.	Az infláció és az építőipari költségnövekedés több projekt esetében műszaki tartalomcsökkentést vagy átütemezést eredményezett.
Jelentős súlyt képviselnek az önkormányzati épületenergetikai fejlesztések, amelyek hosszabb távon csökkenthetik a fenntartási költségeket.	A monitoring- és indikátorteljesítési adatok feltöltése több esetben késleltetett, ami korlátozza a program eredményességének aktuális értékelhetőségét.
A belterületi közlekedési infrastruktúra fejlesztése hozzájárul a települési elérhetőség és életminőség javításához.	A komplexebb ESZA+ projektek végrehajtása jelentős adminisztratív és szakmai koordinációt igényel.
A TOP Plusz-3.1.3. konstrukciók révén megjelentek a társadalmi felzárkóztatást és helyi szolgáltatáshiányok mérséklését célzó beavatkozások.	A gazdasági szereplők és vállalkozások közvetlen fejlesztési lehetőségei korlátozottabbak a TOP Plusz önkormányzati fókuszából adódóan.
A Kunhegyesi és Jászapáti járás fejlesztési szükségletei hangsúlyosan megjelentek a forrásallokációban.	Az LHH térségekben továbbra is jelentős a foglalkoztatási, jövedelmi és szolgáltatáselérési hátrány.
A vármegyei önkormányzat koordinációs és partnerségi szerepe stabil végrehajtási keretet biztosított.	A kisebb települések önerő-képessége és szakemberellátottsága korlátozza a komplex projektek előkészítését.
Lehetőségek	Veszélyek
A Szolnok központú funkcionális térségi kapcsolatok tovább erősíthetők integrált közlekedési és szolgáltatásfejlesztésekkel.	Az építőipari árak további növekedése veszélyeztetheti a beruházások teljes körű megvalósítását.
A Tisza-tó térségének turisztikai és rekreációs potenciálja további térségi fejlesztéseket alapozhat meg.	A kivitelezői piac kapacitáshiánya és koncentrációja további projektcsúszásokat okozhat.

A klímaadaptációs és vízgazdálkodási fejlesztések erősíthetik a vármegye alkalmazkodóképességét az aszályos és belvizes időszakokkal szemben.	Az aszályos időszakok, a belvízproblémák és a szélsőséges időjárási események növelhetik az infrastruktúra-sérülékenységet.
A kerékpáros és fenntartható közlekedési fejlesztések javíthatják a térségi mobilitást és turisztikai kapcsolatokat.	A kedvezőtlen demográfiai folyamatok és az elvándorlás különösen a periférikus térségekben gyengíthetik a fejlesztések hosszú távú hatásait.
A digitális monitoring és adatszolgáltatási rendszerek fejlesztése javíthatja a programvégrehajtás nyomon követhetőségét.	A szabályozási és elszámolási környezet változásai végrehajtási bizonytalanságot okozhatnak.
A térségi együttműködések erősítése hozzájárulhat a város–vidék kapcsolatok fejlesztéséhez.	A kisebb települések adminisztratív és humán kapacitásainak további gyengülése csökkentheti a forrásle hívási képességet.
A következő programozási időszakban a jelenlegi ciklus monitoringtapasztalatai felhasználhatók a célzottabb területi tervezéshez.	Az indikátorok késleltetett teljesülése és adatfeltöltése nehezítheti a program eredményességének időbeni értékelését.
A komplex humán és infrastruktúrafejlesztések kombinációja javíthatja a leszakadó térségek társadalmi felzárkózását.	A tartós gazdasági bizonytalanság és a települési költségvetések szűkülése korlátozhatja a fejlesztések fenntarthatóságát.
Tisza-tó kiemelt fejlesztési térségben megvalósuló fejlesztések.	

Értékelési terület	Főbb megállapítások	Azonosított problémák/kockázatok	Javasolt beavatkozások
ITP módosítási folyamat	Az ITP módosításai összhangban álltak az OP és az IH által meghatározott változásokkal, valamint a vármegyei fejlesztési igényekkel. A partnerségi egyeztetések folyamatosan biztosították a területi szereplők bevonását.	A szabályozási környezet folyamatos változása többlet-adminisztrációt és újratervezési igényt eredményezett.	Az ITP módosításokhoz kapcsolódó monitoring és visszacsatolási mechanizmusok további erősítése.

Forrásabszorpció	A vármegyében magas pályázati aktivitás alakult ki, a források jelentős része lekötésre került. A projektek döntő többsége megvalósítási szakaszba jutott.	Az infláció és a kivitelezési költségek növekedése több projekt esetében többletforrás-igényt generált.	Rugalmasabb költségkezelési és projektmódosítási mechanizmusok kialakítása.
Területi kiegyenlítődés	A fejlesztések a vármegye teljes területét lefedik, különösen a közszolgáltatási infrastruktúra fejlesztése területén. Az LHH térségek fejlesztési szempontjai megjelentek a programban.	A kisebb települések projekt-előkészítési és projektmenedzsment-kapacitásai korlátozottak.	A kisebb települések szakmai és projekt-előkészítési támogatásának erősítése.
Közzolgáltatási infrastruktúra	Jelentős volumenű fejlesztések indultak az óvodai, bölcsődei, egészségügyi és szociális infrastruktúra területén.	A kivitelezői kapacitáshiány és a közbeszerzési eljárások időigénye lassította a projektek előrehaladását.	A közbeszerzési és engedélyezési folyamatok egyszerűsítése, a projekt-előkészítés korábbi megkezdése.
Energiahatékonysági fejlesztések	Az energetikai korszerűsítések és klímaadaptációs fejlesztések hangsúlyosan jelentek meg az ITP-ben.	A beruházási költségek gyors növekedése több esetben műszaki tartalom-módosítást eredményezett.	A költségkockázatok kezelésére alkalmasabb programvégrehajtási környezet kialakítása.
Közlekedési infrastruktúra	A közlekedési fejlesztések hozzájárulnak a települési elérhetőség	Az építőipari kapacitáskorlátok és az áremelkedések lassították a beruházásokat.	A projektek ütemezésének és közbeszerzési előkészítésének javítása.

	javításához és a helyi mobilitás fejlesztéséhez.		
Indikátorvállalások	Az indikátorstruktúra összhangban áll a vármegye fejlesztési prioritásaival. A vállalatok jelentős része a közszolgáltatási és energetikai fejlesztésekhez kapcsolódik.	A tényértékek jelentős része még nem jelenik meg a monitoringrendszerben, részben az adatfeltöltések időbelisége miatt.	Az indikátorkövetési és adatvalidációs folyamatok fejlesztése.
Monitoringrendszer	Az EUPR alapvetően alkalmas a program előrehaladásának nyomon követésére.	Az adatfrissítések és egyes indikátoradatok késleltetett megjelenése korlátozza az értékelhetőséget.	A monitoring és adatszolgáltatási rendszer egységesítése és gyorsítása.
Partnerség	A vármegyei önkormányzat koordinációs szerepe erős volt, a települési önkormányzatok aktívan részt vettek a tervezési és végrehajtási folyamatokban.	A civil és gazdasági szereplők bevonása korlátozottabb mértékben valósult meg.	A partnerségi mechanizmusok szélesítése és a térségi együttműködések ösztönzése.
Humán fejlesztések és ESZA+ projektek	A humán szolgáltatások fejlesztését célzó projektek hozzájárulnak a társadalmi felzárkózáshoz és a szolgáltatáshiányok mérsékléséhez.	Az ESZA+ típusú projektek adminisztratív és indikátorkövetési rendszere összetett.	Egységesebb monitoringmódszer tan és szakmai támogatás kialakítása az ESZA+ projektek számára.
Hátrányos helyzetű térségek	A Kunhegyesi és a Jászapáti járás fejlesztési	A térségekben továbbra is jelentős a	Célzott projektgenerálási és térségi

	szükségei megjelentek az ITP forrásallokációjá ban.	humán erőforrás- és őnerőhiány.	koordinációs támogatások erősítése.
Programvégrehajtás összességében	A TOP Plusz program végrehajtása a kedvezőtlen külső gazdasági környezet ellenére stabil előrehaladást mutat.	A külső gazdasági környezet és a végrehajtási rendszer összetettsége növeli a program kockázatokat.	A programvégrehajtá si rugalmasság és az alkalmazkodóképe sség további erősítése.

A félidei értékelés alapján megállapítható, hogy Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Integrált Területi Programjának végrehajtása összességében megfelelő ütemben halad, és a program szerkezete alapvetően illeszkedik a vármegye területfejlesztési szükségleteihez, társadalmi-gazdasági adottságaihoz, valamint a TOP Plusz stratégiai célrendszeréhez. Az ITP jelenlegi állapotát alapvetően a közszolgáltatási infrastruktúra fejlesztésének dominanciája, az energetikai korszerűsítések magas aránya, valamint a települési életminőség javítását célzó beruházások erős jelenléte határozza meg.

A program végrehajtásának egyik legfontosabb erőssége, hogy a vármegyei önkormányzat és a települési szereplők között működő partnerségi és koordinációs rendszer stabil keretet biztosított a projektgenerálási és programvégrehajtási folyamatok számára. A vármegye települései magas pályázati aktivitást mutattak, különösen az önkormányzati intézményfejlesztések, az energetikai korszerűsítések, a belterületi közlekedési infrastruktúra és a csapadékvíz-gazdálkodási fejlesztések területén. Ez arra utal, hogy az ITP-ben meghatározott fejlesztési prioritások összhangban állnak a települések tényleges fejlesztési szükségleteivel.

A program előrehaladása különösen jelentős az önkormányzati infrastruktúra-fejlesztések területén. A bölcsődei, óvodai, egészségügyi és szociális intézmények fejlesztése a vármegye teljes területén megjelent, amely hozzájárul a közszolgáltatások minőségének javításához és a lakosság életminőségének emeléséhez. Az energetikai korszerűsítések kiemelt szerepe szintén kedvező irányként értékelhető, mivel a vármegye önkormányzati intézményállományának jelentős része elavult energetikai állapotú, magas fenntartási költségekkel működik. A beruházások hosszabb távon hozzájárulhatnak az önkormányzatok működési kiadásainak mérsékléséhez és a klímaadaptációs célok teljesítéséhez.

A fejlesztési szerkezet ugyanakkor jól tükrözi a vármegye sajátos területi problémáit is. A Kunhegyesi és a Jászapáti járás mint leghátrányosabb helyzetű térségek fejlesztési szükségletei hangsúlyosan megjelentek az ITP forrásallokációjában és projektállományában. A társadalmi felzárkóztatást szolgáló ESZA+ típusú beavatkozások, valamint a helyi közszolgáltatások fejlesztése hozzájárulhatnak a szolgáltatáshiányok mérsékléséhez és a társadalmi leszakadás

csökkentéséhez. Ugyanakkor továbbra is jelentős problémát jelent ezen térségekben a kedvezőtlen foglalkoztatási helyzet, az alacsony jövedelmi szint, a korlátozott humánerőforrás-kapacitás, valamint a települések gyenge önerő-képessége.

A program félidei állapotában ugyanakkor több olyan tényező is azonosítható, amely korlátozza a kitűzött célok teljes körű és ütemezett megvalósulását. Az egyik legjelentősebb problémát az inflációs környezet és az építőipari költségek drasztikus növekedése jelentette. A kivitelezési költségek emelkedése számos projekt esetében eredményezett műszaki tartalom-módosítást, többletforrás-igényt vagy átütemezést. Ez különösen az építési beruházásokkal érintett projektek esetében jelentett kockázatot.

A program előrehaladását lassította továbbá a kivitelezői és tervezői kapacitások korlátozottsága, A COVID-19 járvány, a gazdasági és háborús válság okozta építőipari- és energetikai áremelkedés is. A kisebb települések esetében különösen jelentős problémát okozott, hogy a közbeszerzési eljárások több esetben eredménytelenül zárultak, vagy csak jelentős költségnövekedés mellett volt biztosítható a kivitelezés. A projektmegvalósítást nehezítette továbbá az adminisztratív és szabályozási környezet változása, valamint az új programozási időszak végrehajtási szabályainak összetettsége.

A SWOT elemzés alapján egyértelműen látható, hogy a vármegye programvégrehajtási teljesítményét jelentősen befolyásolják a települési kapacitáskülönbségek. A kisebb települések – különösen a periférikus és Tisza-menti térségekben – korlátozott projekt-előkészítési és projektmenedzsment-kapacitással rendelkeznek, amely csökkenti a komplexebb fejlesztések előkészítésének és megvalósításának hatékonyságát. Ez a probléma különösen a humán típusú és integrált projektek esetében jelentkezik hangsúlyosan.

A program jelenlegi helyzete ugyanakkor több kedvező jövőbeli fejlesztési lehetőséget is előre vetít. A Szolnok központú funkcionális térségi kapcsolatok erősítése, a Tisza-tó térségének turisztikai potenciálja, valamint a fenntartható közlekedési és kerékpáros fejlesztések további térségi együttműködések alapozhatnak meg. A klímaadaptációs és vízgazdálkodási fejlesztések szerepe a jövőben várhatóan tovább erősödik, tekintettel a vármegye fokozódó aszály- és belvízkitettségre.

A következő időszakban kiemelt jelentőségű lesz a monitoring- és indikátorkövetési rendszer fejlesztése is. Jelenleg az indikátorteljesítések jelentős része még nem jelenik meg teljeskörűen a monitoringrendszerben, amely részben a projektek előrehaladottságával, részben az adatszolgáltatási folyamatok időigényével magyarázható. A program eredményességének pontosabb értékelése érdekében indokolt az adatfeltöltési és validációs folyamatok erősítése.

A SWOT elemzés alapján a jövőbeli fejlesztési irányok között kiemelt jelentőséggel bír:

- a kisebb települések projekt-előkészítési támogatásának erősítése;
- a térségi együttműködések és integrált fejlesztések ösztönzése;
- a város–vidék kapcsolatok fejlesztése;
- a klímaadaptációs és vízgazdálkodási fejlesztések erősítése;
- a humán szolgáltatások és társadalmi felzárkóztatási programok folytatása;

- valamint a monitoring és programvégrehajtási rendszerek fejlesztése;
- kiemelt fejlesztési térség forrás abszorpciós képességének fejlesztése;
- a komplexen kezelendő térségek.

A következő programozási időszak előkészítése során különösen fontos lesz a jelenlegi ciklus végrehajtási tapasztalatainak rendszerszintű feldolgozása. A félidei értékelés rámutat arra, hogy a területi koordináció, a partnerségi mechanizmusok és a folyamatos monitoringtevékenység alapvető feltétele a fejlesztési források eredményes és területileg kiegyensúlyozott felhasználásának.

Összességében megállapítható, hogy Jász-Nagykun-Szolnok vármegye ITP-je stabil végrehajtási pályán halad, és a program alkalmas keretet biztosít a vármegye területfejlesztési céljainak megvalósítására. A külső gazdasági környezetből, a kapacitáshiányokból és a társadalmi-területi különbségekből fakadó problémák ugyanakkor továbbra is jelentős kockázatot jelentenek, ezért a programidőszak második felében kiemelt figyelmet szükséges fordítani a végrehajtási rugalmasság, a területi együttműködések és a monitoringrendszer további erősítésére.

8. Kiegészítő alfejezet – A Tisza-tó kiemelt térség félidei értékelése

8.1. A Tisza-tó térség sajátos helyzete

A Tisza-tó a vármegye egyik legfontosabb funkcionális térsége, amely fejlesztéspolitikai szempontból túlmutat a közigazgatási határokon. A térség 44 települést foglal magában, és négy vármegye – Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Hajdú-Bihar és Borsod-Abaúj-Zemplén – településeit kapcsolja össze. A térség egységét nem közigazgatási, hanem ökológiai, turisztikai, vízgazdálkodási és gazdasági kapcsolatrendszere határozza meg, ezért fejlesztése alapvetően funkcionális térségi megközelítést igényel.

8.2. A félidei értékelés tapasztalatai

A 2021–2027-es programozási időszakban a Tisza-tó nem rendelkezett önálló TOP Plusz forrásfelhasználási móddal, ezért a fejlesztések több prioritás és több forrásfelhasználási mód között oszlottak meg. A térség településein megvalósuló projektek elsősorban a turizmus, a kerékpáros közlekedés, a belterületi infrastruktúra, a humán közszolgáltatások, az energetikai korszerűsítés és a vízgazdálkodás területén jelentek meg. A projektek önmagukban hozzájárulnak a térség fejlődéséhez, ugyanakkor nem alkotnak egységes, integrált térségi fejlesztési programot.

8.3. Értékelés

A vármegye tapasztalatai alapján a Tisza-tó fejlesztéseinek legnagyobb korlátját nem a projektek hiánya, hanem azok szétagoltsága jelenti. A különböző ágazati fejlesztések között csak korlátozott az összehangoltság, ezért a térségi szintű szinergiák csak részben érvényesülnek. Különösen a turizmus, a természetvédelem, a vízvisszatartás, a klímaadaptáció, a kikötő- és kerékpáros hálózat fejlesztése, valamint a helyi gazdaságfejlesztés igényelne összehangolt, több településre és több ágazatra kiterjedő programokat.

8.4. Új fejlesztéspolitikai környezet

A félidei értékelés óta új helyzetet teremtett a Tisza-tó Kiemelt Térségi Fejlesztési Tanács létrejötte. A Tanács lehetőséget biztosít arra, hogy a következő programozási időszakban a térség fejlesztése már ne elsősorban települési vagy vármegyei logika mentén, hanem egységes funkcionális térségként történjen. Ez lehetőséget teremt a fejlesztési prioritások összehangolására, a térségi projektek előkészítésére és a különböző operatív programok forrásainak koordinált felhasználására.

8.5. Következtetések és javaslatok

A félidei értékelés egyik legfontosabb tanulsága, hogy a Tisza-tó fejlesztései a jelenlegi programban eredményesen támogatták az egyes települések fejlesztési céljait, ugyanakkor csak korlátozott mértékben járultak hozzá egy egységes térségi fejlesztési modell kialakulásához. A következő programozási időszak előkészítése során ezért indokolt vizsgálni egy önálló, integrált Tisza-tó fejlesztési program vagy elkülönített térségi forráskeret kialakításának lehetőségét. Ennek középpontjában a vízgazdálkodás és vízmegtartás, az ökoturisztikai és aktív turisztikai hálózatok fejlesztése, a természetvédelmi és klímaadaptációs beavatkozások, a fenntartható közlekedési kapcsolatok, valamint a helyi gazdaság és szolgáltatások erősítése

állhat. A térség funkcionális sajátosságai alapján a jövőben mintaterületként is szolgálhat az integrált, több vármegyét érintő területfejlesztési beavatkozások számára.

8.6. A Balaton modelljének tapasztalatai és alkalmazhatósága a Tisza-tó térségében

A félidei értékelés alapján indokolt megvizsgálni, hogy a Tisza-tó fejlesztése a következő programozási időszakban milyen módon válhat egységesebbé. A hazai fejlesztéspolitikai gyakorlatban a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet olyan példa, ahol a több vármegyét érintő funkcionális térség fejlesztése nem önálló vármegyei programon keresztül, hanem az érintett vármegyék Integrált Területi Programjainak összehangolásával valósul meg. A megyei forráskeretektől célzottan biztosítanak forrásokat a balatoni térség fejlesztési prioritásaira, amelyeket közös stratégiai dokumentumok és összehangolt végrehajtási mechanizmusok támogatnak.

A Tisza-tó esetében hasonló megközelítés kialakítása reális fejlesztéspolitikai alternatívát jelenthet. Ez nem feltétlenül új operatív program vagy különálló TOP Plusz forráskeret létrehozását igényli, hanem azt, hogy a Jász-Nagykun-Szolnok, Heves, Hajdú-Bihar és – a térségi kapcsolatok figyelembevételével – Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyék saját területi programjaikban összehangolt módon, közös célrendszer mentén tervezzenek a Tisza-tóhoz kapcsolódó beavatkozásokat.

A Tisza-tó Kiemelt Térségi Fejlesztési Tanács létrejötte ehhez megfelelő intézményi keretet biztosít. A Tanács szerepe túlmutathat a koordináción: alkalmas lehet közös projektsomagok előkészítésére, prioritások egyeztetésére, indikátorok összehangolására és a különböző operatív programok forrásainak integrált felhasználására. Ez különösen a vízgazdálkodási, klímaadaptációs, ökoturisztikai, aktív turisztikai, közlekedési és helyi gazdaságfejlesztési beavatkozások esetében teremthet jelentős hozzáadott értéket.

A félidei értékelés egyik stratégiai következtetése ezért az, hogy a következő programozási időszak előkészítése során célszerű megvizsgálni egy, a Balaton térségében alkalmazott végrehajtási logikához hasonló modell adaptálhatóságát. Ennek keretében nem a vármegyék közötti forrásátcsoportosítás, hanem a meglévő területi források összehangolt, funkcionális térségi felhasználása jelentheti a Tisza-tó integrált fejlesztésének alapját.

9. Javaslatok a 2028-2034 programidőszak területfejlesztési szakpolitikai tervezéséhez

A 2021–2027 programozási időszak félidei értékelése alapján megállapítható, hogy a TOP Plusz és az arra épülő Integrált Területi Program végrehajtása Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében alapvetően hozzájárult a vármegye területfejlesztési céljainak megvalósításához, ugyanakkor a végrehajtás során felszínre kerültek olyan strukturális, térségi és intézményi problémák is, amelyek kezelése indokolt a 2028–2034 közötti programozási időszak előkészítése során. A következő fejlesztési ciklusban a területi kiegyenlítés, a funkcionális térségi együttműködések, a klímaadaptáció, valamint az adatvezérelt monitoring és tervezés további erősítése szükséges. Az ITP félidei értékelés egyik legfontosabb tapasztalata, hogy a forrásfelhasználás eredményességének folyamatos nyomon követése közvetlen visszacsatolást biztosít a vármegye területfejlesztési koncepciójának és programjának jövőbeni felülvizsgálatához és megalapozásához.

A következő programozási időszakban indokolt tovább erősíteni a differenciált, térségi alapú fejlesztéspolitikai megközelítést. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye belső térszerkezete erősen differenciált: míg a Szolnok–Törökszentmiklós tengely, valamint a Jászberényi járás gazdasági és foglalkoztatási mutatói kedvezőbbek, addig a Kunhegyesi és a Jászapáti járás továbbra is a vármegye legkedvezőtlenebb helyzetű térségei közé tartozik. A kedvezőtlen demográfiai folyamatok, az elvándorlás, az alacsony vállalkozási aktivitás és a korlátozott helyi foglalkoztatási lehetőségek miatt ezen térségekben a következő ciklusban is indokolt a komplex felzárkóztatási logika fenntartása és erősítése.

A vármegye sajátosságai alapján különösen fontos a Tisza-tó térségének és a Tisza menti települések integrált fejlesztése. A 2028–2034 közötti időszakban célszerű olyan komplex térségi programok kialakítása, amelyek egyszerre kezelik a turizmusfejlesztés, a vízgazdálkodás, az ökológiai rehabilitáció, a települési infrastruktúra-fejlesztés és a helyi gazdaságélénkítés kérdéseit. A Tisza-tó térsége országos jelentőségű turisztikai és ökológiai térség, ugyanakkor a térség településeinek jelentős része továbbra is kedvezőtlen társadalmi-gazdasági helyzetű. A következő ciklusban indokolt a fenntartható turizmus és a helyi gazdasági diverzifikáció összekapcsolása a természetvédelmi és klímaadaptációs célokkal.

A klímaváltozásból fakadó kockázatok kezelése Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében kiemelt jelentőségű területfejlesztési feladat. A vármegye erősen kitett az aszályosodásnak, a vízhiánynak és a szélsőséges időjárási eseményeknek, amelyek közvetlenül érintik a mezőgazdasági termelést és a települési infrastruktúrát. A következő programozási időszakban ezért indokolt a jelenleginél hangsúlyosabb vízmegtartó és tájrehabilitációs fejlesztéspolitika kialakítása. Különösen fontos lehet a belvíz- és csapadékvíz-gazdálkodási rendszerek korszerűsítése, a zöld- és kék infrastruktúra fejlesztése, a táji vízmegtartás erősítése, valamint a települési klímaadaptációs beruházások támogatása. A térségi vízgazdálkodási problémák kezelése nemcsak környezeti, hanem gazdasági és társadalmi stabilitási kérdés is a vármegye számára.

A következő időszakban a vármegye gazdaságfejlesztési fókuszainak erősítése is indokolt. A félidei értékelés tapasztalatai alapján a TOP Plusz források jelentős részben infrastrukturális fejlesztésekre koncentráálódtak, miközben a helyi gazdaság versenyképességét közvetlenül erősítő beavatkozások mozgástere korlátozottabb volt. A 2028–2034 közötti időszakban indokolt nagyobb hangsúlyt helyezni a helyi gazdasági ökoszisztémák fejlesztésére, különösen a feldolgozóipari beszállítói kapcsolatok, az agrár-élelmiszeripari értékláncok, valamint a helyi KKV-k innovációs és digitalizációs képességeinek fejlesztése terén. A Jászberényi és Szolnoki térség ipari potenciáljára építve célszerű lehet olyan térségi gazdaságfejlesztési programok kialakítása, amelyek erősítik a helyi munkaerőmegtartást és a magasabb hozzáadott értékű gazdasági tevékenységek megtelepedését.

A közlekedési kapcsolatok és az elérhetőség javítása továbbra is meghatározó területfejlesztési szükséglet marad a vármegyében. Bár az elmúlt időszakban több közlekedési infrastruktúra-fejlesztés valósult meg, a külső periférikus térségek – különösen a Tisza-tó környéki és délkeleti települések – elérhetősége továbbra is kedvezőtlenebb. A következő programozási időszakban indokolt a térségi közlekedési kapcsolatok fejlesztésének összehangolása a munkaerőpiaci és közszolgáltatási funkciókkal. Kiemelt jelentőségű lehet a közösségi közlekedés fejlesztése, az intermodális kapcsolatok javítása, valamint a kerékpáros és alternatív közlekedési rendszerek bővítése.

A humán közszolgáltatások fejlesztése terén a következő programozási időszakban a mennyiségi infrastruktúra-fejlesztések mellett nagyobb hangsúlyt szükséges helyezni a szolgáltatások hosszú távú fenntarthatóságára és a humánerőforrás-helyzet kezelésére. A vármegye több térségében – különösen a kisebb településeken – továbbra is kihívást jelent az egészségügyi alapellátás, a szociális szolgáltatások és az oktatási intézményrendszer megfelelő szakember-ellátottsága. A fejlesztések eredményessége ezért egyre inkább nem kizárólag az infrastruktúra rendelkezésre állásától, hanem a szolgáltatások hosszú távú működtethetőségétől is függ.

A félidei értékelés tapasztalatai alapján a vármegye fejlesztéspolitikai irányai e kihívások kezelését elsősorban a funkcionális térségi szemlélet erősítésére alapozhatják. Ennek lényege, hogy a közszolgáltatások szervezése ne kizárólag települési, hanem térségi szinten történjen, építve a járási központok és egyéb térségi szerepkörrel rendelkező települések szolgáltatási kapacitásaira. Ez lehetőséget teremthet arra, hogy a kisebb települések lakossága is magasabb színvonalú szolgáltatásokhoz jusson anélkül, hogy minden szolgáltatást helyben kellene biztosítani.

A következő programozási időszak előkészítése során ezért célszerű az infrastrukturális fejlesztéseket a humán szolgáltatásfejlesztési beavatkozásokkal összehangoltan tervezni. Ennek keretében indokolt olyan integrált fejlesztések kialakítása, amelyek egyszerre támogatják az intézményi infrastruktúra korszerűsítését, a humánerőforrás biztosítását, a szolgáltatásszervezés fejlesztését és a települések közötti együttműködések erősítését. Különösen fontos, hogy az ERFA típusú beruházásokhoz – ahol erre lehetőség nyílik – ESZA+ típusú humán fejlesztések kapcsolódjanak, biztosítva a létrejövő szolgáltatások szakmai és működési fenntarthatóságát.

A vármegye hosszú távú fejlesztéspolitikai célja e területen olyan térségi szolgáltatási modell kialakítása lehet, amely a policentrikus településszerkezetre építve egyszerre erősíti a térségi központok szerepét, javítja a kisebb települések közszolgáltatásokhoz való hozzáférését, és hozzájárul a területi különbségek mérsékléséhez. Ez a megközelítés összhangban áll a Vármegyei Területfejlesztési Program funkcionális térségekre épülő fejlesztési szemléletével, és megfelelő alapot biztosíthat a következő programozási időszak humán fejlesztési beavatkozásainak tervezéséhez.

A következő programozási időszakban erősíteni szükséges a funkcionális térségi együttműködések is. A jelenlegi ciklus tapasztalatai alapján a fejlesztések jelentős része továbbra is települési logikában szerveződött, miközben a társadalmi és gazdasági folyamatok egyre inkább térségi szinten értelmezhetők. Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében különösen fontos lenne a Szolnok térségi centrum szerepének erősítése, a járásközpontok és vidéki települések közötti szolgáltatási együttműködések fejlesztése, a Tisza-tó kiemelt fejlesztési térség, valamint az LHH, komplex programmal kezelendő térségek fejlesztése. A következő ciklusban indokolt lehet olyan pályázati konstrukciók kialakítása, amelyek előnyben részesítik a több települést érintő, térségi szolgáltatásszervezési és gazdaságfejlesztési projekteket.

A monitoring és adatvezérelt fejlesztéspolitikai tervezés fejlesztése a következő időszak egyik legfontosabb intézményi feladata lehet. Az értékelési folyamat során több esetben jelentkeztek adatminőségi, területi leképezési és monitoringproblémák, amelyek korlátozták az egyes fejlesztések térségi hatásainak pontos vizsgálatát. Az országos értékelési dokumentum is kiemeli az automatizált adatszolgáltatás és a monitoring rendszerek továbbfejlesztésének szükségességét. A következő programozási időszakban ezért indokolt olyan vármegyei monitoringrendszer kialakítása, amely képes valós időben követni a forrásfelhasználás, az indikátórvállalások és a térségi hatások alakulását, támogatva ezzel az adaptív és adatvezérelt fejlesztéspolitikai döntéshozatalt.

A partnerségi mechanizmusok továbbfejlesztése szintén fontos feladat. A félidei értékelés tapasztalatai alapján a partnerségi folyamatok elsősorban az önkormányzati szereplők részvételére épültek, míg a gazdasági és civil szereplők bevonása korlátozottabb maradt. A következő időszakban indokolt a helyi gazdasági szereplők, térségi vállalkozások, civil szervezetek és intézményi partnerek mélyebb bevonása a projektgenerálás és stratégiai előkészítés folyamatába, különösen a térségi gazdaságfejlesztési és humán szolgáltatási programok esetében.

Összességében a 2028–2034 közötti programozási időszakban olyan integrált és térségspecifikus fejlesztéspolitikai megközelítés alkalmazása indokolt Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében, amely egyszerre képes kezelni a belső területi különbségeket, a klímaadaptációs kihívásokat, a humán közszolgáltatások fenntarthatóságát és a gazdasági versenyképesség erősítésének szükségességét. A következő időszak sikeres végrehajtásának egyik kulcseleme a monitoring- és tervezési kapacitások további erősítése, valamint a funkcionális térségi szemlélet következetesebb érvényesítése lehet.

A 2021–2027 programozási időszak félidei értékelése alapján megállapítható, hogy a TOP Plusz és az arra épülő Integrált Területi Programok rendszere érdemben hozzájárult a vármegye területfejlesztési céljainak megvalósításához, ugyanakkor a végrehajtás tapasztalatai számos olyan strukturális és intézményi kihívásra is rámutattak, amelyek kezelése indokolt a 2028–2034 közötti programozási időszak előkészítése során. Az értékelés eredményei alapján a következő programidőszak tervezése során a területi kiegyenlítés, a funkcionális térségi szemlélet, a végrehajtási rugalmasság és az adatvezérelt fejlesztéspolitikai döntéshozatal további erősítése szükséges. Az ITP félidei értékelés alapvető célja ugyanis a TOP Plusz forrásfelhasználás eredményességének nyomon követése és a területfejlesztési programok monitoringjának támogatása, amely közvetlen inputot biztosíthat a következő fejlesztési ciklus stratégiai tervezéséhez.

A következő programozási időszakban indokolt tovább erősíteni a területi alapú fejlesztéspolitikai megközelítést. A vármegyei tapasztalatok alapján a fejlesztési szükségletek térségenként jelentősen differenciáltak, ezért a forrásallokáció és a beavatkozási logika kialakítása során nagyobb rugalmasságra van szükség a helyi adottságokhoz történő alkalmazkodás érdekében. A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében tapasztalható belső területi különbségek – különösen a Kunhegyesi és a Jászapáti járás leghátrányosabb helyzetű térségeinek felzárkóztatási szükségletei – indokoltá teszik, hogy a 2028–2034 közötti időszakban a komplex térségi fejlesztések nagyobb súlyt kapjanak. A kizárólag települési léptékű projektek helyett erősebb funkcionális térségi és járási szintű integráció szükséges, különösen a közszolgáltatások, a közlekedési kapcsolatok, a gazdaságfejlesztés és a humán szolgáltatások szervezése terén.

A félidei értékelés tapasztalatai alapján indokolt a területi monitoringrendszer továbbfejlesztése annak érdekében, hogy a következő programozási időszakban a forrásallokáció eredményessége ne kizárólag a tervezett forrásmegoszlás, hanem a tényleges projektmegvalósítás alapján is értékelhető legyen.

A jelen értékelés során elvégzett vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a komplex programmal fejlesztendő Kunhegyesi és Jászapáti járások a vármegyei átlagot meghaladó forrásrészesedésben részesültek, ugyanakkor a rendelkezésre álló monitoring adatok nem teszik lehetővé annak vizsgálatát, hogy a projekt-előkészítés, a szerződéskötések, a kifizetések vagy a projektmegvalósítás eredményessége térségenként milyen különbségeket mutat. A jelenlegi monitoringrendszer elsősorban a pénzügyi és adminisztratív előrehaladás követésére alkalmas, míg a területi végrehajtási teljesítmény részletes elemzéséhez további adatkapcsolatok és mutatók kialakítása lenne szükséges.

A következő programozási időszak előkészítése során ezért célszerű olyan területi monitoringrendszer kialakítása, amely a forrásallokáció mellett a projektek előrehaladását, a szerződéskötések ütemét, a kifizetések alakulását és – ahol lehetséges – az eredményindikátorok teljesülését is járási vagy funkcionális térségi bontásban követi nyomon. Ez lehetőséget teremthet arra, hogy az esetleges végrehajtási kockázatok már a program megvalósítása során azonosíthatók és kezelhetők legyenek, valamint megalapozottabb döntések szülessenek a források esetleges átcsoportosításáról vagy a projektgazdák célzott szakmai támogatásáról.

A tapasztalatok alapján a 2028–2034 közötti időszakban erősíteni szükséges a vármegyei monitoring és adatvezérelt fejlesztéstervezési kapacitásokat is. Az értékelési folyamat során több esetben jelentkezett adatminőségi és adatstruktúra-probléma, különösen a több helyszínen megvalósuló projektek, illetve az egyes forrásfelhasználási módok területi leképezhetősége kapcsán. Az országos értékelési dokumentum is kiemeli, hogy szükséges az automatizált adatszolgáltatás és a területi monitoring rendszerek továbbfejlesztése. Ezzel összhangban indokolt a vármegyei önkormányzatok számára olyan egységes, digitális monitoring platform kialakítása, amely támogatja a projekt-előrehaladás, indikátórvállalások, területi abszorpció és célterületi teljesülések valós idejű követését.

A félidei értékelés alapján megállapítható, hogy a vármegyei területfejlesztési dokumentumokban megfogalmazott funkcionális térségi szemlélet a program stratégiai céljai között egyértelműen megjelent, ugyanakkor a támogatott projektállomány döntő része továbbra is egy-egy település közigazgatási területéhez kötődő fejlesztésként valósult meg. A rendelkezésre álló monitoring adatok alapján a több települést érintő, közös szolgáltatásszervezésre vagy funkcionális térségi együttműködésre épülő projektek aránya korlátozott, ezért a fejlesztési megközelítés eredményessége jelenleg még nem értékelhető teljeskörűen.

A vármegye tervezési tapasztalatai ugyanakkor azt mutatják, hogy számos fejlesztési kihívás – különösen a közlekedési kapcsolatok, a humán közszolgáltatások, a gazdaságfejlesztés, valamint a turizmus területén – már nem kizárólag egy-egy település keretei között értelmezhető, hanem funkcionális térségi együttműködést igényel. Ez különösen igaz a kisebb települések esetében, ahol a szolgáltatások hosszú távú fenntarthatósága egyre inkább a térségi együttműködések erősítésétől függ.

A következő programozási időszak előkészítése során ezért célszerű olyan pályázati konstrukciók kialakítása, amelyek a több település együttműködésére épülő fejlesztéseket ösztönzik, és a térségi szintű szolgáltatásszervezést, gazdaságfejlesztési együttműködések, illetve közös közlekedési és közszolgáltatási megoldásokat előnyben részesítik. Ennek indokoltsága nem egyetlen jelenlegi együttműködési modell sikerességéből vezethető le, hanem abból a félidei értékelés során azonosított tapasztalatból, hogy a vármegye hosszú távú fejlesztési céljainak egy része – különösen a szolgáltatások fenntarthatósága és a területi kohézió erősítése – hatékonyabban valósítható meg funkcionális térségi együttműködések keretében, mint kizárólag települési szintű beavatkozásokkal.

A 2028–2034 közötti időszakban a klímaadaptációs és vízgazdálkodási szempontok integrálása a jelenleginél hangsúlyosabb fejlesztéspolitikai prioritássá kell váljon. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye területi adottságai – különösen az aszályérzékenység, a vízgazdálkodási problémák, a Tisza-völgyi térségek sérülékenysége, valamint a mezőgazdasági termelés klímakitettsége – indokolják a komplex vízmegtartó, tájhasználati és zöldinfrastruktúra-fejlesztések további erősítését. A következő ciklusban célszerű lenne integrált, több ágazatot összekapcsoló térségi programok kialakítása, amelyek egyszerre kezelik a klímaadaptáció, a települési vízgazdálkodás, az ökológiai rehabilitáció és a gazdasági alkalmazkodás kérdéseit.

A félidei értékelés tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a vízgazdálkodási fejlesztések a TOP, illetve a TOP Plusz Program egyik legjelentősebb és legnagyobb érdeklődéssel kísért beavatkozási területét jelentették Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében. A települési önkormányzatok fejlesztési igényei alapján a belterületi csapadékvíz-elvezetési és vízrendezési projektek iránt a teljes programidőszakban folyamatos és jelentős fejlesztési igény mutatkozott, ami egyértelműen jelzi, hogy a klímaváltozásból eredő vízgazdálkodási kihívások továbbra is meghatározó problémát jelentenek a vármegye települései számára.

A program végrehajtásának tapasztalatai ugyanakkor arra is rámutatnak, hogy a fejlesztések döntő többsége települési léptékű, elsősorban a belterületi vízkárok megelőzését és a csapadékvíz biztonságos elvezetését szolgáló beruházás volt. Ezek a fejlesztések jelentősen javították a települések alkalmazkodóképességét, ugyanakkor a klímaváltozásból eredő kihívások kezelése egyre inkább térségi és vízgyűjtő-szintű megközelítést igényel.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye természeti adottságai – különösen a Tisza-völgy vízrendszere, az aszályérzékenység, a szélsőséges csapadékeloszlás, a belvízi veszélyeztetettség és a mezőgazdasági területek magas aránya – indokolják, hogy a következő programozási időszakban a hagyományos vízelvezetési beruházások mellett nagyobb hangsúlyt kapjanak a vízmegtartást, a táji vízgazdálkodást, a természetes vízviasszatartást és a zöldinfrastruktúra-fejlesztéseket célzó integrált beavatkozások is.

A vármegye fejlesztéspolitikai tapasztalatai alapján ezért célszerű olyan térségi programok kialakítása, amelyek a települési vízgazdálkodást nem önálló műszaki feladatként, hanem a klímaadaptáció, a tájhasználat, a mezőgazdasági alkalmazkodás, a természetvédelmi szempontok és a településfejlesztés összehangolt rendszerében kezelik. Ez a megközelítés jól illeszkedik a vármegye hosszú távú területfejlesztési céljaihoz, és hozzájárulhat a Tisza-völgy és a vármegye egyéb sérülékeny térségeinek klímaadaptációs képességének erősítéséhez.

A félidei értékelés tapasztalatai alapján a humán közszolgáltatási infrastruktúra fejlesztése mellett a szolgáltatások működtetési és humán erőforrás-feltételeinek támogatása is szükséges. Az elmúlt időszakban jelentős infrastrukturális fejlesztések valósultak meg az egészségügyi, szociális és oktatási intézményrendszerben, ugyanakkor számos térségben továbbra is kritikus problémát jelent a szakemberhiány és az ellátások fenntartható működtetése. A következő programozási időszakban ezért indokolt az infrastruktúrafejlesztéseket komplex humánkapacitás-fejlesztési és szolgáltatásszervezési elemekkel összekapcsolni, különösen a hátrányos helyzetű térségekben.

A partnerségi mechanizmusok továbbfejlesztése szintén kiemelt tervezési feladat. A következő programozási időszakban célszerű lenne erősíteni a gazdasági szereplők, civil szervezetek, térségi szolgáltatók és társadalmi partnerek bevonását, különösen a projektgenerálás és a stratégiai előkészítés szakaszában. A partnerség intézményesítésével javítható a projektek térségi beágyazottsága és hosszú távú fenntarthatósága.

Indokolt továbbá a programvégrehajtás adminisztratív és ütemezési rendszerének felülvizsgálata is. Az értékelés tapasztalatai szerint a pályázati konstrukciók hullámszerű megjelenése jelentős kapacitásterhelést okozott a tervezői, kivitelezői és önkormányzati

oldalon, ami több esetben költségnövekedést és végrehajtási csúszásokat eredményezett. A következő időszakban célszerű kiegyensúlyozottabb felhívási ütemezés kialakítása, amely jobban igazodik a kedvezményezettek projekt-előkészítési és megvalósítási kapacitásaihoz.

Összességében a 2028–2034 programozási időszak tervezése során olyan területfejlesztési rendszer kialakítása indokolt, amely egyszerre biztosítja a területi kiegyenlítés erősítését, a helyi fejlesztési autonómia növelését, a funkcionális térségi együttműködések ösztönzését, valamint az adatvezérelt, rugalmas és eredményorientált programvégrehajtást. A félidei értékelés tapasztalatai alapján a vármegye számára kiemelt jelentőségű a monitoring- és tervezési kapacitások további fejlesztése, mivel az eredmények szisztematikus nyomkövetése és értékelése teremti meg az alapját a következő fejlesztési ciklus megalapozott, területileg differenciált és stratégiaileg koherens tervezésének.

5. táblázat: Javaslatok a következő programidőszak tervezéséhez

Szemponatok	Javaslatok
Tartós problémák	- A Kunhegyesi és a Jászapáti járásban továbbra is kedvezőtlenek a társadalmi-gazdasági mutatók, magas az elvándorlás és az előregedés mértéke, alacsony a helyi foglalkoztatási potenciál. - A Tisza-tó térségében és a külső periférikus településeken korlátozott a magas színvonalú közszolgáltatások és munkahelyek elérhetősége. - A vármegye több térségében továbbra is jelentős probléma a szakemberhiány az egészségügyi, szociális és oktatási közszolgáltatásokban. - A vármegye jelentős része erősen kitett az aszályosodásnak és a vízhiányos állapotoknak, amely a mezőgazdasági termelést és a települési infrastruktúrát egyaránt veszélyezteti.
	Javaslat: A következő programozási időszakban integrált, térségi alapú beavatkozási csomagok kialakítása szükséges a hátrányos helyzetű járások komplex fejlesztése érdekében, amely egyszerre kezeli a gazdaságfejlesztési, közlekedési, humán szolgáltatási és társadalmi felzárkóztatási problémákat. A Tisza-tó és a Tisza menti térségek esetében kiemelten indokolt a klímaadaptációs és vízgazdálkodási fejlesztések összehangolt támogatása.
Sikeres beavatkozási formák továbbvitele, megtartandó tématerületek	- A TOP Plusz keretében megvalósult települési infrastruktúra-fejlesztések, csapadékvíz-elvezetési beruházások és közösségi célú fejlesztések hozzájárultak a települési környezet minőségének javításához. - A humán közszolgáltatási infrastruktúra fejlesztése (óvodák, bölcsődék, egészségügyi alapellátás) továbbra is releváns fejlesztési terület a vármegye településein. - A térségi együttműködésre épülő foglalkoztatási és társadalmi felzárkóztatási programok több esetben hozzájárultak a hátrányos helyzetű lakossági csoportok eléréséhez. - A helyi gazdaságfejlesztési és turisztikai fejlesztések – különösen a Tisza-tó térségében – erősítették a térség gazdasági aktivitását és turisztikai vonzerejét.
	Javaslat: A következő időszakban indokolt továbbvinni a települési és térségi infrastruktúra-fejlesztéseket, különösen a humán közszolgáltatások, a helyi gazdaságfejlesztés, a fenntartható turizmus és a társadalmi felzárkóztatás területén. Erősíteni szükséges a több települést érintő, funkcionális térségi együttműködésre épülő konstrukciókat.

Szemponatok	Javaslatok
Új fejlesztési irányok	- Klímaadaptáció és vízmegtartás: a vármegye területén indokolt a táji vízmegtartást, az öntözési infrastruktúrát, a belvíz- és csapadékvíz-gazdálkodást, valamint a zöld- és kék infrastruktúrát integráltan kezelő fejlesztések támogatása. - Fenntartható energiaszolgáltatás: növekvő jelentőségű a közintézményi energetikai korszerűsítés, a helyi energiaközösségek és megújulóenergia-rendszerek fejlesztése. - Digitalizáció és intelligens szolgáltatások: különösen a kisebb települések esetében szükséges a digitális szolgáltatások és mobil szolgáltatási modellek fejlesztése. - Helyi gazdasági diverzifikáció: a mezőgazdasági dominanciájú térségekben indokolt a feldolgozóipari és helyi értéklánckra épülő fejlesztések erősítése. - Funkcionális térségi fejlesztések: a Szolnok központú térségi együttműködések, valamint a járásközpontok és vonzáskörzetük közötti szolgáltatási integráció további erősítése, a Tisza-tó kiemelt fejlesztési térség és az LHH térségek fejlesztése szükséges.
	Javaslat: A 2028–2034 közötti időszakban a vármegye fejlesztéspolitikájában hangsúlyosabban kell megjeleníteni a klímaadaptációs, vízgazdálkodási, digitalizációs és térségi szolgáltatásszervezési szempontokat.
Javaslatok a szabályozási, intézményi keretek javítására	- A monitoring és adatszolgáltatási rendszerek jelenlegi struktúrája korlátozottan támogatja a projektek tényleges térségi hatásainak nyomon követését. - A pályázati konstrukciók hullámszerű megjelenése jelentős adminisztratív és kapacitásbeli terhelést okozott az önkormányzatok és projektgazdák számára. - A kisebb települések projekt-előkészítési és projektmenedzsment-kapacitása sok esetben korlátozott, különösen a hátrányos helyzetű térségekben. - A funkcionális térségi együttműködések jelenleg korlátozott mértékben jelennek meg a pályázati konstrukciók ösztönzőrendszerében.
	Javaslat: A következő programozási időszakban indokolt egyszerűbb és rugalmasabb pályázati és indikátorkezelési rendszer kialakítása, különösen a kisebb volumenű települési projektek esetében. Szükséges továbbá a vármegyei monitoringrendszerek fejlesztése, az automatizált adatszolgáltatás erősítése, valamint a projekt-előkészítési támogatások és kapacitásfejlesztési programok bővítése a kisebb települések számára. Előnyben kell részesíteni a több települést érintő, funkcionális térségi együttműködésen alapuló projekteket.
Egyéb szempont	- A vármegye fejlesztéspolitikájában növekvő jelentőségűvé válik a gazdasági reziliencia és az alkalmazkodóképesség erősítése, különösen az energiaválság, az inflációs környezet és a klímaváltozás következményei miatt. - A jövőbeni fejlesztések során indokolt nagyobb hangsúlyt helyezni a helyi közösségek bevonására és a társadalmi innovációra épülő fejlesztési modellek támogatására.
	Javaslat: A következő programozási időszakban indokolt olyan rugalmas fejlesztéspolitikai és pénzügyi eszközrendszer kialakítása, amely képes gyorsan reagálni a gazdasági és környezeti kihívásokra, valamint támogatja a helyi közösségi kezdeményezéseket és a társadalmi innovációt.

10. Önellenőrzési lista - félidei értékelés ellenőrzéséhez

6. táblázat: Önellenőrzési táblázat

Ellenőrzési szempont	Megfelel (igen/nem)	Megjegyzés
1. Teljesség és szerkezet	Igen	
Minden kötelező fejezet szerepel a dokumentumban (1–4. fejezet)	Igen	
2. Tartalmi megfelelés	Igen	
Az ITP verziók értékelése megtörtént	Igen	
A forrásfelhasználás adat-alapúan bemutatott	Igen	
A forrásfelhasználás területi mintázatának térképes ábrázolása elkészült	Igen	
Az indikátorvállalások értékelése az elérhető adatok alapján lezajlott	Igen	
A partnerség értékelése megtörtént	Igen	
A megvalósítást befolyásoló egyéb tényezők azonosítása megtörtént	Igen	
Az értékelés összegzése elkészült és a következő programozási időszakra vonatkozó javaslatok megfogalmazásra kerültek	Igen	
3. Formai megfelelés	Igen	
Az értékelés megfelel a sablondokumentumnak és az értékelési útmutatónak	Igen	

11. Mellékletek

Kérjük, hogy itt sorolja fel, számozással ellátva az értékeléshez csatolni kívánt mellékleteket.